

خلاصہ دستور تونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڈ معلومات ل سور تونو

سورة الفاتحة - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) کجی سورۃ دے پیر ترتیب قرآن کے پیدال نمبر اوپینزل کے ۵ نمبر ہیں سورۃ مدثر ندے: علق۔ قلم۔ مزل۔ مدثر۔ فاتحہ، رکی، اودنی سارۃ تو تخصیص رکھ لے شی چہ بعضے الفاظ لکھ صلوات، جہاد، باز کولہ پیر کی سورۃ نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورۃ نو کے پیر اصطلاحی معنی سرہ رازی میں داچنی سورۃ نو کے خطاب زیات تر مشیر کا نو اوامیان تہ وی اودنی سورۃ نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتاب او عالمنا نو تہ وی کی سورۃ نو ہف دی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگر چہ یہ طائف یا ہل مقام کے والے تہ وی اودنی ہف دی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگر چہ نمبر یہ موقع یا فتح مکہ نہ پس ولے تہ وی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورۃ فاتحہ: دفتاحے گزوں نومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الہامیۃ تہذیب علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزوں القابات دے سڑی پیر گزوں وصفاتو دلالت کوی دغہ شان دفتاحے ہم گزوں نومونہ دی اودا نومونہ چا دزان نہندی جو کڑے۔ بلکہ دا ٹول نقل دی و بی ﷺ نہ:

- (۱) فاتحہ: افتتاح ندے پراستونکے: دے سورۃ سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام آسانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورۃ کے دہ
- (۳) سورۃ صلوات: حدیث دے: لاصلواتہ لمن لم یقرأہ بفاتحہ الکتب پیر جمع کے امام اوپینزلانہ موز کے موز گز اربہ خانہ وائی ورنہ موز نہ کیگی نور سورۃ نو د مخلوق پیر خود اود سورۃ دخالق پیر خود دے
- (۴) سورۃ صحر: پیر شروع دے سورۃ کے حمدوندی
- (۵) سورۃ الشافیہ: داسورۃ روحانی پیارود پارہ ہفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پورا یاد کڑے شی اوکل پرے او کڑے شی
- (۶) کافیہ: چاچہ سورۃ زوہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوکل نے پرے او کڑو نو د جنہم نہ خلاصی پارہ بی کافی شی دہ لہرہ (۷) وافیہ: مکمل مضمون لحاظ سرہ: درجہ پیر درجہ کیے ٹول بیانات دی
- (۸) رقیہ دم والا سورۃ: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دوپہ لارہ کے دو تو م شتر چہ مار یا لرم خوڑ لے دو... اکڈے ترے وانستے... بعضے خلق دے نہ پیر دم پیے اختلاو استدلال کوی مگر دا غلط دی ہفہ خومال غیبست وو ستاد اشوی۔

(۹) کتر: خزاندہ علومو: شیخ القرآن صاحب پیر فرمایں چہ کہ چرے ماتہ اللہ شپک ۶ کالہ عمر اکڑی اوڑہ مسلل ہم دافاتحہ بیانوم نوز ماعمر پیر ختم شی مگردے دفتاحے علوم پیر ختم نشی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کولو جل یا علم: ژوہیے تعریفونہ داللہ، بیاحیلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچہ شہ غوثی پکار دی ہدایت اوپدے ثابت قدمی او شگہ بہ غواڑے احادیثو کے رازی چہ بہتر پیر دعا دیونش وہ (لا الہ الا انت سبحانک...) زکہ چہ دعدارے شرائط وادھف دے داڑہ دے دغا کے دو (۱) چہ چاچہ غواڑے ہفہ بہ تھل نہ پاک گزوںے (۲) چہ شہ غواڑے نو دغے شہ ہفہ مالک گزوںے (۳) چہل زان بہ عاجزہ گزوںے۔

(۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ مور اصل دچی وی دغے سورۃ فاتحہ اصل دٹول قرآن دہ

(۱۲) ام الکتاب: دٹولو آسانی کتابو اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ

(۱۳) سبع مثانی: اووہ اثیونہ چہ بار بار ویلے کیگی مانزہ کے کس

(۳) وجہ و تقدیم: ہے خوز مونگ علماء دے لس وجوہات خانی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلست صرف دوہ وجوہات وایو:

- (۱) ٹول قرآن پیر دو قسمہ اثیونہ مشتمل دے یو علمی بل علمی علم او عقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید او رسالت یا ایمان بالا خرہ وغیرہ او عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوات یا حج وغیرہ نو پیر دے فاتحہ کے دا داڑہ قسمہ موجود دی ژومی دے اثیونہ علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلور مہبت ایاک نعبہ... تعلق عمل سرہ دے
- (۲) پیر اعتبار دہم قرآن ۴ حصے دے (۱) التالیق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے دو پیے ہے خلاصہ پیر امن کے در پیے ہے المبارک: خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے ہے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پیر تفصیل او تفسیر حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے و تقدیم وجہ دا خانی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شپک واڑہ شہ پوہہ عالمان چہ خطاب کوی نو ژوہیے خلاصہ شگے کڑی او پیر پیر مفصل بیان او کڑی ک

(۴) مقصد سورۃ یادوہ یا محویر یا زبده (سج) دسورۃ چہ ٹول سورۃ دھفہ نہ تاویگی ہفہ دے (۱) ایاک نعبہ وایاک نستعین (۲) مقصد اربوہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کپے مہمات او 4 کپے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربوہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دای (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دای... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دھیرات اولفظ نہ داسے ثابت دی چہ الحمد للہ نہ ایاک نستعین پورے توحید خو پیر ڈاگردے مگر اھد نا الصراط... ضالیین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھفہ ذات نہ داسے کو چہ دے کار نہ صرف اللہ دے اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا داڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے نہ صداقت الکتاب مسئلہ واضح شوہ دغے صداقت الکتاب ہم دا خلہ چہ اصفا داللہ یا صفا تہ بندہ چہ ایاک نعبہ وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسول دہ دے پیر قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے اقرآن ہم د اللہ رحم دے پونس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالا خرہ ہم دا خلہ چہ احمد وندہ اللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دے پارہ چہ پیر قیامت کے پکارا شی بل داللہ رب یعنی تربیت دبدن اور روح کونکے دے نو دروح تربیت پیر قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ دازوچ سے قیامت کے پچ شی دغذابہ۔ پیر مالک یوم الدین سرہ اثبات دقیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

08889000000

(۵) تقسیمِ سورۃ: جسے خود سورۃ فاتحہ تقسیم ہے 8 اور 15 حصوں پر مشتمل ہے۔ گمراہی کے لیے صرف وہ حصے ہیں جو سورۃ تقسیم دے۔ اعتباراً درمیان میں سورہ پیدر پر حصوں کے:

- (۱) بُرْمی دے اتونہ (الحمد لله) تا مالک یوم الدین (مشتعل رہی ہے) اسما بہ نمرہ اللہ ہے یواسم (اللہ) اسم ذاتی اور باقی ثلوث بناتی رہی۔ پہلے الحمد لله سرہ رہے پھر تمنا مشرک کو لگیگی پر رب العالمین سرہ رہے پھر ناموس ہوسیا ڈاوا صابو لگیگی پر الرحمن الرحیم سرہ ہم روپہ مشرک کو لگیگی چدرکت ذمہ دار بل ٹوک گزوی بہ مالک یوم الدین سرہ رد دے پہ ہفہ مشرک کو چہ بل لہرہ شفاعت ذمہ دار گزوی نو داڑو ہی حصہ مختص وہ حقوق اللہ لہرہ (۲) آیت ۴ چہ حقوق اللہ و حقوق العباد کچے مشترک بیان لگیگی یہ ایک نعبد کے والہ حق دادو چہ عبادت خاص کڑے شی اللہ لہرہ اور بندہ حق دادے چدے عباد اور کڑی اور غصے یہ ایک استعین کے ہم۔ (۳) آیت ۵ نہ تر آخر پر رہے۔ دیکے خالصہ بندہ حقوق دی چہ کچے درد ریوڑ لو بیان دے اجمالاً۔ کلہ چہ بندہ وائی چہ اھدانا الصراط المستقیم نو حدیث قدسی دے چہ اللہ فرمائی چہ ہذا لبعبدی دا زاماد حق دے۔ نو سورۃ فاتحہ کے رد دے پہ ثلوث فرقتو (۱) دھریہ: دودی دا وہ وہ چہ اللہ شتہ دا ہر شہ حادثاتی طور پیداری او حدائقی طور بہ فناہی نو الحمد لله سرہ پدے دھریہ باندے رداوشو چہ اللہ خالق دے ہر شہ دے۔ (۲) مجوسیان او صاحبین (آتش پرست اور نمر پرست) پہ رب العالمین سرہ (۳) رد دے پہ مشرک کو چہ در یا تو نو او بتا نو عبادت کوئی پہ رب اور ٹمن سرہ (۴) ہفہ فلا سفران چہ یو مخلوق دہل و پیدائش اور فنا کو لو سبب گزوی شہتہ چہ cause & effect relationship وی لگیگی۔

تفسیر کبیر وقتے متعلق لگیگی چہ فاتحہ کے ۵ خبرے اللہ و ۵ مخلوق سرہ متعلق دی: واللہ سرہ متعلق ۵ خبرے (۱) الوہیت (۲) ربوبیت (۳) رحمانیت (۴) رحیمیت (۵) مالکیت۔

دبندہ متعلق (۱) عبادات (۲) استعانت (۳) طلب دھدایت (۴) طلب استقامت (۵) طلب نعمت نورؤتے ۵ ڈومو ۵ سرہ داسے ترتیب وار تری چہ مونگ ستا بندگی زک کو وہ چہ نتہ اللہ اوالدیے۔ مونگ ستاندا استعانت یا مدد زک کو اوڑ چہ تر بے۔ اوتانا ہدایت زک کو اوڑ چہ تر تمن ہے۔ اوتانا استقامت زک کو اوڑ چہ تر رحیم ہے خاص رحم ستا پہ خاص مخلوق دی۔ اوتانا نہ نعمت سوال زک کو وہ چہ مالک دسزا اوڑ ہے۔

- (۶) امتیازاتِ سورۃ فاتحہ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ اجمالی خلاصے دفران۔ قرآن ثلوث حصے دے دے ثلوث و مقاصد و لحاظ سرہ۔ اثبات و توحید۔ رسالت۔ صداقت الکتاب۔ ایمان یا آخرہ۔ نو فاتحہ دے ثلوث و داڑو حصو خلاصہ پیش کوئی اجمالاً او مختصراً (۲) سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تمام اسمانی علوم کو کہ چہ کتب سابقا و کے دی۔ دھنے ٹولو علوم و لباب ایسا ک نعبد و ایک استعین دے (۳) دا سورۃ ممتاز دے پہ بیان د چل / طریقے خود سوال۔ روستو بے وضاحت او ش (۴) سورۃ ممتاز دے پہ بیان د دعا خاص کو لو چہ کومد دعا غو سئل لازم دی۔ اھدانا الصراط المستقیم (۵) دا سورۃ ممتاز دے پہ خاص کید و موز سرہ چہ سورۃ صلوة ہم وائی یعنی دے نہ بغیر موز نہ لگیگی۔ مقتدی یا امام بہ ضرور فاتحہ وائی۔ پہ نو مو نو دفاتحے کے دے وضاحت شو دے۔

ہفہ حروف چہ فاتحہ کے نشہ: (۱) ت / (۲) خ / (۳) ذ (۴) ز / (۵) ش (۶) ظ / (۷) ف / (۸) نا / (۹) ن / (۱۰) راجم دی دا حروف پہ فاتحہ کے وے نشہ نو یعنی علماء فقہا جواب کوئی۔ چہ زک چہ الفاظ زیا ت رد عذاب زانو کے استعمال دی او فاتحہ شفا و الا سورۃ ود۔

اعتراض (۵) ایت ۰۶: پیش باندے چنن پورہ خمرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نابت بخیر منہ (۲) زہہ واللہ دکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: استخاذا لولد باندے چہ نہ موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جوابو نہ کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لمانی السلوت والارض (۳) کل لقا تونون (۴) بدلیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہتر رشتونے پیغمبرے نو ستا پیر سالت واللہ مسرہ خبرے اوکڑی: جوابو نہ دودہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الایات لقوم یوتونون ددے دود جوابو نہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یوجازی بادشاہ دکم نفاظ کو لود پارہ دھر چادر ہوا زے نہ نہ زنی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ دا سے اوکڑی۔

دوا و مواتم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز و فواے بنی اسرائیل و ناسو مکبیشرک و لے شروع کڑو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سودیکہ ابراہیم دعا و نو لے و پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: تو حیدر و لو نونیا ہر کرامت و تبلیغ و فو ناسو لے تو حیدر ناکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پتچویل دقبیلے چہتہ پچیل دین کے پخیلہ پینک اتر دد کے لے ککھ یو خواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہہ واللہ دکم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا و مردا پے طواف۔ چہ پخیلہ خود صفا و مردا طواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ اوموبگ دبتا نو دعبادت نہ منع کوے۔ جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المروۃ من شعائر اللہ

بیانور و ایتونو کے زواج، انذار، دلا، دو بے درے شرائط پایت ۱۶۰ کے، دلائیل و توحید، رد شرک او بیان دھرماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔۔ (چکھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو ہلہ باقی خلاصہ بہ بیانو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول جہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پھقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذنبیل ملک (۳) اصلاح ذنبیل کور منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ او گورہ شروع ددریے حصے پقران کے)

نویت ۱۷۷ کے اے کھچا دل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لیسایس المدین (دملک اصلاح دپارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکھ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاکلوا اموالکم۔۔)

بیابیان روج پے شنگہ جے مال او بند در داڑھ لگی دغدرنگ جہاد کے ہمدراڑھ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیابایت ۱۷۷-۱۷۹ پورے ۱۸۰ تو انین دکور سولوبیا کیگی۔ ہغہ دادی:

(۱) ایت ۲۱۵: دکور مشرب ہغہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذنبیل کور مدافعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیلینی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجھیش (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پونوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: دطلاق انشام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کندے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للارواح (۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاند و رکولو طلاق شوے شوے تے

ددے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان دجالوت او طاوت ایت ۲۴۶-۲۵۲ چکے دایمرد جہاد پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو ہلہ باقی خلاصہ بہ بیانو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدیکے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چتر غیب و رکوی مستفیو مال تے فی سبیل اللہ اوز جرور کوئی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ مئے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہغہ دعوہ ذکر کوئی چکونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیاد دود فر تو بیان کوئی یوایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نرود دے چہ سرکشہ فر تہہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشد کوئی لکھ ابراہیم او عزیز بیامثالونہ پارہ دخرچ کولو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضاد پارہ)

اویات ۲۶۳-۲۶۶ کے دنیغرض پارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ددفعات پے سو دخور د باندے ایت ۲۸۲: ایت طولیلا چہ بیان دمعاملاتو کوئی۔ چہ لیلین دین پے شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھغہ ثلور دمسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۲ کے بیان دتوحید پے لئمانی السلوت سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات در سالت کوئی پے امن الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکھ چہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چہ نبی خدا اللہ پیغمبر دے او آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز ما مثال داسے دے لک پو عمارت دی ہنے کے پوختہ کہہ وی۔ مالک نے الگوی ہفتہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات در رسالت مقصد ہے چہ رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی گرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھتہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہ جہد نشی نو معنی ہے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت قرآن او سنتو۔ چہ دین واللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب ہے دے فراختیا ^{یعنی ہفتہ عمل} چہ اسلام بیفر اختیار ملامو گی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الا نفاق فی سبیل اللہ: واللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط بنا کولہ: انفاق بہ جہاد دپارہ کولے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کولے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہے مکے مہما تو نہ او آخرے دوہے مکے دما تو نہ رادائستے۔ باقی ہفتہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھتہ ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمنیاً تفصیل پدے سورۃ کے دوہے غلور و مسلو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دوہے مسلو ضرورت وی۔ پریدے ہفتہ نوڑے خبرے چہ ۱۶ علوم غلط یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۵۷: الا نفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ ٹوہے حصہ: بیا دغڑوہے حصہ ہم دہ پے دریو باوہو بانندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان و فرق ثلاثی کوی کولے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیوی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغڑوہے باب اصل کے بطور تمہید و دپارہ ددے دوہیم باب۔ زکہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یا مہا الناس اعدوہم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملتے چہ کلکتہ
 بیان دتوحید او کڑے نو غلط پے درے ڈلے کیگی۔ او پ اصول و قرآن کے پے تم نمبر بانندے ددے دریو ڈوہو بیان شوے۔

نو دے باب کے ٹوہے خطاب عام وے۔ او دعوہ دتوحید دہ۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پے بیانگی۔ او پیا شمرہ پے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندا۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اودفع داعتراض پے ایت ۲۶ کے پے ان اللہ لا یستجی... بیا ایت ۲۸-۳۷ پورے غلور نعمتو نہ ذکر کولے شی پے کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ م شتہ کڑے
 (۲) ددنیائول نعمتو نہ تارہ پیدا کڑل (۳) ستا سونیکہ تم عزت نصیب کڑو پوہو لوفرتشو (۴) لغزش مورتہ ہم معاف کڑو۔ وغیرہ

باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: ٹوہے رکوع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی پے یعنی اسرئیل الذکروا سرہ چہ ٹوہے دینی اسرئیل کورے خصلتو نہ ذکر کوی۔

لکہ (۱) تحریف (ولا تستروا... ایت ۸۱) (۲) تلبیس الحق بالباطل استمنان جن ایت ۸۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۸۴)

دوہے مقابلہ کے دوہو ما نو دے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۲۵-۳۶ (۴) داڑوہے رکوع بطور تمہید دھتے ۶ خطا ہونو پارہ چہ خطا ہوتو ستورہ نوائی
 خطاب (۱) بیان داؤ تو نمونو اودوہ تمونو/عذابونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الغرورون ایت ۳۹ (۲) نجات من الفرقون ایت ۵۰ (۳) ایاتہ الکتاب ایت ۵۳

(۴) عفوہ من القتل ایت ۵۱-۵۴ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تظلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلامی ایت ۵۷ (۸) انجارجیون من الحجر ۶۰
 دوہے قہقہو/عذابونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت و اہوان بسبب کفران ۶۱

خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرئیل کورے دشرانو دے خصلتو نہ: (۱) نقض العہود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذبیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲

او دوہو جودہ بنی اسرئیل کورے خاے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافقت ۷۶ (۳) تقلید و آبا و اجداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نقسم بالحد ۸۰

خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶ خطاب (۴) انکار دھتے انبیاد نہ ایت ۸۷-۸۸

خطاب (۵) انکار دوہو جودہ نبی نہ ۸۹ خطاب (۶) خلاصہ ما سبق ۹۵

(چہ کچھ تفسیر دے ٹوہے حصے ختم شی نو صلہ باقی خلاصہ پے بیانوی)

دوہیم حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑوہی غلور ایتو نہ پدو داڑوہو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علمانچلو کتابونو کے باونہ تری۔ او دھردوہو باوہ در میان کے پو فصل وی۔ چہ دے فصل کے ٹکے اور دستو داڑوہ
 باونہ تری لے شوے وی۔ دغڑشان دغڑو ایتو نہ داڑوہ حصے نچلو کے داسے تری چہ ٹوہے حصہ کے اثبات دتوحید و نو دویہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو داڑوہ حصہ دجبرائیل رسول اللہ
 طرف نہ راوڑے وے۔ لہذا پے جبرائیل بانندے اعتراض پدے داڑوہ مسلو اعتراض دے۔ نو پدے دہ دوہیم حصہ مونگ دایت ۱۰۰ پے زائے دایت ۹۷ نہ شروع کوی۔
 نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ او دھتے جوابونہ او ایت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شتورے اہم خبرے در رسالت مسئلہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پے جبرائیل بانندے ۹۷-۹۸: چہ مونگ تارہ رسول او دا قرآن زکہ نہ منو چہ تارہ دوی جبرائیل راوڑی چہ ہفتہ زمونگ پے مشرا نو عذابونہ راوستے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔

جواب (۱) قرآن باللہ پے حکم نا کیگی۔ (۲) قرآن دھتے کتابو تو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) و بشری (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفتہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفتہ سرہ...

اعتراض (۲) سلیمان بانندے ایت ۱۰۲: چہ سلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفتہ جاو گرو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان وکن الشیطن کفروا

اعتراض (۳) تہ مونگ دحمر نہ مع کوے حالانکہ اللہ دے خولود پارہ دوہے فرشتے ہاروت او ماروت را کیگی وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر

اعتراض (۴) ایت ۱۰۲: چہ تہ مونگ دچلو مشرا نو دین او رسم راج نہ مع کوے جواب ایت ۱۰۲: لا تقولوا راعنا وشرک او دے اہم خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: اپنی سبب باندے چرن یوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناسی بخرمنہ (۲) زہہ واللہ حکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتھاذا الولد باندے چہ نہ مونگ دنا سنا نونہ منخ کوے۔ نو ۵ جوابونہ کوی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوات والارض (۳) کل لہ قانتون (۴) بدیع السلوات والارض (۵) واذا قضی امرأ فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷): ایت ۱۱۸: کہہ رشتونے پیغیرے نوستا پیرسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکزی: جوابونہ وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذاک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الامت لقوم یقنون درے دو جوابونہ علاوہ علماء درے جواب ہم کوی چہ یوجازی بادشاہ حکم نافذ کو لو پارہ دھر چادر وازے نہ نہ زری۔ نو حقیقی بادشاہ شنگہ داسے اوکزی۔

دو داوم او اتم اعتراض در میان درے خبرے وی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ و توحید مرکز و نواے نبی اسرا کیلو تاسو کیپک شکر و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد سنا سو دیکھ ابراہیم دعا وہ۔ نو لے دانہ پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو لوانیا کر اسو سق اوتیلج و تلو تاسو لے توحید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۳۲: پے تھویل دقبلہ چہ نہ چیل دین کے پچلہ پے شک اترد کے لے۔ کلہ یوخواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ مشرق و مغرب (یعنی زہہ واللہ حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): دھفا اور واپ طواف۔ چہ پچلہ خود صفا اور واطواف کوے حالانکہ دوہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او مونگ دبتا نو دعوات نہ منخ کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمروۃ من شعائر اللہ

بیانورو ایتونو کے زواجر، انذار، دلا دو بے درے شرائط پے ایت ۱۶۰ کے، دلا کیلو پے توحید، رد شرک او بیان دھر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم الہیۃ۔۔

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نو ہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دوے پے پھلہ درے اے خبرے کوی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہل ملک (۳) اصلاح ذہل کور

منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ پے میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دپارہ او گورہ شروع در یے حصے پے قران کے)

نو ایت ۱۷۷ کے دجہاد صفتا ذکر کوی ۵ دھقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیاست المدین (ملک اصلاح دپارہ علور اصول) ذکر کوی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثقی (لا تاکلوا مما اکلم۔۔۔)

بیایان درج پے شکر حج کے مال او بندرواڑہ لگی زہد رنگ جہاد کے ہم رواڑہ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیایا ۲۱۵ پورے ۱۸: قوانین کور و لو بیانیگی۔ سفہ رادی:

(۱) ایت ۲۱۵: کور شربہ سفہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہل کور مدافعت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن انحر و المہجر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیبیتی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن النکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجمار فی حالت الحیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصدہ جماع

(۹) ایت ۲۲۳: قسم خوئل واللہ پونم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: وطلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۳: کڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیۃ (لا جناح علیکم۔۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت لازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاندو و رکولو طلاق شوے شوے تہ

دے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۳۶-۲۴۲ چکے دامیر دجہاد پارہ دوہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نو ہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب ذکر کوی منفیقو مال تہ فی سبیل اللہ اوز جرود کوی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: سفہ دعوہ ذکر کوی چکونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیاد دو دفتر تو بیان کوی پو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان ر

شیطان او نمرود نے چہ سرکش فرقدہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشاد کوی لکہ ابراہیم او عزیز بیامثالونہ دپارہ دخرج کو لو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضا دپارہ)

او ایت ۲۶۴-۲۶۶ کے دنیا غرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے طیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پے سو خورد باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان دمعاملاتو

کوی۔ چہ لیلین دین بہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۴ کے بیان و توحید پے اللہ مانی السلوات سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات درسالت کوی پے امن الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوی او انفاق پرے قیاس کوی زکہ چہ انفاق نہ پیغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱-	بقرہ کے بیان ظہور رسکلوود توحید، رسالت، جہاد، انفاق۔ توحید ظہور وارے ذکر و۔ ایت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، او ۹ اعتراضات پر رسالت او جوابونو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلنا اووہ وارے توحید وے لکہ ایت ۱۰۹، ۶۴، ۵۱، ۲۶، ۱۸، ۲، ۱۰۹، ۱۸۹ کے۔ او ۱۵ اعتراضات پر رسالت او دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو دا سورة یہ ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ نہ۔
۲-	بقرہ کے دیہود وال (عقل) دعا جڑے ذکر او شو۔ واذا دعنا موسیٰ ارا عینا لیتیم اتخولتم الحجل ایت ۵۱	نودے سورة کے دعیسا یا نو د الہ (عیسیٰ) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزورے دو۔
۳-	بقرہ کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دکور او ملک دجہاد رازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دجماعت یعنی تنظیم کگی۔
۴-	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہود یا نو) تہود۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیونو دے۔ یعنی عیسایانو نہ چہ یہود پے روان دی۔
۵-	بقرہ کے دشتر کانوپہ دکور دہ دو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون ایت ۱۱۴ (اللہ ناہان نبوی دی)	نودے سورة کے دعیسا یا نو یہ دکورہ چھہ عقیدہ تسلیمت دہ رد دے۔ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ دوی ٹولو اودوی دیکولو
۶-	دلک یہود یا نو سرہ ایت ۹۳-۹۵ کے مباحلہ۔	نودے سورة کے ۶۱ کے عیسایانو سرہ مباحلہ۔
۷-	دطاوت دملگرو دعا ذکر دہ پیا ایت ۲۵۰ کے ربنا افرغ علینا صبرا	نودے سورة دسنا باو دعا ذکر دہ پیا ایت ۱۴۷ کے ربنا اغفر لنا و لنا
۸-	دبی اسرائیلونو وعدہ نحتسل ذکر و۔ پیا ایت ۸۳ کے واذا اخذنا بیاق بنی اسرائیل لالتعمدون الا اللہ...	عامنوسلمانو وعدہ نحتسل ذکر دی پیا ایت ۱۸۷ کے واذا اخذنا اللہ بیاق الذین اذوا لکلمہ لیتینہ للناس.....
۹-	ایت ۱۵۹ کے پکا تہین حق باندے لعنت دھنے کیدو	نودے ایت ۷۸ کے پکا تہین باندے لعنت دھنے کگی۔
۱۰-	ایت ۱۷۴ کے وانی چکا تہین حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونکزی۔	ایت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچا اللہ پکا کا ما تو دنیا واختہ ہر سرہ باللہ خبرے اونکزی۔
۱۱-	بقرہ کے دیکو انویا ہدینو بیان دو۔ لکہ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمجورہ امت دجہادینو واختہ ہر سرہ باللہ خبرے اونکزی۔
۱۲-	ایت ۱۹۶ واتسوا بحج والعمرة للہ	ایت ۹۷ کے فرمائی چہ حج نہ انکاری کافر دے
۱۳-	ایت ۱۳۰ کے وواعظتہم بعلم ام اللہ (دابر اہم بارہ کے تا سو چو داے چھہ یہودی دو اویسیان وانی چھہ عیسائی دو) نو تا سو پوہیگی او کہ اللہ پوہیگی۔	ایت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی او فرمائی چہ واللہ اعلموا واتموا لعلکم ترحمون

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دال دحضرت عمران چھہ بی بی ایت ۳۳، اور بی بی مریم ایت ۳۶ او نو سے حضرت عیسیٰ پیا ایت ۴۸ کے بیا نیگی۔ دا سے بل سورة کے ترقی۔

(۲) سورة ممتاز دے پہ عاجزے د پزرو الہانو ا۔ بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ

(۳) سورة ممتاز دے پہ عبدیت دعیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او ددہ پہ عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو سے حصہ دریم باب کے۔

(۴) سورة ممتاز دے پہ رد دھنے شیکو دعوو یا اصولو دعیسیا نو چہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکہ (۱) عیسیٰ نہ ابن اللہ وانی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغمبر

ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو پیغمبر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغمبر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین پو۔ نودے سورة کے ددے شیکو واژو دعوو رد دے۔

(۵) سورة ممتاز دے پہ بیان تو انیوود اصولو تنظیم

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے او خبر وچر ددنا خواہشات دی نوترہدین الدنیا دپارہ ہر دعیسیا نو بی بی ایت ۱۴

(۸) سورة ممتاز دے پہ اوچر وولو عیسیٰ اسمان تہ ایت ۵۵

(۹) سورة ممتاز دے پہ بیان د وفات محمد ایت ۱۳۴ افا سن مات اقول انقلبتہم علی اعقابکم

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پہ نور و خرد باندے ایت ۴۲

مقصد دسورة: بیان دھنے ثلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو پہ سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ انفاق فی سبیل اللہ مگر پہ زیاتے ترقی

سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلہ ثلور وارے توحید و نو دلہ اووہ وارے توحید ذکر کگی۔ ہلہ ۹ اعتراضات دو پہ رسالت باندے نو دلہ ۱۵ اعتراضات او د

دھنے جوابونو۔ بقرہ کے پہ توحید صرف عقلی دلائل دو۔ نو دلہ ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی دے واڑہ دلائل دی پہ مسئلہ توحید۔ بقرہ کے انفاق د

پارہ مثالونو نو دے سورة کے زواجردی بخلاوت۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پہ ترقی دے پہ بیان دھنے مضامینو کوم چہ تیر و پہ سورة بقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پد ریو حصو باندے (۱) ایت ۱-۶۳: اثبات توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵۰ اعتراضونو کوی دسکرینو طرف نہ

(۳) ایت ۱۰۲ - آخر دسورة پورے چہ کے جہاد او انفاق داڑہ اسکے بیا نیگی۔

بیاد دھنے حصہ تقسیم دہ پد ریو باونو باندے: (۱) ایت ۱-۱۰: (۲) ایت ۱۱-۱۸: (۳) ایت ۱۹-۲۵: (۴) ایت ۲۶-۶۳: ہر یو باب کے شیکو شیکو، خبر لوی اوڑو سے خبرہ دکورہ توحید دہ۔

باب (۱) آیت ۱-۱۷: پدیکے ۶ خبرے دادی: (۱) آیت ۲ دعوہ توحید (۲) آیت ۳: تخویف دنیاوی و آخروی (ان الذین کفروا) (۳) آیت ۷: دفع دشمنان و چوہا و پدیدہ پدیکے
 عبدیت عیسیٰ باندے چہ اللہ ورتہ ابن اللہ ویلے دی نوجواب و آخرت سلطنت کے اووے چہ تا سو پرے نہ پوہیگی۔ (۴) آیت ۸ کے مومنانو نو تہ تعلیم و روکول و دعا پوہخت و
 شکوک و شبہاتو (۵) آیت ۱۰: چہ بندہ لہ مال اواداد اللہ عذاب نشی بیج کولے (۶) آیت ۱۲ کے تڑھید من الدینا و تڑغیب الی الآخرة
 باب (۲) آیت ۱۸-۲۵: پدیکے ۶ خبرے دی: (۱) آیت ۱۸: دعوہ توحید (۲) آیت ۱۹: دفع دشمنان و چوہا نو چہ جوابے کوی چہ اصل دین دین اسلام دے اوپہ نصرانیت کے دس من البغات شوئے
 دے۔ (یعنی باغیانو کپکے لاس و حلے دے۔) چہ کپکے دزانہ دے دشرک خبرے لیکلے دی (و ما یختلف الذین اوتوا الکتاب) (۳) آیت ۲۰: صداقت دین پیغمبر
 (۴) آیت ۲۱: بیان دین پستی داهل کتابو (۵) آیت ۲۳: ڈیہو درو اعراض داللہ و کتاب نہ (۶) آیت ۲۵: تخویف دآخرت
 باب (۳) آیت ۲۶-۶۳: پدیکے ۶ خبرے دی: (۱) آیت ۲۶: دعوہ توحید (۲) آیت ۲۸: مومنانو نو تہ پیہ چہ کافر دوسرہ دوستی مکوے۔ (۳) آیت ۳۰: تخویف دآخرت (۴) آیت ۳۱: تڑغیب
 اجراع دپیغمبرتہ (۵) آیت ۳۵، ۳۷-۳۸، ۴۰، ۵۱ وغیرہ: پدیکے ۳۳ نقطے دحضرت عیسیٰ پدیکے عبدیت باندے چہ ہفد اللہ نہ وو۔ (۶) آیت ۴۱: مبادلہ عیسیٰ نو سرہ
 دو پیرہ حصہ: آیت ۶۴-۱۰۱: پدیکے داهل کتابو ۱۵ پلٹتی ذکر دی چہ اعتراضات دی پدیکے رسالت باندے۔ ہفد دادی:

(۱) آیت ۶۴: خپل ملا او پیرہ پدیکے توب سرہ نیول چہ ہفوی شدتہ حلال اوادائی نو ہفہ بہ حلال گزرو۔ او ہفہ حرام بہ حرام گزرو۔
 (۲) آیت ۶۵: (احتجاج بالباطل) داهل کتابو باطلو و عود و خلاف احتجاج کول چہ ابراہیم یہودی و دیانصرانی وو۔
 (۳) آیت ۶۹: (اضلال المؤمنین) مومنانو لہ گراہ کول (۴) آیت ۷۰: (انکار کفر و کفر ہم باہایت اللہ) (۵) آیت ۷۱: (تلیس الحق بالباطل)
 (۶) آیت ۷۲: دین گڈ و ڈکول پہ کمزور دبانڈے (۷) آیت ۷۳: دتکے دینونو پدیکے منسو جید و وصیت کول (۸) آیت ۷۵: خیانت داهل کتابو
 (۹) آیت ۷۸: تحریف کول پہ حق کے (۱۰) آیت ۷۹: (انفراء علی العباد الصالحین) بہ زیکا نو خلقو دروغ تزل
 (۱۱) آیت ۸۱-۸۲: (تولی عن کتاب اللہ) اعراض کول پس ددعدے نہ۔ (۱۲) آیت ۸۶: (کفر بعد الایمان) مرتد کیدل۔ (۱۳) آیت ۹۳: (انفراء علی الانبیاء) چہ انبیاء و مومنگ تہ داد احرام
 کڑے دی۔ (۱۴) آیت ۹۶: (تقدیم القبلیہ) چہ زمونگ قبلہ ستا سو دقبلہ نہ تکیے وہ۔ (۱۵) آیت ۹۹: (یصدون عن سبیل اللہ) داللہ دکتاب نہ خلق بندول
 در پیرہ حصہ: آیت ۱۰۲-۱۰۳: دیکے دجہاد او انفاق فی سبیل اللہ بیان دے او دتنظیم جوڑولو ۵ قاعدے خانی اوپہ ہفے دوہ واقعات بطور مثال پیش کوی۔
 دتنظیم جوڑولو ۵ قاعدے دادی: قاعدہ (۱) آیت ۱۰۲: (ولا تقوا الا ذاتہم مسلمون) ستا سو ڈلو پدیکے یوہ عقیدہ توحیدوی۔ او ددعا اشارہ پہ اتقوا اللہ حق نقاتہ کے ہم دہ۔
 قاعدہ (۲) آیت ۱۰۳: (واحصوا کھیل اللہ حمیعا) ستا سو ڈلو پدیکے یوہ قاعدہ دی چہ ہفہ قرآن اوسنت درسول دی۔ قاعدہ (۳) آیت ۱۰۴/۱۱۰: ستا سو تنظیم ارکان بہ کار کولو دادی۔ یعنی فعال بہ وی۔
 قاعدہ (۴) آیت ۱۱۱: ستا سو ارکان بہ پہ جماعت تنظیم باندے خرچ کوی۔ قاعدہ (۵) آیت ۱۱۸: چہ تا سو کے بہ غیر رازدار نہ وی۔
 اوپدے باندے دوہ واقعات بیانوی یوہ واقعہ جنگ بدر چہ غیر رازدار مومنانو کے نہ وو۔ نواداد اللہ دوسرہ شامل حال وو۔ او بلہ واقعہ جنگ احد چہ مسلمانان زیات و دگر غیر رازدار کپکے وو۔
 نووقتی طور و تکلیف باعث شو۔

شان نزول وسورۃ: مفسرین فرمائی چہ علاقہ نجران نہ د ۶۰ عیسیٰ نو یو وند مدینے تہ رافے ابوبی کریم سرہ دحضرت عیسیٰ متعلق پہ مناظرہ شول۔ چہ عیسیٰ داللہ ناسب او ابن دے۔ او زمونگ رب دے
 نبی کریم ورت او فرمائیل چہ رب ہفہ دے چہ ہمیشہ ژوندے دے ڈول جہان نگہبان دے او رازق دے پ زکماہ او اسمان کے دھفہ نہ ہیٹ پٹ نہ دی۔ پدیکے دم دور کے دھیلے خوئے مطابق بیچے پیدا
 کوی۔ نہخوری نہ کی۔ اوس تا سو اوادے چہ آ یاد دے صفاتو نہ یوصفت ہم پہ عیسیٰ کے موجود وو۔ ہفوی خاموش شول۔ او داللہ دطرف نہ سورۃ آل عمران دا ژومی ۸۰ ایونہ رانا نازل شو۔

اعتراضات دعیسیانو او جوابونہ دقران:

(۱) اللہ تعالیٰ عیسیٰ تہ روح اللہ کلمتہ اللہ او ابن ویلے دی۔ نو ہفہ داللہ زوے، نایب او متصرف۔ نو زکہ ہفہ تہ او از کول حق دی۔
 جواب: آیت ۷، (..... و ما یعلم تاویلہ الا اللہ) دتشافہا تو ترجمہ او مطلب باندے اللہ پوہیگی۔ کہ انسان دتشافہا تو پہ مطلب زان پوہ کول خواڑی نو پدیکے زناد حکما تو کے بہ ددے معنی او مطلب
 اٹلی۔ بل جواب آیت ۵۹ کے بل جواب او گورہ چہ پیدائش عیسیٰ داسے مجرہ وہ لکہ پشان دپیدائش دآدم۔۔۔۔۔ نو لفظ ابن دتشافہا تو نہ دے تا سو پرے نہ پوہیگیے۔ بل داچہ ابن
 مطلب زوے نہ بلکہ محبوب دے چہ پہ معنی دزیات تعلق دے لکہ ابن السبیل لکہ ما کندہ ۱۸: نحن انباء اللہ مونگ داللہ محبوبان او دوستان یو۔ بل داچہ زمونگ قرآن ورتہ ابن اللہ
 نہ دے ویلے۔ نو کہ ستا سو کتاب کے دی۔ نو دا دس من البغات شوے دے۔ زکہ چہ زمونگ ایمان دے چہ دحقا کدو لحاظ سرہ اسمائی ٹول کتابونہ یوہرہ کوی۔ او دا دتقدیر خبرہ متفق علیہ
 مسئلہ دہ۔ ہم داسمانی کتابونو درمیان او ہم دانبیاء و درمیان۔
 (۲) عیسیٰ مژہ ژوندی کول۔ بیمارانے جوڑول۔ دخاورے مارغہ کے بہیے روح اچو۔ لہذا متصرف وو۔ جواب آیت ۴۹: چہ داصر شہرے پہ اذن داللہ کڑے دی۔
 (۳) زمونگ اکابر و مونگ تہ داسے نئے پرستے دی چہ عیسیٰ ویلے و دچہ ماتہ او از کولے زہ راز سیدیشم۔ جواب آیت ۷۹ کے: ما کان لہم... کونو اعباد لی من دون اللہ۔
 (۴) بی بی مریم سرہ بھر وخت بہ مومسہ میوے دے پخپل اختیار لہذا ہفہ متصرف دہ۔ جواب آیت ۷۳: قالت ہومن عند اللہ (۵) دزکریا زوے پہ بڈاوالی کے اشواگر چہ بی بی لے ہم خندہ وہ۔
 لہذا ہفہ متصرف دے۔ جواب آیت ۳۸ کے: سبحان لک و ما زکرنا ربہ... دغے نو، اعتراضونہ ہم دوچہ تفصیل دے او شوپہ دو پیرہ حصہ کے۔ اوپہ اشیا زاتو کے ۴ نمبر باندے۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً ۴ بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از محمد

(۲) ربطاً سابق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربطاً دے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت اليهود و النصارى (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت النصارى (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة انعامک و رحمتک (باقی زمونگ د شیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربطاً دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱-	فاتحہ کے در یوں لوبیان اجمالاً او شونو بقرہ کے مغضوب علیہم نہ خطاب دو اول عمران کے ضالین تہ	۱-	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے معوم علیہم نہ خطاب دے
۲-	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲-	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د تنظیم د جوڑولو	۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د اصلاح و معاشرے
۴-	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴-	د منافق د ژوبے بیان پہ خلور شرطونو سرہ ایت ۱۳۵-۱۳۶
۵-	د عیسیٰ د برہ خیر و ولوبیان پد ایت ۵۵ کے (ورافعت الی)	۵-	تفصیل د برہ خیر و ولوبی ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پہ هغو چر دعوہ کوی دقلولوبی عیسیٰ
۶-	ذکر صحابا کرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶-	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷-	قول د منافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عدنا ماتوا و اقلوا)	۷-	جواب: ۷۸ کے (این مانگو نو ایدر کم الموت و لو کنتم فی بردج مشیدہ)
۸-	ایت ۱۳۰ (لانا کلوا لربوا)	۸-	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوب۔ ن ترے اوساتے
۹-	ایت ۱۸ کے: واللہ او فرشتو گوای پد اثبات د توحید	۹-	ایت ۱۶۶: واللہ گوای پد صداقت د قران
۱۰-	ایت ۳۱: فاتحونی بحسبکم اللہ (واللہ تقرب درسون پتا بعدارے کے دے)	۱۰-	سورة نساء کے شرائط و اتباع درسون بیانگی
۱۱-	بیان د قتال د کافر و سرہ	۱۱-	ایت ۹۳: بیان ۵ دفعا تو پہ هغه چا چہ مومن قصد اقل کڑی
۱۲-	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲-	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳-	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳-	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴-	سورة آل عمران بیان د مقاصد و اذعقاد و ولوی	۱۴-	سورة نساء بیان د اعمالو کوی
۱۵-	ایت ۱۸۵: ٹوک چہ جنم نہ بیج شو هغه کا میاب دے	۱۵-	ایت ۱۳: دا کامیابی پہ اتباع اللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶-	ایت ۱۹۵: (بعضکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه نچلو کے د پوئل ندی۔	۱۶-	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدة) ٹول دیو با با اولاد دے
۱۷-	خاتمہ پہ بیان د تقوا او شوه	۱۷-	شروع پہ بیان د تقوا او شوه

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د هغه امور چہ اصلاح پرے لگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هغه احکاماتو کوی چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیات یعنی پد مابین دعوامو کے (۲) ۵۸-۱۳۳ پورے: مقصد: بیان د ۸ هغه احکاماتو چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ بین الرازی او رعیت یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخرہ پورے: مقصد: بیان د دریو ذلو/فرق تلاش کوی (۱) مؤمن (۲) منافق (۳) او کافر یا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکاماتو کوی چہ اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیانو تہ دے حق مہر د کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو نو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلغو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	ذچلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نبی عن الاموال المحرمات (ذرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نبی عن العدوان (زیاتے مکوے پہ نچلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء الیہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۳	امیر بیت الرتل (سربراہ پسرے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	د هغه او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواج دی

دویمہ حصہ آیت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) حصے اچکا تو چدھے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ: یعنی الراعی او رعیت یعنی دحاکم ادعوا مومنین کے۔ جوہر القرآن در تہ احکامات سلطانیہ والی۔
انوم حکم تنویر دے پہ سابق داواڑو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۵۸	(حکم حاکم تہ) دعوا محقوق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کڑے شی۔	حکم نمبر ۶ آیت ۱۰۰	داللہ پہ لارہ کے ہجرت کول (دین بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۵۹	(حکم رعیت تہ) چد قرآن، سنتو او دجیل امیر تالعدار شے۔	حکم نمبر ۷ آیت ۱۰۱	صلوة قصر (مومن پہ کوے پھر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۷۴	حاکم ادعوا مومنین داواڑو تہ (حکم القتال) داللہ پہ لارہ کے جہاد او کڑے	حکم نمبر ۸ آیت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ نلک فتح شی نو قانون بہ ستاسو قرآن دی۔
حکم نمبر ۹۲	اختیاط فی القتل (وما کان المؤمن...)		
حکم نمبر ۹۳	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فقیبوا...)	حکم نمبر ۹ آیت ۱۲۷	دالحکم تنویر (رزا اچو کئے) دے پہ نکلے داواڑو حصو۔

نورو آیتوں کے تنبیہ اور داواڑو

دویمہ حصہ: آیت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان ددرو پو ڈوکوی (۱) مومنین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستہ پی وجہ یا اہل نیکو لوہہ وجہ مومنانو تہ زواج پہ ۳ آیتوں کے زویے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آیتوں کے پآخر کے۔ ٹول ۵ زواج (رفقہ) دی۔

(۲) منافقین چو دوائی پو شا او کوئی مل شے۔ چدے پشان د لسو تزی دمار دے زواج د کردی پہ ۶ آیتوں کے زویے او پہ ۱۷ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۳ زواج د کردی۔ (ٹولون زیات زواج مہافقینو دور کڑے لگی)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریحہ اجماعی دے حکم کھلاخ اڑوی دق نہ دے تہ زواج د کردی پہ ۱۲ آیتوں کے زویے او پہ ۹ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۱ زواج د کردی۔ (پدویم نمبر زیات زواج پوہہ ظلو/اصل کتاب/عالماتو دی)

(۲) امتیازات دصورہ:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱-	سورہ متاز دے پہ بیان د اصولو د معاشرے	۲-	سورہ متاز دے پہ سربراہی د سڑی
۳-	سورہ متاز دے پہ بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳-	سورہ متاز دے پہ حکم د حفاظت کول د مال د تقسیم او دے د قوف
۵-	سورہ متاز دے پہ زکوة د مہر خپلو خصوصت	۶-	سورہ متاز دے پہ بیان د ۱۴ محرماتو چدھنوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷-	سورہ متاز دے خصوصت پہ ادب و کولوسرہ پہ د رو پو طریقو آیت ۳۳	۸-	سورہ متاز دے پہ منع کولود نماز نہ پہ حالت دے ہوئی آیت ۴۳
۹-	سورہ متاز دے پہ بیان د قتل خطا اول عمل (قصد) ۹۲-۹۳ او دفعت پہ قاتل	۱۰-	سورہ متاز دے پہ بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱-	سورہ متاز دے پہ بیان د قتل پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲-	سورہ متاز دے پہ بیخ دومی دھمک د سرہ آیت ۱۶۳
۱۳-	سورہ متاز دے پہ زجر مومنانو تہ پہ دے وارے چہ پکے نار نارنا زکوة آیت ۳۰/۱۴/۱۰	۱۳-	سورہ متاز دے پہ بیان چہ یوہ خصہ یو وخت کے یوہ نکاح کولے شی۔
۱۵-	سورہ متاز دے د تدبیر د زکوة دے دشیمان (پہ مقابلہ د اللہ) آیت ۷۶	۱۶-	سورہ متاز دے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۴ پہ یو وخت سرہ
۱۷-	سورہ متاز دے پہ رد دھو چو دوائی چہ مومنگ عیسیٰ قتل کڑے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸-	سورہ متاز دے پہ خاص کولود تلور قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کڑی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورہ کے بیان د کور و خلقو لکہ بیہمانا نوادے تو فوہم شہ مگر نوم نساء نے زکوة دو چہ معاشرہ کے پہ حصے دور کے زیات تر ظلم زنا نوادہ سرہ کیدو۔ دینی دور نہ نکلے پہ ایران کے دوہ فلسفے تیرے وے۔ (۱) بزک (۲) مانی: دوزک و فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او خصہ دے نو دے فساداتو زکوة و لو پارہ کیدو مومنین طرز حکومت نافذ کڑے شو چدھے مطابق پہ مال او خصہ کے ہر سڑے دے نہ مشرکہ فائدہ آہستہ آہستہ حصہ دچا زانی بی بی شوہ گنزلے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد موزک قتل کڑے شو۔ او کیوزم ناکام شو۔ بیادویم فلسفی مانی راپا سیدو۔ دھنہ فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او خصہ وہ نو دے نہ نجات حاصلو پارہ دے دہرہ نیت فلسفہ نافذ کڑے شو۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کڑے شو۔ او فلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خواہیہر بکو دہ حال دو۔ چہ چاہتہ تہ لور زریے وکڑے شو۔ ۵۸-۵۹... ظلم و جبر و مشورہ... بائیسیکہ علی بھون ام یزیدہ فی التراب رخ بہ تے تور شو۔ اوسوچ کے پو چہ آ یا ہم دھنہ رسوائی ترونہ تیر کڑی یا کدے چہ لہر زکی کے ناباسی۔ سورہ تکویر: واذا موءودہ سحلت پایک ذنب قہلت: ترجمہ: او شو وخت چہ ترونہ دے فن کڑے شوے جینی نہ تپوس اکڑی شہ چہ تہ پہ کومہ گناہ قتل کڑے شوے۔

حضرت ابو سفیانؓ تہ نبی افرما سیکل چہ شو واقعہ دجیل د جہالت د دور بیان کڑے۔ نوفرمانی چہ شہ کار پنے ڈیرہ مودہ وکرونہ باہر دوم۔ چہ کورتہ راقلم نو یوہ نکلے ماشومہ جینی مہ کور کے اولیدہ... یو خواہے چہ لہ واقعہ بیانوی۔ اول بل خود نبی دستر گو مہار کونہ او کھو دارے وگلے۔ ہم دے د جہالت دور خبر دہ چہ یو وارے صحیح ابن ناچیہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چہ لور توندے ٹولہ۔ دہ دور تہ او دے چہ دا جینی بہ پہ ٹو

راکڑے۔ حصہ دور تہ وائی چہ دود او خانوہ دہ دور تہ دوہ او خان وکڑل۔ بیابہ چہ دچا ہم لور او شوہ۔ نو دہ تہ تلل۔ او دچلے لور پیکشک بہ تے کولہ۔ او داو خانو مطالبہ بہ تے تے کولہ۔ چہ شو وخت دا صحیح ابن ناچیہ وفات کیدو ۱۴۰ ھینکئی نے پہ کور کے ترونہ دے ساتلے وے۔ یہود چہ عالمان د دین بہ گنزلے کیدل حیض والا زنا نہ لے ذچلہ کورہ ویستے... عرض دا چہ معاشرہ کے دزنانا د پارہ ہٹ زانے نہ دو۔ ددوی حقوق

کمل پایا مال دو۔ نوفرمانی کے دزنانا پو نوم سورہ نساء رائے۔ چہ زنا ناوتہ دے ددوی مناسب حقوق وکڑل۔ مگر زانا نہ چہ دقرآن نے خبر دہ نو دینرے رائے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوق تو کوی۔ دوی جیل حیثیت او مقام او نہ پونہ نو۔ نبی تہ یوحنا راغے فرمائی چہ پہ مازبات حق دچا دے نبی دور تہ دے وارے د مورحق یاد کڑو پہ علوم نمبرے دور تہ د پلار حق یاد کڑو۔ مگر دور و اتوا موہ نقش قدم مسلمان

توسم بہ مہینہ ذلیلہ او حوازی۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ مابقی سرہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱-	سورة شروع شوے دو پہ خطاب عام (یا ایھا الناس) سرہ	۱-	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایھا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رو دستو دعام نہ دی
۲-	اصول دا اصلاح و معاشرے بیان شو	۲-	دلنہ مسئلہ دحل او حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساتی نو معاشرہ تباہ کیگی)
۳-	چہر کلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳-	نودلتہ رد پہ شرک فعلی (نذر غیر اللہ) کوی چہ داسم دا اصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴-	رد دشرک فی التصرف اشو پہ بارہ وعیسیٰ کے ایت ۱۷۱	۴-	نودلتہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر غیر اللہ پہ نوم) کوی
۵-	ایت ۳۳- والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے وی ہنہ دے برابر کڑی)	۵-	پہ شروع دسورة کے اذوا بالعقود
۶-	آخر دسورة کے - بین اللہ لکم ان تصلوا	۶-	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہنہ حلال حرام دی
۷-	زدا جریمہ دودتہ و کڑے شو	۷-	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نئے منع او کڑہ
۸-	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸-	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر غیر اللہ) بیان کیگی
۹-	۱۷۴ او ویل پہ قرآن نور دے	۹-	۱۶-۱۵ کے فرمائی (دبھدی پہ اللہ) صرف رنوا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰-	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامتہ	۱۰-	ایت ۷۳ فتوہ د کفر لکوی پہ ہنہ چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱-	۱۱۶/۳۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرب۔۔۔	۱۱-	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنۃ (ترقی دہ پہ ماسابق)

امتیازات دسورة

۱-	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نو نہ زیات پرتے دے	۲-	پہ ترک دموالا تو داهل کتابواو ذکر و ملتونو دھغوسرہ ددوستے
۳-	بیان دمائدے پہ نصرناؤ	۳-	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵-	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری سپے/مارنہ	۶-	بیان دذبو جو دزنانو اونکاح اہل کتابو خزو سرہ
۷-	بیان دھغے واقعے چہ باندے حملہ شوے وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸-	بیان ددوو زامنو آدم حاتیل اوقائیل
۹-	بیان حکم دسارق اوسارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰-	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعیسیٰ اللہ پہ قیامت کے
۱۱-	نفی دعلم غیب ڈولونو انبیاوند ایت ۱۰۹	۱۲-	بیان دکلم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳-	بیان د تفصیل ددیسلاو پدے رد کوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱- ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تخریبات اللہ/عباد، نذور اللہ/عباد)
- ۲- ایت ۶-۱۱ : بیان دامورد مصلحاؤ کوی (کلکوالی دپارہ)
- ۳- ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ کے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴- ایت ۲۰-۲۶ : انجام اوحالات دمتکاسلیو (سستو) پہ اومردو اللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵- ایت ۲۷-۳۰ : دظالم سزاؤ ککوی چہ ہنہ اللہ درحمت بندوالے دے پدہ باندے
- ۶- ایت ۳۱-۵۰ : تسلی محمدتہ اوقباؤح/خباشتونہ بیانوی داهل کتابوا
- ۷- ایت ۵۱-۵۸ : تھدید (زجر) و رکوی مومنانونتہ پہ موالاتو (دوستے) داهل کتابوا
- ۸- ایت ۵۹-۶۶ : تھدید (زجر) علمائے سوءتہ چہ چہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اودہل مقابلہ ہم کوی
- ۹- ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التبلیغ او طریقتہ تبلیغ خانی
- ۱۰- ایت ۸۷- آخر : اعادہ دظلمو رو مقصدی سلو (تخریبات اللہ/عباد، نذور اللہ/عباد)

بیان دھنھے ٹلور و مسلوچہ متعلق دی دھرامو او حلالوسره (تحریمات اللہ/عباد نذور اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہفتہ تیز ونہ چہ اللہ حرام کڑی دی دے حلالول گناہہ

تحریمات العباد: ہفتہ چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پہ زان یا پہ بل حرام گرزولی دی دا گناہہ

نذور اللہ: ہفتہ نذرونہ چہ انسان دے دا اللہ پہ نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولو دپارہ۔ دا جائز دی۔ دے حرام گنزل گناہہ

نذور العباد: دغیر اللہ پہ نوم نذر/منختے کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او دے حلال گنزل گناہہ

نودا دوہ جائز او وہ نا جائز دی

تائیداد پدے ٹلور و مسلو او گورہ:

(۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: ..... غیر محل الصید واتم حرم ..... ایت ۹۰..... انما الخمر والیسیر ..... ایت ۹۶..... و حرم علیکم صید الہر ما تم وما.....

(۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: ..... احلت لکم من بحیرۃ الانعام ..... ایت ۸۷ لآخر مو..... ایت ۹۶ اهل لکم صید الہر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ.....

(۳) نذور اللہ ۳ بار لکدایت ۲: ..... الا الھدیہ ایت ۹۷: ..... والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور العباد) طیب (نذور اللہ)

(۴) رد و نذور العباد ۴ بار لکدایت ۳: ..... وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۱۳: ..... وما ذبح علی النصب ایت ۹۰: ..... ولا نصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور غیر اللہ)

نوٹ:

(۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذور العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔

(۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ

(۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دوجے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پہ نوم ذبح کڑے شو۔

(۴) بعض اوقات دوجے دیوکار د تعظیم دوا ہے حلال حرام ہی لکد روڑے پہ وجہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موزکے وغیرہ

(۵) کلکد دوجے د عزت دانسان نہ پو شے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پہ ناستہ خواک کوی پہ ولاڑہ خوراک زنا در کوی

(۶) بعض اوقات یوحلال کار حرام شی د تعظیم دزائے/مقام دوجے لکد بیت اللہ شریف کے شے وژل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱-	رد و شرک فعلی	۱-	رد و شرک فعلی اور اعتقادی کیلگی پیدے وجہ سے متصل راژو
۲-	لفی علم غیب اوشو د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲-	ایت ۵۰ کے ربی نہ خصوصاً لعی علم غیب کوی چاے تبخیرہ چلہ ورتا اویا چہ زہ عالم الغیب نہیم
۳-	ایضاً	۳-	ایت ۵۹ کے خلاصہ راواہاسی (وعندہ مفاتیح الغیب)
۴-	آخر سورة کے دعویٰ و تحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔۔)	۴-	نو پیدے سورة کے پیدہ دعویٰ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوی
۵-	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ واللہ دی بل ٹوک متصرف ختہ	۵-	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶-	د خواہنے ذکر اوشو دنصاراؤ دپارہ	۶-	نودلتہ خلاصہ ذکر کوی پرایت ۱۴ کے چٹو لوتہ خوراک و رکوی صرف نصار اوتہ نہ
۷-	ایت ۱۰۳ کے رد اوشو دانعام محرماؤ چہ خلقو پوزان حرام کڑے و۔	۷-	ایت ۱۴۳ کے بیان کوی دانعام محلاؤ
۸-	عاجزی بیان شوے وہ دیکھی پراخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸-	نودلتہ دنور و مقرر بیوا انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹-	رد و تحریمات العباد اوسو چہ مشرکانو بہ دزانہ پیزان بند کوی۔	۹-	۱۴۰ ایت کے دیوبل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ عقد زنا و دخیٹہ دنہ بچے دے
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جادو گر و پیلے وو	۱۰-	ایت ۷ کے قرآن تہ جادو و اکی نو پیدے وجہ سے متصل راژو

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲- پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳- پہ بیان دعوات ستہ
- ۴- پہ لثرت داعتر اضمونو او جوابو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوی او جوابو نہ قل سرہ مطلب دا چہ ربی د نبوت عمر ۲۳ سال و دا و نول عمر ۶۳ سال دو یعنی نول عمر پہ تا اعتراضونہ کیلگی اوتہ بہ جوابو نہ کوی
- ۵- د ثلور و واژو اقسامو مشرکانو رد دے کے (۱- مشرکین بالعباد الصالحین ۲- بالکواکب ۳- بالملک ۴- بالجن)
- ۶- سورة ممتاز دے پہ نزول د نول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے ندے نازل شوے
- ۷- نزول د کثرت د ملکو دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے دے
- ۸- بیان د تقریر داہراہیم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے د وچیل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنوی تہ گمراہ و پیلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ۔۔۔
- ۹- بیان د مثالونو د شرکانو لکہ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰- زیات زواج مشرکانو تہ

مقصد دسورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق تہ در کول (۲) یا مخلوق صفت اللہ تہ در کول

تقسیم دسورة پہ اعتبار د مضامینو پیدو حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوی (۱- شرک فی العلم ۲- شرک فی التصرف ۳- شرک فی الدعاء ۴- شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذور اللہ نذور العباد)

لفی و شرک فی العلم او گورے پہ آیت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

لفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ آیت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات والارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

لفی و شرک فی الدعاء او گورہ پہ آیت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

لفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ آیت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ دو حید ثابت شوہ پہلا کیلو عقلیا و سرہ او پہ اعراف کے نقلیا و سرہ	۱-	نودلتہ حکم دقتال دے مطلب داچہ پہلا کیلو سرہ اون شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ تو رہ ورپے راواخلہ زکہ چہا بنیرد جہاد نہ کیگی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	مخکے سورتو نو کے مقابلہ دہجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دتورے دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر وچہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳-	ایت ۷ کے ددے امت دکفار و منڈم ویستو حکم دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتو نو دھلاکت بیان دو ورسنود مالبرارے نہ	۴-	نوپدے سورة ایت ۲۸ کے زجر و رکوی مومنو نو نہ پہ بیند مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر وچہ اللہ پہ عاجزے سرہ یا رکڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دمو نانو نوحہ خانی چکلہ اللہ یاد رکڑے شی نودہ باندے برہ راشی او عا جزئی کوئی اللہ نہ
۶-	بیان داند او دوسری سرہ طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ داند اہ بیان دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ	۷-	ہغہ دے او امر دلتہ دے سورة کے ایت نمبر کے ذکر دے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	واقعات دو دہخو انو امتو نو او انبیاء	۸-	نوپدے سورة کے دنی واقعات بیان نوی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جہاد اشوے دو۔	۹-	نوپدے شروع دے سورة کے وَاَصْلُحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اوریدو دقران دو	۱۰-	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا ذہیان دے چکلہ قران اوری نو ریگی او ایمان یے نکار کیگی

امتیازات دسورة

۱-	سورة ممتاز دے پہ او امر و نسا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲-	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو نانو باندے ایت ۲-۳
۳-	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ کڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المبتدین...	۴-	سورة ممتاز دے پہ بیان دو وعدہ و میدان د جہاد ۶ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورسنود جہاد نہ
۵-	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل دقل دنی ایت ۳۰	۶-	سورة ممتاز دے پہ دوو امنو نبی د زمانے ایت ۳۳ (ذات درسل + استغفار)
۷-	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو نوز د مشرکانو ایت ۳۵	۸-	سورة ممتاز دے پہ تقسیم د غلیمونو ایت ۴۱
۹-	سورة ممتاز دے پہ خوب دنی چہ اللہ ورسنود کافران کم نکارہ کڑل ایت ۴۳	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ بیان دقریر دنی ایت ۳۰

مقصد دسورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورة بل نوم سورة القتال ہم دے) یعنی دیکے د جہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ بنتہ

مختصر خلاصہ دسورة

(۱) پہ اول کے درے او امر ذکر کوئی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چاند نہ۔ (۲) ذلک صلوٰۃ اللہ علیکم یعنی چل ملگری بندہ وجہے۔ (۳) ذلک صلوٰۃ اللہ ورسول (۲) بیان دینو او صاف نو دمو نانو ذکر کوئی ایت ۳+۲ کے انما المؤمنون الذین... (۱) و جلت قلوبہم (۲) زادہم ایمانا (نکارہ کوئی اشراد ایمان) (۳) و علی ریحہم بیوکون (۴) یقیمون الصلوٰۃ

(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ

(۳) دے نہ ورسنود واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی جہاد تہلی و رکوی چہ کہ لگ ہم یے نو د مقابلہ نہ نہ ریگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مانخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شپک قاعدے میدان جہاد ذکر کوئی ادھر یوہ قاعدہ پہ یا لہما الذین امنوا سرہ ذکر کوئے شے۔

قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار قاعدہ یے لگو لے دہ دمو نانو ہنے پزرو صفا تو کے ٹوہی صفت سرہ چہ اللہ نہ ریگی نو مخلوق نہ بندہ ریگی جہاد کے بہ کافر تہ شاکوئے نہ۔
 قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان د جہاد کے دقران او سنو تالیج ہے۔ دایے تفریح کڑلہ پہ دویم صفت دمو نانو چہ ہغہ دو زادہم ایمانا (دفریح مطلب نتیجہ د یوعل یا عقیدے دہ)
 قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقیوا اللہ ورسول... د تفریح کیگی پہ دریم صفت دمو نانو۔ دلی ریحہم بیوکون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذ تہ ورزہ نو دامہ دایہ چہ مونگ کم یو یا اسلحہ بنتہ
 قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تخونوا اللہ ورسول... د تفریح دہ پہ شلورم صفت دمو نانو اقیم الصلوٰۃ چہ مونگ کوئے۔ صحیح نوحیانت بندہ کوئے او صحیح مونگ تہ قران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: ان تيقوا اللہ بحبل لکم فرقاناً... کہ اللہ نہ پرے گی نواللہ نہ برے درکزی پہ میدان دجہاد کے۔ دے تفریح کڑو پہ پزم صفت دمو سانو چہ انفاق وود کہ انفاق کوے نو اللہ بیخ اوٹیمونہ ڈیردرکزی

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۳۵: اذا لقیتم فیہ فاقبوا داشیکمہ قاعدہ کے پہ جنگی ۵۱ واڈو قاعدہ تفریح کڑو چہ پیدنے قاعدہ کلک شہ ہرے قاعدہ سرہ فاقبوا اولگوہ داسے حکمت والا کتاب بہ بل چرتوی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۷۰: دقیدیا تو تفصیل بیانوی چہ ترغیب دایمان و رکڑوہ۔ داسے پیدنے ویلے چہ عرب دبا ڈپرے واپوہ او سخت سخت جیلونو کے واپوہ۔ داسے بل دین بہ چرتوی۔ چہ کافر دپارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورۃ بقرہ کے ہم دجہاد بیان وود۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بیٹنگ وود ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق۔ بیادجہاد دملک داصلاح دپارہ ۳ قوانین ذکر کڑل (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقانون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع انفس (۴) نبی عن الرقی اودعے دجہاد کور دپارہ پید ۱۸ قوانین ذکر کڑل۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر وود (۱) اَضَطْفَه رَبِّہ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ اولم دقاعدہ جنگ (۳) لیسم: حوصلہ

(۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑ وود پارہ ۵ قوانین ذکر کڑل زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ ڈو لو بہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران و سنت وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمة یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بہ لگوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر از دار سرہ بہ راز نہ ساتے او پیدے پزے قاعدہ باندے دوا واقعات ذکر کوی دجنگ بدر اود جنگ احد..... دامد وایہ چہ مسئلہ نرمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح پہ کثرت دہ اوندہ شکست پہ قلت دے۔

(۳) نو سورۃ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین وود۔ دعوا مونہ ۱۸ قوانین اودامیر او معومور میز کے ۸ یا ۹ قوانین وود۔ اوبیان د در یوڈ وودو مطلب دا چہ دمو مونوڈے سرہ ملگرے شہ او زان اُسانہ دمنافقوا و کفارو دواڈونہ۔

(۴) سورۃ مائدہ کے دل احرمت مسئلہ وود۔ مطلب دا چہ جہاد ہفتہ ٹوک کولے شی چہ پہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواڈوہ وی۔

(۵) سورۃ انعام کے دشترک اقسام وود او میدان تبلیغ ۶ قاعدے/غٹڈے ذکر وود دپارہ دواؤجد

(۶) سورۃ اعراف کے پیدنے مسئلہ دواؤجد دلائل تھلیہ وود

(۷) سورۃ انفال: اوس میدان جہاد را شہ۔ جہاد او کڑو ہنوسرہ چہ جنگی مسئلہ نہ سچ اڈوی۔

سورۃ توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مائدہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ انفال	شمار	سورۃ توبہ
۱-	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱-	نودائے اعلان دجہاد دے نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۶۰ کے لاء علم و حکم (رسول اور اصحاب بٹول و دشمنان نہ پہنچنی)	۲-	آیت ۱۰۱ کے لاء علم (اے رسول تے نہ پہنچنے) مفروضہ
۳-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے	۳-	نودائے ہفتے بیانیوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴-	آیت ۴۱ کے تقسیم و غنیمت و نوو	۴-	نودائے آیت ۶۰ کے تقسیم و فرضی صدقا تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵-	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہ ریگے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد دسرہ او کڑے۔	۵-	آیت ۷ کے وائی چہ دشترکانو بہ شلو طوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	پہر سورۃ کے او دے چہ فاصلحو ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶-	نو بدے سورۃ کے وائی چہ برآت من اللہ (غیر دوسرہ بائی کاٹ او کڑے)
۷-	آیت ۶۰ کے او دے واعدو لہم ما سخطتم تیارے او کڑے۔	۷-	آیت ۳۶ کے زجر ہفتو چہ تیارے نہ کوئی۔
۸-	اوصاف دمو مانو ذکر وے پشروع سورۃ کے ہم او پہا خرد سورۃ کے ہم	۸-	اوصاف دمنافقانو بیانیوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	واقعہ جنگ بدر ذکر وے۔	۹-	نودائے واقعہ جنگ حنین او جنگ تبوک ذکر وے
۱۰-	آیت ۳۵ کے دشترکانو مونز بے فائدے دے۔	۱۰-	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات یے بے فائدے دی نو مسجد شہرہ جوڑوی۔
۱۱-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے شگ	۱۱-	صفات دمنافقانو چہ دیو چہ تہم پدے بقاعدو عمل نہ کوئی

نومونہ سورۃ: سورۃ لکڑو نو بدے دی: لکڑ (۱) سورۃ توبہ: دے مسلمانانو نہ نطلی شوے وہ نو دھتوی دو بے ذکر وے چکے۔

(۲) سورۃ برآت: چہ اعلان دبائی کاٹ دے دشترکانو سرہ

(۳) سورۃ مہاجرہ: او چہ تو کئے: دشترکانو نہ دی و دوڑے او چہ کڑے دے

(۴) مشرکہ: سرول: منافقان او دشترکانے سرولے دی

(۵) خاثرہ: کستو کئے: د منافقانو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورۃ دی۔)

امتیازات سورۃ:

۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و فرق اربعاو (چہ کو موسرہ بہ جہاد کوے)	۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و تقسیم دشترکان چہ کو مہاسرہ جنگ کوئی
۳-	سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی بیان و اوصاف نو دمنافقینو چہ ۶۳ صفات دی	۴-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و حکم دشترکانو د مسجد جوڑو لو چہ نہ دے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و غزوہ حنین او تبوک	۶-	سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ چیل بجران او مولیان بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیسے
۷-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و عمارتو آیت ۴۰	۸-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و مصارف و فرضی صدقا تو آیت ۶۰
۹-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و مسجد ضرار	۱۰-	سورۃ ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و خیراتو نو دشترکانو آیت ۱۹	۱۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و جنازے نہ کو لو دمنافقو آیت ۸۴

مقصد سورۃ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان و فرق اربعاو

(۱) مشرکان (دووی بیارے اقسام دی: یو معاہدین: چہ ستاوسرہ معاہدہ شوے دے۔ بل مخالفین: چہ ستاوسرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ اسن خواڑی)

(۲) اہل کتاب (دا دوہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دووی دے اقسام دی ورتو بہ بیان شے)

تقسیم دسورۃ: سورۃ ثلور حصو کے تقسیم دے:

- (۱) ایت ۱-۲۸ پورے: پدیکے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واثرہ اقسام ذکر کو لے شی۔ او دوی سرہ دجہاد کو لو و جوہات خانی۔
- (۲) ایت ۲۹-۳۷ پورے: پدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کو ی او دھغوی سرہ دجہاد و جوہات ذکر کو ی۔
- (۳) ایت ۳۸-۹۰ پورے: پدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پدوی کے اقسام نشتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی محمد ہم ۶۳ سال و۔ اشارہ دہ پکے دیتہ چہ ٹول عمر بہ دے منافقانو بانندے رد کوے۔)
- (۴) ایت ۹۱-آخر سورۃ پورے: پدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہ روخت جہاد لہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلدہ سستے نہ کارا غلی۔ لکدلتہ چیزنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلدہ شتر دے عمل او نہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورۃ کے بسم اللہ و لے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ تپوس اکڑو چتا ددے سورۃ سر کے بسم اللہ و لے ندہ لیکلے۔ جواب و رکوی چہ ویدا وہ چہ نبی بانندے بہ چہ کلہ ایٹونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایٹونہ لیکل۔ او ماتہ بہ نئے ویل چہ دا ایت دے دے سورۃ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورۃ دے سورۃ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چہ نوے سورۃ راغے نو نبی بہ دھغے سورۃ پے شروع کے بسم اللہ و لیکل۔ مگر دلتے ندہ ویلے نو ماہم او نہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خانی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پدے سورۃ کے خو امان نشتہ کافر لہ (راذینہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و ددے وجہ داخولے دہ چہ سورۃ انفال او توبہ یو سورۃ دے۔ پدے وجہ بسم اللہ نشتہ ددے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ قرآن ایت دے یا ندے۔ نو سورۃ نمل کے بہ راشی چہ دا قرآن ایت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ دھر سورۃ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ ندے نو داخے تہ و لے راوڑے دے۔ دا دپارہ دبرکت۔ او دپارہ دجہادے دیو سورۃ دہل سورۃ نہ۔

سورة یونس کی (زوالا ۱۰ بعد از نبی اسرائیل ترمیم یا ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت در رسول اوشو۔	۱	نوپدے سورة کے دغا اثبات در رسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲-	پہ آخردسورة کے مسئلہ دتوحید زکروشہ یہ لالہ الا هو سرہ	۲-	نودلتہ انجام ذکر کوی دتکرینو/مخالفینو ددغے مسئلہ دتوحید۔
۳-	ہر کلمہ چہ مخکے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳-	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴-	مخکے سورة کے مسئلہ دتقال ذکرشہ۔	۴-	نودلتہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کولے لہ بہ جہاد کولے (یعنی توحید)
۵-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ذکرشہ دتوحید مگر بغیر دلائیلو	۵-	نوپدے سورة کے پیدغے مسئلہ دلائیل پیش کوی نوپدے ہجے متصل راوڑو۔
۶-	دعوہ دتوحید ذکرہ پہ آخردسورة کے	۶-	نوپدے سورة کے پیدغے دعوہ دتوحید شہدہ دشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷-	آخری ایت کے (قل جسی اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷-	نودلتہ مثالات ددغے چہ اوگورہ نوح، موسیٰ اونور نول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸-	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان درویشن دی۔	۸-	نودلتہ ایت اللہ کے ذکر دتخت وخلق کوی اودھغوی در چہ ذکر کوی۔
۹-	دلتہ بیان دفرق اربعاو وو چہ درے ڈلے کپکے مخالفین دقران وے۔	۹-	نودلتہ ترمیم الی القرآن کوی اوز جرور کوی منکرینو دقران تہ۔
۱۰-	دلتہ آخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰-	نودلتہ دیونس دتوم دتوبے بیان دے۔
۱۱-	بیان دبرآعت دشرکانو نذاشو	۱۱-	نودلتہ ایت ۱۳+۱۴ کے پینور دالفاظو سرہ بیان دہائی کاٹ کوی۔
۱۲-	ایت ۱۹۹ کے اووے کولومع الصادقین۔	۱۲-	نودلتہ ایت ۲ کے وائی چہ رختوسرہ ملگرے شوے نو (ان لہم قدام صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشورے شہبہ دشرکانو چہ دابا باگان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲-	پہ بیان ددلائیل عقلیاد مع تفریجات (مخکے دلائیل ذکر کوی نوپارے مسئلہ دتوحید تفریح کوی)
۳-	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دتوم یونس	۳-	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورہ کے ہم شہدہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵-	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کولہ نشوہ پوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶-	پہ بیان دبد دعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغوی دتوم تکرے وہ ایت ۸۸
۷-	سورة ممتاز دے بہ بیان داو لیاو دتقریف اودھغوی در جو اوراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸-	سورة ممتاز دے پہیل چہ حضرت نوح چہیل قوم تے در کڑے دو۔ چہ اوڑے میدان تہ۔
۹-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب راداخلے ایت ۱۵	۱۰-	سورة ممتاز دے پہیل ۵ بانے ہی صحاحد دتوحید

دشہار دتوحید

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دتکرینو ددے مسئلہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۱۰ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائیل سرہ اودفع دتوحید کوی دشرکانو

(۲) ایت ۱-۷ آخردسورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریح/نتیجہ پانکار ددغے مخکے مسئلہ چہ کومڑوے حصہ کے تیرہ شوہ۔ چہ اوڑے منلہ نوانجام بہے پہ

شان دتوم نوح اوتوم فرعون شی اوکے چاومنلہ نوانجام بہے دتوم یونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دفع کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ژوے اگر چہ ڈوے مقصد توحید دے مگر دلتہ قران مخکے کڑے دے۔ داوے؟ زک چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پونہ دے شہ نہ رسول نہ قران او نہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہ لے نو ہیبت بانڈے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ	۱-	نودلنہ اثبات دوحید کیگی پیدلا کیلو عقلیا دواڑوں دوسرہ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۲-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ او دفع دشعبے دشکرانواوشو۔	۲-	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاپہ دفعہ مسئلہ اوسوہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۳-	واقعہ دنوح اجمالاً وہ	۳-	نودلنہ تفصیلاً ذکر کو لے شی۔
۴-	آخر کے اذرا مائیل اتبع ما یوحی الیک	۴-	نودلنہ آیت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہرازی مگر زورہ بہ نہ تنگوائے
۵-	آیت ۴ کے الیہ مرجع حکم جیجا	۵-	آیت ۴ کے الی اللہ مرجع حکم
۶-	آیت ۴ کے: افاکت شمع الصم	۶-	آیت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷-	انکار دشکر کی نو ذکر دے۔	۷-	حالت دشکر کی نو ذکر کیگی۔
۸-	آیت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادو گرو بتلے دی۔	۸-	آیت ۷ کے قرآن تہ سحر و بتلے دے۔
۹-	آیت ۳ کے ددنیا پید اکید و بیان شوے دو۔	۹-	آیت ۷ کے زیادت کوئی یعنی دنیا پید اکیش علت خانی لیب لوکم اکیم احسن عملا
۱۰-	شروع پہ ترغیب الی القرآن اوشو۔	۱۰-	نودا سورہ ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورہ نو نہ چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتے تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورہ نو نہ ذوات الراء نہ دی)
۱۱-	آیت ۳۸ کے دشکر کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورہ راوڑوں۔	۱۱-	آیت ۱۳ کے دلنہ دی نہ مطالبہ کیگی دسو سورہ نو نو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔

اقتیاز سورہ ۱۰: ممتاز دے پید بیان دہسا کیو اور بجاؤ ۱- تونید ۲- نفی دشکر فی العلم (دادوہ دمقا سد عالیا و نہوی) ۳- ترغیب فی التبلیغ ۴- تسلی (دا آخرہ وہہ سمداً / ختمنا ذکر کو لے شی)

۲) سورہ ممتاز دے پہ مطالبہ دسو سورہ نو نو آیت ۱۳ (اگر چہ نو سورہ نو نو کے ہم مطالبے شتہ مگر دسو سورہ نو نو مطالبہ صرف دے سورہ کے دہ)

۳) سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دنوح باندے اگر چہ سورہ نوح کے صرف دنوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے تختہ۔

۴) ممتاز دے پہ طلب داستغفار اوتو بے دواڑو آیت ۳

۶) ممتاز دے پہ آیت کان عرش علی الماء

۸) نوح تہ بن نوح من قومک

۱۰) ممتاز دے پہ آخری آیت چہ سورہ تلور واڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کڑے دی۔ کوم چہ سورہ مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد سورہ: بیان دشکر و مسکو: (۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) (۲) نفی دشکر فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ تہ اوس لگ شان تفصیل ددے تلور و مسکو:

(۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کو لے شی: آیت ۲ کے: الاتعبدوا الا للہ ذان لا الہ الا هو

آیت ۲۶ کے: (نوح و ابی) الاتعبدوا الا للہ آیت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۶۱ کے (صلح فرمائی) یقوم عبد اللہ

آیت ۸۴ کے (شعبیہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۱۲۳ کے چہ آخری آیت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ ڈوبے دگوہ بیان شوہ ہیا پرے دلایمیل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے درتہ و اورولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۵ کے یعلم ما یرون..... ایت ۶ کے: ویعلم مستقرہا و مستودعہا کل فی کتاب مبین
ایت ۲۶ کے فلا تسئلن ما لیس لک بہ علم ایت ۳۵ ان اعمو ذبک ان الشکک ما لیس بہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشینہ)
ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشینہ)

بیابا رے واقعہ راوڑی داہراہیم چا اگورہ دفرشتو پہ حال خبر نہ دو۔ ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوڑو) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا اگورہ
عالم الغیب نہ دو داہراہیم پشان دے ہم دفرشتو پہ حال خبر نہ دو۔

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون حیط (ہرشہ زما رب بہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السموات والارض (اگورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے پہ علم غیب باندے
اشارہ دہ کے دیشہ چہ ایٹوک بل ہم شہتہ چہ علم غیب و سرہ وی)

(۳) دومیہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان من کان علی پیتہ... شاہد منہ (نوچر ستاداشان دے نو اوس بہ قلا رنہ کینے تبلیغ او کڑہ)
ایت ۲۸: ما سرہ واللہ کتاب دے چہ دارحمت دے نوددے تبلیغ تاسو لے بدگنوںے)

ایت ۵۲ (ہوڈ) ویلقوم اعبدوا اللہ (داہراہ راست تبلیغ دے مونگ شہ ترغیب دتلیخ را کوئی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذوا لکلیل و لیزان بالقسط تہم داسے تبلیغ او کڑہ
ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدعنے تبلیغ او کڑہ کنہ مکرہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داٹول پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدوائے چہ تبلیغ کے زما ملگری نشہ نواللہ فرمائی چہ پہ بازان او سپارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا...! دغنے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغنے ہوڈ سرہ رے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ اگورہ: ما یشتا بہیتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خودملا نہ یہ نولے دزانہ خبرے کو بے ورتہ او وایہ چہ ستاد مشلا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
نو تہ بہ حضرت ہوڈ پشان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوز مونگ دا امید نہ دو ز مونگ خود اخیال دو چہ تہ بہ مونگ تہ خوگے خوگے خبرے کوے قصے بہ کوے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایما تانہ ستادین داخولے وی چہ تہ مونگ دخیل زوڈ دین نہ واڑوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے ز مونگ دا مشران اولمیان نہ پوہگی
ایت ۱۱۵ کے واصبر (بزہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازرہ) بہنگ شی چہ دخلق ایمان ولے نہ راوڑی) نو جواب: ولو شاء ربک... اللہ بہ خلیل زور چلو لے دو

پہ آخری ایت دے داٹولے تسلی راغڈے کڑے پہ ایہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دوے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نینچلہ مسئلہ چاری سراتہ۔

نوسورہ کے خلور مسئلہ وی او پہ آخری ایت کے خلور واڑہ مسئلہ راٹولے کڑے: لکنہ:

ژوبے مسئلہ العباد اللہ وحده: نودلتہ آخری ایت کے فاعبدوہ یے اودے۔

دومیہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ او دبل چا پرواہ مساتہ نو دلتو توکل علی اللہ

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ نے پہ سند کے واچوی یا مژزا نو دپارہ یے پہ غم جوئی کے واچوی او پرو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژزان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نودلتہ ہم آخری ایت کے خلور واڑہ مسئلہ یے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان دخلور و مسلووے او پدے مسلو و اوقات دہنیمبرانو ہم بیانوی

پہ توحید باندے و اوقات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی دعلم غیب باندے و اوقات داہراہیم او لوٹ راوڑی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی داٹول باندے واقعہ موسیٰ راوڑی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوزوات الرء ہغ سورہ تونہ دنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزدلاً ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دو اڑو لجا طورہ سورۃ یوسف دوسرہ ہو ہود نہ در ستودے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱-	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواقے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ ے فرشتے اوشوہ پندے	۱-	نودلت نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ پہ حال دچیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر وود د حال دچیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲-	دعوہ دتوحید ے ثابتہ کڑہ پہ واقعا تودانیا دسرہ بطور دلیل نقلی	۲-	نودلت ہم دعوہ دتوحید ثابتہ توی پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرمائی.... ایت ۳۹-۴۰
۳-	آخر دسورۃ کے اوفرماں ' و توکل علیہ	۳-	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب اویوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴-	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نفس علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴-	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدمے راوڑی۔
۵-	ایت ۷۱ کے: فبشرنا بالحقن... من وراء الحق یعقوب	۵-	نودلت واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶-	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلاتیار ستونہ اوبرکتونہ دے وی اے کوروا لود ابراہیم	۶-	نودے سورۃ کے نمونہ برکت خانی چہ کڑی ورتید دپلوسی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷-	دقوم لوٹ دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷-	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے جیائے بیان دے۔
۸-	اللہ دشر نہ خبر دار دے - وللمانی السموات والارض	۸-	ایت ۳: (وان کنت من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ ددے واقے نہ خبر نہ دے۔
۹-	ایت ۱۱۳ لارکنوا الی الذین ظلموا میلان اوندے کڑے سستو اوطالمانوتہ۔	۹-	د یوسف نمونہ چہ اود گورہ گناہ نہ دے میلان ندے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰-	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰-	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱-	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱-	نودا سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ گنزو خوبونو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دصر (دے درے خوبونو بیان دے کچے)
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یوجاز لکھ دپلار چیل زوی سرہ بل ناجاز لکھ دپردی کزے پردی سڑی سرہ وغیرہ۔
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ تہ تہ دروز و خلاف دچیل یو رور۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل ے بہتر اود گنزو لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کڑل۔ بل دخلقو بچاؤ د راروان یواخت نہ۔
- داول کاروند سیاسی بصیرت نو نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست وائی۔ لفظ سیاست دسوس ندے معنی ے قوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حالی ک کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شہو مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ روز و چیل جوڑ کڑو زک چہ دپلار محبت دسرہ ڈیرود۔ نو کنوی تہ ے دروز و روزولو۔

مرحلہ ۲: قائلے والاؤ اوجیت کڑو اومصر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو مرحلہ ۴: وزارت درتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روزہ ے راعلل اودپلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف مہر تہ را منتقل شو۔

مماثلت دواقعا تہ پہ مابین ددواڑ و پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دچیل روز و دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ ہم دچیل قوم دلاسہ پہ چل جوڑی اودچیل وطنہ بہر وک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو.... اودقتلوک او یجر جوک۔ نو حالی ک کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے درزے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ ہم پہ غار ثور کے درے درزے تیرے دی۔ نو حالی ک کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پانڈسختو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پتہ نگی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغسے تہ بہ ہم دعا رتور نہ پانڈسختو کے روان ے مدینے تہ پتہ بہ در تہ نہ وی چہ ہلینہ بہ ستاشہ حال وی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو پڑو مینے در زہ مصر کے چہ وزیر و اہستو اذ چلے خڑے تہ یہ اوے چہ درہ استو گنہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑھے در زہ مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ خلق ولا زو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر دچہ نبی ادر ما ویل چہ زما اوخو دچا کور تہ کیناستہ۔ زہ بہ ہفتہ سرہ پائے لگیم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفتے کو روا لا و بدنامہ اوگولو نوتا باندے او ستابی بی باندے بہ ہم دمدینے تہ خلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے او فور زول دغہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چیلور دتو تہ اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دغہ کے پور ز او اے چہ لاتسریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱-	مسئلہ غایتہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱-	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سورہ
۲-	آیت ۱۰۵ کے اووے آیا دوی برہ او حکنہ نہ گوری چہ اللہ وحدانیت پرے او گوری	۲-	نودے سورة کے داللہ دکائینا تو، هغه چہ کوم برہ دی او کوم حکمت، دھنے تفصیلی ذکر کولے شی۔
۳-	دسورة یوسف اختتام او شو پتر غیب الی القرآن سرہ	۳-	نودے سورة افتتاح کیگی پتر غیب الی القرآن سرہ
۴-	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ ادشو۔	۴-	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) ولے راند کووے
۵-	آیت ۴۰ کے اووے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شتہ	۵-	نودے سورة کے پتو حید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶-	دصبر دنیا دی مثال وو چہ یعقوب او یوسف صبر او کڑو نواجہم نے بہتر شو۔	۶-	آیت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷-	آیت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے وو چہ یوسف کڑے وو۔	۷-	آیت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرف دی نہ۔
۸-	آیت ۱۰۳ کے اووے (واما اکثر الناس بموء منین)	۸-	آیت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹-	آیت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹-	نویات ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السموات والارض سرہ
۱۰-	آیت ۱۰۹ کے (واما رسلنا من قبلك من الرسول الا رجلا....)	۱۰-	آیت ۳۸ کے فرمائی چہ دے غے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اشیازت و سورة

- ۱- سورة ممتاز دے بہ کثرت دتبیہا تو باندے۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتہ اواز کوئی آیت ۱۴۔
- ۳- ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران او شی۔ او دھنے باران سرہ خوڑو نہ ڈک شی۔ گندو نہ رابا ہر شی۔ آیت ۱۶
- ۴- ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ آیت ۲۸ کے
- ۵- ممتاز دے پہ بیان دتبیہ درعدو نے فرشتے۔
- ۶- ممتاز دے پہ بیان دمثالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموندوا غلے۔

دعوہ دسورة: لدعوة الحق (آیت ۱۴)

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعاء بالادلیۃ المتکونہ

تقسیم دسورة: سورة ۴ بایوندے۔

- باب ۱: آیت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریح کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیا آیت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الخالق لکل شیء هو اللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق آیت ۲ کے آسمانو نہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑو لے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔
- دریم دلیل پہ تخلیق آیت ۴ کے چداٹو لے دی جتنے جتنے دا چادی پیدا کڑے۔ او دایوے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- نو پتہ اولکیدہ چہ الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۸ کے (العالم لکل شیء هو اللہ) دریم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۱ کے (الخالق لکل شیء هو اللہ)
- (۳) ثلورم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۲ (متصرف فی کل شیء هو اللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۳ کے تسبیح درعدو نے فرشتے نو پتہ اولکیدہ چہ ٹول ماتہ دی محتاج۔
- نویات ۱۴ کے دعوہ پرے تفریح کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ وہ لایق۔
- نو او گورہ دا قرآن چہ دے رایگلے۔ اللہ دے رایگلے نو لدعوة الحق۔ آسمانو نہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑو لے۔ خاص اللہ دہ غوڑو لے۔ نو لدعوة الحق (دعے یو یو نعمت داللہ ذکر کڑہ او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریح کڑہ چہ ملگرتہ وضاحت او شی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریح کڑی نو بیا مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللہ نہ بغیر بل چاہتا اواز کوئی نو دھنے مثال آیت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... جتنگہ چہ او بہ ددہ پہ اواز دے غلے نہ شی رارسیدے دغے غیر اللہ دے تہ اءاد پارہ نہ شی رارسیدے۔ جتنگہ چہ دا او بو غو گورہ ستر گے چہ لاسونہ شتہ دغے دھنے مڑدی ہم ہشتہ۔ اعراف ۱۹۵... او گورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اور صرف اللہ دے سجود نو لدعوة الحق (مخفیو ۵ دلا کیلوسرہ دا دلیل شپکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق

ایت ۱۷ کے پو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوة الحق یہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نو ڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ لکہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول راباہرشی لکہ دغورہ پشان مگردا بہ لگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او ددے باطل پرستو پرڈ پیگنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: کے مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑوہ براہرندی۔

ایت ۲۳ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق - ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو او انجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زڑوہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخر دسورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکینو تہ ۳۵ کے بشارت مؤمنینو تہ ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزولاً ۷۲ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱-	اہم مسئلہ بیان شوہ (ردعۃ الحق - لا الہ الا هو)	۱-	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہدہ مسئلہ بہ اوس رسوے خلقوتہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ردد شرک فی الدعاء شوہ۔	۲-	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳-	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نوکلکہ چہ باران ادشی اوخوڑراشی...	۳-	مثال بیانونوی دکلے دتو حید پہ ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴-	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یغیر ما بانفسہم	۴-	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اڈکڑو...
۵-	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکرکانو چہ دانتگہ پیغمبر دے چہ خزہ او بچی دے دی	۵-	ایت ۳۵ کے مثال داہراہیم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶-	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶-	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنوکلکو انجام اونہ منوکلکو انجام شوہ۔)
۷-	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ داغلیگی پدے جنویا نو بانڈے او سلامونہ بہ وائی۔	۷-	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمرگیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸-	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول دینغیر انو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوہ دے	۸-	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شوہ۔
۹-	ایت ۳ کے اودے چہ ہرشہ زہ پیدا کوم	۹-	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑوم دھنے سرہ شہ راوڑو باہم۔
۱۰-	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہرشہ چیلے نینے نہ روان دی۔	۱۰-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہرہ روان وی ترٹو چہ نیا ابادہ وی۔
۱۱-	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تے گراہی او ویلہ	۱۱-	ایت ۳ کے فرمائی چہ دوی گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

اقتیازات دسورة:

- ۱- سورة ممتاز دے پے بیان دمثال ۱۰ کلہ، تو حید ایت ۲۳۔
- ۲- سورة ممتاز دے پے بیان دے چہ اہرہ قوم بہ دھغوی پڑے پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳- سورة ممتاز دے پے ایت ۳۵-۳۶ چہ اہرہ پیغمبر چیل بچے او بی بی پے بیابان کے پریدی۔
- ۴- سورة ممتاز دے پے بیان دشکر داہراہیم پے اولاد بانڈے آخر سورة کے۔
- ۵- سورة ممتاز دے ایت ۴۰ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ پھر پیغمبر تکلیف رائے دے داسے چہ سرہ غرو نہ او جزقوے شوگر دایتیہر ان در سرہ اونہ جز قیدل۔
- ۶- سورة ممتاز دے پے تقریر دشیطان پے جہنم کے ایت ۲۳
- ۷- سورة ممتاز دے پے ترغیب فی التبلیغ او دشکر سینو او بلغیو حالاً تو بیانو لو بانڈے۔

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ او تذکیر پاتام اللہ (فند و رکول پے نعمتو نو داللہ او عذابو نو داللہ)

خلاصہ مختصر: (۱) ڈوسے ترغیب و رکوی تران نہ اویا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیاییت ۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا بیانونوی چہ چا مسئلہ بیان کڑہ نو ہغے سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا ذکر کوی چہ دشکر کیمن بہ قیامت کے چہو کے بچگو وی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلْمُسرہ مثالوں ددو فرود دشکرکانو دشکر مثال اودموحہ یودکلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلْمُسرہ زجر، تخویف اودلائیل او واقعہ ذکر کوی داہراہیم دپارہ د ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اسی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

سورة الحجر	شمار	سورة ابراہیم	شمار
نودلت انجادھغو خلقو خانی چوررتہ تبلیغ اوشوگر مسئلے اونہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔
انسو سوند شکرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۲۔	حالت دشکرکانو پیرانو اودھغوی دمیریدانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔
ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے شوشو۔	۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔
نودلت انجام ددواڑو ڈلو خانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوگی او منکرین	۴۔
نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ شہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔	۵۔	ایت ۴۶ وقد کر و کرہم	۵۔
نودا سورة ہم شروع لگیی پھ صداقت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۶۔	دسورة افتتاح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پے آرزوگانو دمجربانو پے مختلفو اوقاتو کے ایت ۲ لوکانو مسلمین (دمرگ پے وخت کے، پے قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پے بیان دحفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پے بیان دالوالجن اوالوالانس دیدا کیدو چد شہنہ میدا کڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پے بالونو دجنہم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پے امر/ حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پے بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ نامیدشی۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان داحوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف اوصداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات دا توام مھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تہذیبی سورہ ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودہ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورہ کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کھف)

رابطہ با سبق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱-	ھر کله چه سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱-	نودع سورة النحل کے عذاب د موجوده خلقو(مکے والو) بیانگی پہ شروع ددع سورة کے
۲-	سورة ابراهیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲-	نودع سورة کے هغه اصل مسئله د توحید بیانوی چه د هغه نه په انکار عذاب رازی۔
۳-	ایت ۲۸ کے دانسانانو د نیکنه د پیدائش ذکر او شو چه د ختے نه پیدا وو۔	۳-	ایت ۴ کے دامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چه د نطفے نه پیدا دی۔
۴-	الله بیان او کزو چه ٹول ما دی پیدا کړ۔	۴-	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چه ٹول ماته دی محتاج
۵-	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو ته	۵-	ایت ۳۲ کے ترقی ده په ما سبق باند۔
۶-	حالات بیانیدو د مفسدینو او مؤحدینو	۶-	نو ایت ۳۶ کے د هغه خلاصه راو باسی۔ چه د چا نه انجام شو۔
۷-	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷-	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چه ددته په ژوند کے ټنگه انقلاب رازی۔ بُدّاشی...
۸-	ایت ۴۹-۵۰ کے (يَا عِبَادِ الْاِنۡلِ اِنَّا الْغَفُورُ الْكۡرِیۡمُ وَاِنۡ عَذَابِ الْوَالۡعِزَابِ الْاَلِیۡمُ)	۸-	۱۱۲ کے ددغه عذاب مثال بیانوی چه الله پرے قحط مسلط کزو په مکے والو باند۔
۹-	آخر کے اووے چه ټټه تر مرگه پورے عبادت کوه	۹-	خپل احسانات ذکر کوی چه تر مرگه پورے زما احسانات دی نوز که تر مرگه پورے به عبادت کوه۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے په بیان درانگارنگ دلائلو عقلياتو په توحید باند۔
- (۲) سورة ممتاز دے په تفصیلی فائدو د چارپایانو باند۔
- (۳) سورة ممتاز دے په بیان د بعضو قواعدو د دریاب باند۔
- (۴) سورة ممتاز دے په بیان د هغه کلمے د کفر چه په وخت د اکراه کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- (۵) سورة ممتاز دے په حکم د مچے د طرفه د الله نه ایت ۶۸
- (۶) سورة ممتاز دے په فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- (۷) په بیان د هغه خزے چه خپل طاقت به ئے خپله تباہ کوو۔
- (۸) په بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چه ٹول اوامر و نواهی پکے راجمع دی۔
- (۹) په بیان د هغه قحط چه په مکے باندے راغله وو چه دے کافرو به خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکثره (رنگارنگ عقلی دلائلو سره)

تقسیم د سورة: شپگ بابونه دی: (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائیل دی متنوعه (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر هغو ته چه اوزی د توحید نه نو هغوی ته د هغوی په قول او فعل دواژو زجر ورکوی۔
- (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر الله نه
- (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائیل عقلیه په دے باندے چه ٹول مخلوق الله ته دی محتاج او تابعدار۔
- (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائیل عقلیه به دے چه نعمتونه ٹول ما دی پیدا کړے
- (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد ته او هر مبلغ ته، تخویف منکرینو ته او احوال د مشرکانو په قیامت کے او ترغیب ورکوی
قران ته او واقعه د ابراهیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	آیت ۱۲۵ کے (ادخ الی السبیل ربک....) نوچکلہ تیرا بلے۔ نو تکلیف بہ ضرور درو کر لے شی	۱-	اچھ تکلیف و برداشت کڑو۔ نوراشہ چھاؤں در باندے ددے پانعام کے سیل داسمانو نو اوکرم نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۲-	ھرکلہ چدے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ای اامر اللہ۔۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوی ٹلور۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی الھجرت دو۔ کہ مسکے تودے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوی چھ مسکے پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	آیت ۹۹ کے اووے چد شیطان زور بہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	آیت ۶۲ کے دشیمان ہتکنڈے / طریقے دگراہ کولو ذکر کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۲۲ کے اووے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اصل السبت کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۲۷ کے اووے چد زورہ مرنگوہ۔ صبرا جریہ ضرور در کو دم۔	۶-	آیت ۱۰۳ کے ددے صبر مثال ذکر کوی۔
۷-	مسئلہ توحید نے ثابتہ کڑلہ پدلا نیلو عقلمیاد سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہغو ذکر کوی چھ مسئلہ نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ آیت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	آیت ۷۶ کے انجام د ہغو بیانوی چھ ما جریے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	آیت ۸۸ کے اووے چد زیات برکڑو ددوی دا عذاب	۹-	آیت ۹۷ کے دا خانگی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	آیت ۳۲ کے اووے چھ مسئلہ بیان کڑہ نوفرشتے بہ درتہ زیری در کوی۔	۱۰-	چھ چاقق پرستو پورے توتے اوکڑے نود ہغو انجام بہ شوی۔

امتیازات د سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذاب بانڈے یعنی وجوہات د عذاب بیانوی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضر ا باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او جت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانی آدم...
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہغے آیت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چہ آسمانو نو او جتا تو، چہ تاسو منکر قرآن نے۔ راجع شے او ددے قرآن بہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۹۵ چہ علت خانگی چہ انسانان ولے پیغمبران را ایگے دی او فرشتے م ولے ندی را ایگے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہغے ٹلور و اعمالو چد ہغے پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مشترکہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری اوکڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوی۔)
- ۲۔ ہنگ د شعائر اللہ سبب لئزل عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لئزل عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و سئل د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھراء الرسل سبب لئزل عذاب (در سولانو پورے لوتے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پتلور و حصو باندے۔

(۱) آیت ۱-۵۸ پورے: پدیکے ڈوبے سبب د عذاب (شرک مشترکہ) تفصیل سرہ ذکر کوی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیلو ذکر کوی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے ۵۰۰ وارے عذابونہ

راو ایگے یو دارے د بخت نصر اہل دارے در در میا نو طرف نہ۔ او دریمہ و رے دہنی معنی لغت کڑوسرہ متر حیا مہ پورے

(۲) آیت ۵۹-۷۵ پورے: ہنگ د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوی۔ چہ اونے بے عزتی یے اوکڑہ نو د عذاب مستحق شول۔

(۳) آیت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لئزل عذاب پدے واقعہ د بنی ذکر کوی چہ ہرکلہ کے دالو رسول گہ د کے نا او یستونو دا کے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راوستو۔

(۴) آیت ۱۰۱-۱۰۳ پورے: استھراء الرسل سبب لئزل عذاب پدے واقعہ د فرعون او دہغے د قوم پر کلہ یے عربی پورے لوتے اوکڑے نو اللہ دوی لہ بہاہ لئزل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱: پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی ہمعراج تہ۔ معراج سرہ دوہ سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داہ ژومے سفر دے سورۃ ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر تے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لوے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لہ پہ خپل خاص لفت ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورۃ نجم کے ورتہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ زکہ چہ عبدہ تے ویلے دی او روح عبدہ تے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ تے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ تے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ ژڑہ شو۔ زکہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحییٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادیس سرہ پنزم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشو زکہ چہ دوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے؟ جواب اللہ ورتہ ددوی ہغہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د ژڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نیی اللہ تے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہغہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہغہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہغہ د خلی نہ اوریدلی دی۔ ہغہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خیرہ منے۔ ہغہ ورتہ وائی چہ بالکل ژم پہ دے خیرہ ایمان دے۔ گلہ تنگہ چہ زما ایمان د ہغہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی تے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الكهف (کئی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الكهف
۱-	افتتاح سورہ شروع وہ پہ سجان الذی سرہ	۱-	نودا سورہ شروع کیگی پہ الحمد للہ سرہ (چہ زوہ و پاک شونوا اس حمدونہ واپہ اللہ)
۲-	سورة ختم شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ اللہ بغير ناما نودے)	۲-	شروع شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ قران کے رالیگلے دے)
۳-	آیت ۷۶ اودے چہ کلمہ صفایان دین کو دے نوظلق بہ ۷۶ پھرت مجبور اکوی۔	۳-	نودے سورہ کے دھنے جمانا نو ذکر دے چہ چلہ نے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زک چہ درد منکرے نشو کولے۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۴-	آیت ۱۴ کے اودے چہ عمل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴-	آیت ۴۹ کے وائی چہ اسوسونہ بہ کوی۔ ی ویلینا مالی ہذا کتب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵-	آیت ۴۶ کے اودے چہ قران او توحید نہ منکر بہ یہ شا اوڑی پہ نفرت سرہ۔	۵-	آیت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶-	عجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶-	نودے سورہ کے نور شبہات دشترکانو ذکر کوی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۷-	آخر سورہ کے کلم متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشترکے اوکڑو۔	۷-	آیت ۴ کے یہ در کوی ہفتو نہ چہ اللہ سرہ نامان گرزوی۔
۸-	بیان دھنے ثلور و امور واد خباثونو اوشو چہ دھنے یہ کولوسرہ کونکے دھنے مستحق دعداب گرزوی۔	۸-	دو غے ثلور و ندر و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ ہفتہ شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لرہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۹-	قران پہ اعتبار نہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹-	نودے سورہ ندر یمہ حصہ شروع دہ تر سورہ احزاب پورے ادر یمہ مسکدہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نو پیدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۱۰-	مالدار ہمیشہ آتھرا کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰-	خباثت یعنی سپک والے د دنیا بیانوی بالوجوہ الثلاشہ پیر یواسبا پوسرہ۔

اختیارات سورہ

۲- سورہ ممتاز دے پہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ پہ مال فخر کو دابل پہ ایمان

۳- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دحضرت حضرت آدموی

۱- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے داصحاب کھف

۳- سورہ ممتاز دے پہ بیان دخباثت یعنی سپک والی دنیا بالوجوہ الثلاشہ

۵- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دذوقترین

مقصد سورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعا اربعہ۔

(۲) خباثت د دنیا بالوجوہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینہ چہ ٹوک علم غیب بل لرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت راغلے دے۔ نودے پہ

وجہ د دنیا سپک والے بیانوی پہ درے اسبا پوسرہ۔

خلاصہ سورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی پہ مسکدہ علم غیب باندے۔

(۱) اول واقعہ داصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبرندی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے آیت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لبئس ما یوم

اوگورہ اودہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر یہاں خبرندی بقرہ ۲۵۹ کے دحضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان دحالہ خبرندی۔ حلتہ

ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خردی۔ صرف یوا اللہ خردے۔

(۲) دویمہ واقعہ نبی پنی دعلم غیب چہ ڈولوانیاء سردار دے مگر پند ورت نشنہ چہ صابہ کیگی۔ آیت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غدا نو چہ پیغمبر تے پینہ نشنہ نوبل بہ ٹوک وی چہ

عالم الغیب ہئی۔

(۳) دریمہ واقعہ دموٹی اوحضرت حضرت چہ اوگورہ دو اڑہ پوزائے روان دی مگر موسیٰ تے دحضرت حضرت اودھند در یوکار و نود حقیقت پینہ نشنہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑول۔ او

سرہ دے چہ حضرت حضرت آدموی نہ وعدہ ہم آستے وہ۔ چہ اعتراض بہ نکوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خالی چہ آیت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکاروندہ مادازانہ

نودو کڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودو اڑہ دیوبل حقیقت نہ خبرندی۔

(۴) خلورمہ واقعہ پئی علم غیب ذکر کوئی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبرو۔ یا ولی مگر ولی خوضرور۔ نو او گورہ دیو تو م پیڑ نہ پوھیگی۔ نو چہ یہ ظاہر و خیر و یویل نہ پوھیگی
نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندوی چہ پیڑ زوہ دانسان خیروی۔ او داصفت صرف داللدے۔

نودا خلور واقعے دے دیارہ ذکر کوئی۔ چہ عالم الغیب صرف یواللدے اولیاء نہہ پیغمبران نہدی نو دعا ہم صرف دیواللدے غواڑہ۔

کلہ چڑوسیہ دوہ واقعے ذکر شی۔ نو یواختا شت د دنیا ذکر کوئی۔ د دو روز و واقعے سرہ پیڑ یو د جو ہوسرہ:

(۱) کہتہ علم غیب زان لہ یا پیر لہ تا بتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعے کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنے شی لکہ شنگہ چہ ہفے باغ والاند و احسنے شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) دو یردوہ (و قتلک قلیل) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ برابری ناگہانہ پر ہے آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) در یردوہ (لذنی تگن و بان علیک) دادنی بہ پتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ یاد آئے چہ یو یلتا مال اطلال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل دو۔

سورۃ مریم کی (نزولاً ۴۴ بعد از فاطر ترمیناً ۱۹ بعد از کھف)

رابطہ ماسبق سورہ

شمار	سورۃ کھف	شمار	سورۃ مریم
۱-	نفی علم غیب اوشہ پیداقعا تو اربعاء سورہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوالقرنین)	۱-	نفی وتصرف گنگی دینیمبر انوا اولما نیکنہ۔
۲-	ایت ۴ کے اوے چہدوی اویوہ دے نہ چہوائی چہ اللہ تائبان دی۔	۲-	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چہ دا ڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳-	ایت ۱۳ کے اوے چہ اصحاب کھف چکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳-	ایت ۷۶ کے وائی چہ صرف اصحاب کھف نہ ہر چا چکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴-	ایت ۳۴ کے بیان دھنے باغ والا او چہ دھنے مالک وکیل چہ زہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴-	ایت ۷۷ کے دہل ظالم خبرہ بیانوی چہ ماتہ ب اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵-	آخر سورۃ کے اوے چہ انما الہکم اللہ واحد	۵-	نودے سورۃ کے رد بہ ہنودے چہ ہنوی وائی چہ عیسیٰ اوبی بی مریم حاجت روا دی۔
۶-	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چہ انسانانو کے دا اوچت مخلوق وو۔	۶-	ایت ۶۳ کے عجز دلائیکو ہم ذکر کوی۔ چہ جبرائیل ہم عاجز دے۔ پیل اختیار شی چلو لے۔
۷-	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷-	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانگی لکہ ذکر کیا سخی وغیرہ۔
۸-	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رو وو پیل قوم باندے	۸-	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چہ ابراہیم پیل پلار رد کوی۔
۹-	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ اصحاب کھف وو ذیل قوم نہ	۹-	ایت ۴۸ کے دا ابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰-	ایت ۴۸ کے اوے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - برہنڈا او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰-	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماسبق باندے چہ ہر شہ بہ ترے دا ظلم او راشی موگ تیش تور۔

مقصد سورۃ: عجز المصطفین (عاجزی و چنوکڑے شوے مخلوقا تو چہ اول اول عاجزہ دی او متصرف نہ دی)

تقسیم سورۃ: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۶۳ پورے: پدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چہ اول اول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳- آخر پورے: پدیکے عجز دلائیکو بیانوی چہ اول اسمالی مخلوق دے او خاص طور دہر جائیل چہ دلائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چہ: رب السموات والارض وما ینھما فاعبدوہ واصطبر لعبادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ راتلو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چہ زان نہ دستوے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چہ خلقوا اصلاح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چہ کھورے ورتہ را نور زیدے او چینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ حالت د یحییٰ ایت ۱۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چہ پدہر جوسرہ اللہ اوچت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزلًا ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دواڑوں کا طور سے مریم نہ روستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱-	سورة الکہف کے نفی علم غیب اور شہدہ۔ پیمبریم کے پواقعات اور بعاو سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی اور آسمانی دواڑوں کا مخلوقا تو۔	۱-	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب اور تصرف یے شکوے چہ ابتلو ابا المصائب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشو لے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲-	- ایضاً -	۳-	نودے سورة کے تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ چہ بہادرے سرہ۔
۳-	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳-	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۴۳ کے دابر اہم بیان کے رد الہان باطلہ پئی دصفا تو دالوہیت سرہ او شو۔	۴-	نودے ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ ادوری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵-	ایت ۱۳ کے انا انحر تک مانے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زما مہربانی دہ۔
۶-	ایت ۵۳ کے اوے چہ رور ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶-	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوی چہ موئی ذہیل رور پیغمبرے دپارہ دعا غوتے دہ۔
۷-	آخر سورة کے اوے چہ کو م خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷-	نودے سورة کے ددغے ہلاک شو یومثال ذکر کوی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸-	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قران نہ	۸-	ایت ۱۲۴ کے زجر او تخویف دنیاوی / اخروی و روکی دھغوتہ چہ قران سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹-	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القران دو چہ قران م اسان کڑے دے۔	۹-	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ داتقران مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰-	ایت ۲ کے ترغیب الی القران دو۔	۱۰-	ایت ۱۱۴ کے اداب دقران دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینا دوتہ ورسرہ مدوایہ۔
۱۱-	ایت ۹۷ کے اوے چہ قران م اسان کڑے دے۔	۱۱-	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲-	ایت ۶۵ کے اوے چہ اللہ پعبادت کلک شہ	۱۲-	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ چیل اہل و عیال تہ ہم دے حکم و کڑہ۔
۱۳-	ایت ۸۷ کے اوے چہ دموحد بیونہ بغیر پدچا شفاعت نہ کیدے۔	۱۳-	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چاہنہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کینی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصائب (دیکھے سور تو نو نہ پترقے دے چہ علم غیب اور تصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پہ تفصیل سرہ ذکر کوی۔

(۲) تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پواقعات دموئی چہ اللہ ورتہ او فرمائیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پدعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پھغہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزیہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د سوز و دھغی تہی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وادتمتہ چہ تہ بہ بہ جنت کے نہ اوگے لیکے او نہ برہنڈگی۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاساس لاساس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱	آیت ۱۳۵ کے اوے چہ کل متر بصر ہر یوانظار کو کئے دے ذہیل انجام۔	۱	نوپہ شروع ددے سورة کے اقرب للناس حسابہم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲	آیت ۱۲۴ کے اوے چہ ٹوک قرآن نہ رخ داڑوی نوژندہ در لنگ کرم	۲	آیت ۲ کے اوے چہ رخ شگہ اڑوی الا استمعوہ وہم یلعون اوری مگر عمل نہ کوی۔
۳	رد شرک اعتقادی فی العلم اونی التصرف اوشو۔	۳	آیت ۹۰ کے ددغے خلاصہ را دہا سی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم یلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چہ اوگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ وواللہنتہ۔
۴	عجز موسیٰ بیان شو۔	۴	نودلنہ عجز ذورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپدے وجے متصل را وژد۔
۵	آیت ۱۳۲ کے اوے سخن نزہم	۵	نودلنہ پرے یومثال بیانگی چہ اوگورہ یونس دمی پیہ ضیہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶	آیت ۱۲۸ کے اوے چہ ایادوی نہ گوری چہ ٹومرہ ڈیر اتوام متاہ کڑے دی۔	۶	آیت ۱۱ کے علت ددغے تباہے خانی چہ زک م تباہ کزل چہ ظالمان وو۔
۷	کھف کے نفی دشرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷	نودے سورة کے نفی دشرک فی الدعادہ چہ کلہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف نہ دی او ذہیل زانہ مصیبت ہم نشی لرے کولے نوتہ درتہ ولے اواز کولے۔
۸	ابتلاء دا نبیاء بیان شوہ	۸	نودلنہ اکرام دا نبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء م عزت مند کزل۔
۹	آیت ۱۳۳ کے حکمت و ارسال الرسل بیان شو۔	۹	نودلنہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و توحید پیغمبران را یگلے دی۔
۱۰	آیت ۹۷ کے اوے چہ موسیٰ سچے اوسوزو اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔	۱۰	آیت ۵۸ کے فرمائی چہ ابراہیم ذہیل قوم بتان مات کزل اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔
۱۱	آیت ۱۲۳ کے اوے چہ ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱	ذکر شے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلنہ

منتقصد سورة انبی دشرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی دشرک فی الدعاء دسورة رعد ہم مقصد وو۔ گرھلنہ پیدلایا کیتو متوعا باندے وو۔ نودلنہ پیدلایا تو دا نبیاء سرہ نفی دشرک فی الدعاء کوی۔ چہ اوگورہ پیہ ہغوی باندے تکالیف را غلی دی نو صرف یواللہنتہ اواز کڑے دے بل چانتہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ واقعہ دا براہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پیہ آیت ۱۰۷ و ما ارسلک الا رحمت اللطیفین
- (۳) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ قلنا یا ناز کونی بردا و سلاما علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پیہ دعاد ایوب باندے آیت ۸۳
- (۵) سورة ممتاز دے پیہ عجز پیغمبران نو پیہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پیہ دعاد یونس باندے آیت ۸۷
- (۷) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ وما جعلنا من قبلك الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ زک مہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کزل۔ آیت ۳۰
- (۹) سورة ممتاز دے پیہ واقعہ فیصلے دحضرت داوود او سلیمان چہ متعلق وہ دیو گڈہ او یوزمینداسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شکیک بابونہ دے:

- ۱- آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامت تہ اورسالت اقران تہ
- ۲- ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پدعوہ و توحید باندے۔
- ۳- ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
- ۴- ۴۸-۹۵: تنویر پیہ سابق پیہ واقعہ تو دا نبیاء دسرہ (دسورة مقصد باندے رزا اچوی پیہ ذریعہ دواقعاتو ددے ۱۷ انبیاء۔)
- ۵- ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف دشرک کانونتہ او بشارت مومنانوتہ۔
- ۶- ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورۃ الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورۃ النور)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ الانبیاء	شمار	سورۃ الحج
۱	پہ شروع کے اوے چہ اقرب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱	پہ شروع ددے سورۃ کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲	رد د شرک اعتقادی ادشو۔	۲	نودے سورۃ کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳	ایت ۲ کے اوے ذوی سخ اڑوی دقران نہ۔	۳	ایت ۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف سخ نہ بلکہ تندے تے تریوشی یہ بیان دقران سرہ۔
۴	ایت ۲۳ کے اوے چہ ددی دا مددگار ان امدادی کو لے ددی۔	۴	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شو کوے چہ ددی دا اواز د نقصان باعث دے
۵	ایت ۳۵ کے اوے عباد کرمون	۵	ایت ۱۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑولے
۶	ایت ۲۹ کے مقربینو تا بعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶	ایت ۱۸ کے دا ذکر کوئی چہ ٹول م تا بعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷	ایت ۳۰ کے اوے اسماں او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷	ایت ۵ کے دا خانی چہ سنگہ م کو کو کڑل۔
۸	نفی د شرک اعتقادی ادشو	۸	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلے د پارہ بہ جہاد ہم کول خواڑی۔
۹	ایت ۲۵ کے اوے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شو دے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے کسولے دی
۱۰	ایت ۱۱۰ کے اوے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھدے۔	۱۰	نو شروع ددے سورۃ کے وائی چہ ددے اللہ نہ اور یگہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابراہیم رشده	۱۱	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا براہیم مکان البیت
۱۲	ایت ۲۲ کم قصصنا من قریہ تو مزہ ذیرکلی م تباہ کڑل	۱۲	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، هاد، مدین
۱۳	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳	د تو حید نہ پناکار باندے د شرک انو جگوا

مقتصد سورۃ: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنور و مسکو چہ دے شرک فعلی سرہ متعلق دی۔ (۱) تخریمات اللہ (۲) تخریمات العباد (۳) نذور اللہ (۴) نذور العباد۔

امتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ اعلان د حج د طرف د ابراہیم ایت ۲۷

(۲) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے او امر و چہ حاجیا نو نہ ور کڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ کدہ دم دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ شیطان دا نبیاد بیان کے دوسوے نور زولے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

تقسیم دسورۃ: سورۃ ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرکانونہ، ایشاد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر د دو ڈلو لھذان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعا

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د دربو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ دسورۃ، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرک انو ذکر کولے شی۔

سورة المؤمنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷۴ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المؤمنون
۱-	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بدصفت لے کول/ زان خالی کول دبدو صفا تو نہ	۱-	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل/ حلال کڑہ پدے خصفا تو سرہ۔
۲-	رد د شرک فعلی اوشو۔	۲-	بیان دتوحید پالاؤ لہ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے اووے۔ چہ اللہ کتاب سرہ ددہ نخ روا نیگی۔	۳-	ایت ۱۰۴ کے وائی چہ آخرت کے بدور لہ پادردہ جنم کے داخ روان کڑم۔
۴-	ایت ۲۸ کے دہنخو انوتاہ شوے کلو بیان اکڑو۔	۴-	ایت ۵۵ کے ددے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کڑے دے نودا مہلت شد خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کڑم۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵ انسان دپیدا کش تفصیل بیان کڑو۔	۵-	نودلتا ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	آخر سورة کے دیکار نو ترتیب در کڑو۔ چتا سو کامیاب شے۔	۶-	نوپدے سورة کے دیکئی نور کار نہ بیانوی۔
۷-	ایت ۷۲ کے بیان دھنغے سڑی اوشو چہ قران سرہ دھنغے رخ روا نیدو۔	۷-	پہ سردے سورة کے اوصاف دھنغے خلغو چہ قران پرے نہ گی۔
۸-	تخلی سور تو نو کے بیان دعقائیدو اوشو۔	۸-	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۹ کے بیان دمثالونو دجنگونو اوشو۔ طہان خصمان	۹-	نودلتا ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونو دجنگونو بیانگی۔ دو مونو چلو بیخیر انوسرہ۔
۱۰-	ایت ۷۳ کے اووے چہ ٹوک غیر اللہ ادا زکوی نو دوی خوچ مٹم نشی پیدا کولے۔	۱۰-	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پوغستو باندے دوی سرہ دلیل ہم نشے۔
۱۱-	تخلی فی التبلیغ چہ شاہ برد د شرک او کڑہ چہ کامیاب شے۔	۱۱-	قد اطلح المؤمنون دغے سڑے کامیاب شو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۱۲-	چاچہ دو حیدر رخ واڑو اوپہ توحید سرہ غصہ شو۔	۱۲-	ایت ۱۱ اندلاخ الکافرون دغہ کافرشی کامیابیدے۔

مقصد و سورتہ: اثبات دتوحید پالاؤ لہ الشکاشہ (عقلی، نقلی، وحی) او رد دشرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورتہ: (۱) سورة ممتاز دے پہ اول کے پادصافو دمو منانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دفاکدو دزیمون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ہنغے ایت چہ کہ مشرک تباہشی نو اللہ اداو ایت ۲۸
- (۵) سورة ممتاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنغے زائے چکوم زائے کے عیسیٰ پیداو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة ممتاز دے پہ تلوخ الوجوہ باندے چہ تونہ بدورہ او پر سوم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنغے اوے چہ دطور سینا پغر کیگی۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ہنغے ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد دمنکر پریدی نو اللہ بدنیان تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جنم کے کورے شے سپو۔

خلاصہ و سورتہ: سورة ۵ حصے: (۱) ۱۱-۱ اوصاف دمو منانو

(۲) ۱۲-۲۲ دلائل عقلیہ پتوحید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اول نقلیہ دطر فدیخیر انونہ پہ مسکو دتوحید او دسرہ تخویفات ذکر کولے شی

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخویفات او ترغیب الی القران

(۵) ۷۸- آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت او زجر منکر نیوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۳) بعد از نمونوں - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة نمونوں	شمار	سورة النور
۱-	دلنہ صفات بیان شول چہنے سرہ انسان خاستہ کیگی۔ (تخلی وہ)	۱-	نودے سورة کے دھنے اعمالو ذکر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ کلہ زان دے مزین کڑو پیہ خو صفا تو نودا بدوصفا تو نہ زان آساتہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی وہ)
۲-	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادلہ تلاشہ (عقلی نظمی وحی)	۲-	نودے سورة کے پدغہ مسئلہ وضاحت کوئی پہ یوشال سرہ (اللہ نور السلوت ولا رض۔۔۔)
۳-	پہ رسولانواعتراضونہ دو چدے خورمونگ ٹوندے بندہ دے۔۔۔۔۔	۳-	نودے سورة کے دنیٰ پہ بی بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴-	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دحق پرستو پورے۔	۴-	نودے سورة کے الزامونہ ادبنا مے دی۔ ددے امت وخلقو پر نور وخلقو۔
۵-	دوئوح بی بی دتا ہے بیان اوٹو۔ (چہغہ نافرمانہ دخیل خاندوہ)	۵-	نودے سورة کے دنیٰ دبی بی دصفائے بیان دے (چہغہ تابعدارہ دخیل خاندوہ)
۶-	ایت ۵ کے دموئناوصفات لفرہوہم یحافظون	۶-	ایت ۲۷ او نورو ایٹونو کے دحفاظت طریقے خانی۔
۷-	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہئے پیدا کرے۔	۷-	پہ سردے سورة کے فرمائی چہ پتہ نام شا احکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸-	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تابعدارو د رسولانو	۸-	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خانی۔
۹-	مومن ہغہ دے چہ زنا نوزان نجی کوئی۔	۹-	ظالم زنا کوئی۔
۱۰-	مشرک سرہ پشترک ہٹ دلیل نہوی۔ ایت ۱۱۷ لابرہان لہ	۱۰-	مشالونہ دشترکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دمرتبے اوصفاے دحضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان د دفع فحشاؤ/بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پہ سزا دتہمت پہ باکدامنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پہ سزا گانے نود بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان د درے اوقا تو پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پہ تعلیم دسلام دینہ کیدو کورتہ۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ قسمہ ہغہ خچلو انو چد زنا نہ ترے پردہ خستہ۔

مقصد دسورة: دفع فحشاؤ/بے حیائے اودے مقصد دپارہ ۴ اصول او ے آداب

خلو راصول دادی: (۱) ایت ۲ لاتاخذکم بھمارانہ چہ پہ مجرم جرم ثابت شی نوبیا پرے رسم مکہ پہ مجرم رسم کول پہ ماراڑم رسم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ ولے نہوی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لایکف الا زانیہ دیدکارو د مجلس نہرے شے۔ درندا خو تہ دھغوے صفائی کوے۔ درنتہ دماعشاہرے لہ ناصورہ پشی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنات چاچہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دے اودے۔ ذکہ چدحق پرستو بدنامی دحق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلعان مسئلہ چہ سڑے او خڑو دیوہل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے چہ دشاہ۔

اوہ اداب دپارہ رد د فحشاؤ دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ مڑہ۔

(۳) ایت ۳۱ خڑو پردی سڑی تہ نہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئڈ انو (ھلکانو/جینکو) تہ وادہ او کڑے۔

(۷) جینکی پہ بے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ داک کہ پہ بی بی عائشہ اودھنے صفائی دنیٰ طریقہ داہ۔ چہ کلہ پہ پہ یومہ تلو نوہس/ترعہ بے دے وجود یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلمہ۔ چہ کلہ غزوہ بنومضرب تلو نو بی بی عائشہ ے زان سرہ

بوتلمہ پہ داپے کے پہ یوم مقام باندے پڑاؤ داچو د شے تیریدود پارہ۔ نبی د معمول مطابق دفعہ سڑم دختی پاسیدو اولنگری ے ہم دختی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ خچل حاجت دپارہ

لہرے تلو وہ۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے پاسے او شاییدو۔ ہغہ دھنے د مشکوڑو/مرو راٹو لو باندے شود۔ پندابس راغلدہ نو قائلہ تلمہ۔ دوسر دا سوال پیدا کیگی چہ قائلہ بغیر دے نہ شگاہ لارہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ جسم لجا ظسرہ ڈیرہ پیکہ وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داوخ پاسہ پہ کجاہ/ڈولے کے بسورہ تلمہ۔ نو چہ صحاباد اکجاہ او چہ تلو نو دوی تہ دمرہ پتہ نہ دہ

لکھ دے چڑھ کے بی بی عائشہ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چہ دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوائے کتل نوکجاوہ کے بی بی عائشہ تختہ۔ پریشان خوشو
مگر مطمئن ہم دوہ زکہ چہ دنی طریقہ بہ داوہ چہ قافلہ پسے بہے روستو یوحی رارادان کڑے۔ دو۔ اوھغہ نہ دقا۔ فلے پاتے شوے ساما نوہ راول۔ پیدھے موقع یے حضرت صفوان ابن مہطلؓ پوے ہم گولے
وو۔ نو نبی مطمئن زکہ ووچہ حضرت صفوان صحابی ادا متی دے رسول دے ادا متی در رسول روحانی زوے در رسول ہم وی نو نبی بربلی بی دے ادا متی مورہم وی نو مورہم خیل زوی سرہ کہ یہ سفر زی نوذکی نہ حرج
دے۔ نوچہ بی بی عائشہ خیل مقام دارام تہ را غلے وہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ وہ ورتہ پتہ وہ چہ زمونگ دقا فلے یوتن روستو رارادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پسے ہم اور سوی۔ خادر
ئے اوٹسے دے اولاستدہ چہ حضرت صفوان ابن مہطلؓ راور سیدو نوچہ شگہ کے پہ بی بی عائشہ نظر پر یوتو نوانا اللہ وانا الیہ راجعون ئے او ویل۔ او خیل اوخے بی بی عائشہ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او
دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقا۔ فلے پسے روان شو۔

دلہ منافقا نوچہ نبی گویا نے شروع کڑے۔ چاوائے کتل چہ بی بی عائشہ حضرت صفوانؓ پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ داخبرہ دہ۔ زکہ چہ منافق خود موقع تلاش کے وی۔ منافق ہمیشہ پہ
خیلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نوذے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے نہ خد صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقا خبرتے تسلیم کڑے۔ زکہ چہ پر ذمکینہ خیل یواثر لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا اتونہ ۱۱، ۱۲،
وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت ورتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین خیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱-	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح و عمل اوشوہ	۱-	نو سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کیگی یہ ایت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے صلہ پہ کار شہی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲-	احوال دما فقہیو بیان شول۔ چہ دعوہ کوئی دقران اوستو مگر عمل نہ کوئی۔	۲-	نودے سورة کے احوال دمشر کیو بیانیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	آخر سورة کے اودے الا ان لہ ما فی السموات ولارض... (بیان د توحیدو)	۳-	نودلہ ایت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	فشاء دعمل بیان شول۔	۴-	فشاء دعقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ یہ قران اوستو بانندے اعتراضون د مگر بیوڈی۔
۵-	اول کے اودے مادا سورة راہیگے دے اوفرض کڑے م دے۔	۵-	ایت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تنخے دو۔
۶-	دمومنا نو صفات نے بیان کڑل پہ ایت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶-	ایت ۶۳ کے نور او صاف دمومنا نو بیانیگی۔
۷-	اول او میزد سورة کے ترغیب الی القران در کڑو۔ بار بار	۷-	ایت ۵۲ کے فرمائی و جاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوتنے لہوے جہاد و نیلے دے۔
۸-	اودہ آداب بیان شول۔	۸-	اودہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ نوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹-	ایت ۴۰/۳۹ کے اودے چہ کفار اوستو ناقصین تباہ دی۔	۹-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوی۔
۱۰-	ایت ۵۴ کے اودے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے بہ پہ لاسونو چکو نہ لگوی۔
۱۱-	ایت ۳۹ کے اودے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان و نظر دھو کے دی)	۱۱-	نودلہ ایت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گرد و غبار کڑو۔ فجعلہ ہباء منشورا
۱۲-	لشی د علم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی دنیچے بی بی یہ حال خبر نہ دو۔	۱۲-	نئی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ ایت ۱ کے یہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳-	ایت ۱ (سورة انزلہما...) ایت ۳۶ (لقد انزلنا ایت میثب...) مطلب داچہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳-	ایت ۳۰ و قال الرسول یرب...

مقصد و سورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہا تو د مشرکینو۔

امتیازات د سورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو د مشرکانو او جو ابونو پہ نوے انداز کے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دا و صا نو د عباد الرحمن بانندے ایت ۶۳ نہ روستو۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳۔
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۲ چہ دقران بیان تے جہاد کبیر و نیلے دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ بانندے چہ دشرکانو اعمال تے (ہباء منشورا) و نیلے دی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ شکایت دہی پہ مگر بیو دقران بانندے ایت ۳۰۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳۔
- ۸) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- ۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) ۲۶ بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقفہ

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱-	نودائیسم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جاود گردے۔	۲-	آیت ۳۳ الزام پہ موسیٰؑ چہ جاود گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	آیت ۵۷ نبیؐ تکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳-	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شکیں/مزدوری
۴-	آیت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذتم	۴-	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴-	آیت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعومع اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵-	نودے سورة کے دھنے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶-	لفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶-	آیت ۲۱۳ کے لفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷-	آیت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ اتم اذلتتم عبادی	۷-	آیت ۹۷: نچلہ بہ بحرمان پہ چیل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸-	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸-	اودہ واقعات دہخو ہرانو او دھنوی دشمنانو ذکر کو لے شی۔
۹-	آیت ۴: اعتراض دو۔ چہ اقران د نچلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹-	آیت ۱۹۳ کے فرمائی چہ اقران روح الامین راوڑی۔
۱۰-	آخرا د مشرکانو نبیؐ پوزے	۱۰-	نودائیسم تسلی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱-	آخرا دسورة کے: فسوف یملونو لزاما (دعذاب بدوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱-	اودہ مثالون ددھے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲-	آیت ۷۰ کے اوے چہ چا توبہ او دینتہ او ایمان نے راوڑو۔ نو تو یق بہ دیکو کولو برکرم۔	۱۲-	آیت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینتہ نو او گورہ شگہ پہ نیکو کلک شو۔ چہ مرگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳-	آیت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دہ	۱۳-	آیت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دہ۔
۱۴-	آیت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴-	آیت ۶۹ کے یرد دے دابر اہیم پہ چیل پلار او قوم باندے
۱۵-	آیت ۱ کے اوے چہ شی داقران/رسول مخلوقا تولزہ یرہ وروکے۔	۱۵-	آیت ۲۱۳ کے درتہ چل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈیل کورنہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ اوھربلغ تہ پہ واقعاتو داقواموسرہ یقینو او دھنوی دانبیاءو

خلاصہ دسورة: وضاحت دو مسلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین او پدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ او گورہ چہ چا دمسئلہ منلے دہ دھنوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوح، دھوڈا دشعبیت دصالح وغیرہ۔ او مخالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دہ الفاظ بار بار راوڑی وان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دہ الفاظ آخر کے بیانیگی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستار پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواہ مومنانو رحم کوئے دے۔

امتیازات دسورة: (۱) سورة متازدے پہ بیان او اقسام دشعراؤ چہ شہودی او شہد۔ خدھدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھنوی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متازدے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے چہ جداشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متازدے پہ دعا دابر اہیم واذ امرضت فھو یثقین

(۴) سورة متازدے پہ بیان دشعراؤ باندے۔ او پہ بیان ددے چہ شعراء ہرہ کندہ کے پرانتہ وی۔ آیت ۲۲۵

(۵) سورة متازدے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د نچلہ کورہ۔ آیت ۲۱۳

سورۃ النمل کی (ترتیباً ۲ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لجاظوسرہ شعراء نہ روستو دے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ اشعراء	شمار	سورۃ النمل
۱-	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱-	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲-	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القرین	۲-	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگی او ہدہد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳-	آخر دسورۃ کے ایت ۲۱۳ نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳-	نفی دعلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لجاظوسرہ داسورۃ پر ترقے دے)
۴-	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پینیل انجام۔	۴-	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵-	د اود پیغمبر انواقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵-	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶-	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ اوہر ملنہ۔	۶-	زہ عالم الغیب یم او منصرم ہم (زہ نہ تنگوہ زہ پدے بیج کوم)
۷-	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کوم۔	۷-	زکہ چہ زہ خبر یم پھر چا او پھر نہ۔
۸-	فرعون ساحران مقابلے دموئی تہ راجع کزل	۸-	ملکہ بلقیس خیل وزیران خطہ سلیمان تہ راجع کزل۔
۹-	داللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤہمالی فرعون لاؤشی دواؤہ فرعون تہ	۹-	دسلیمان حکم ہدہد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰-	ایت ۱۹۳ دقرآن جبرائیل راؤرے دی	۱۰-	ایت ۹۲ کے ان اتلوا القرآن
۱۱-	کفار م تہ کزل او مومنان م بیج کزل۔	۱۱-	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ وغیرہ کے۔ (۲) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ ہدہد باندے ایت ۲۲ وغیرہ کے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۱۱۳ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزت مند شش بے عزت نبی او بے عزت عزت مند شی۔

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خانی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوکہ کوئی۔

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ یونے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شکہ کوے ایت ۶۰ نہ راخلم تر ۶۳ پورے۔

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذکے نہ براؤزی۔ (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ تسمیہ او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی او ہدہد باندے (۱۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۲ ان اتلوا القرآن (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ بار ۵ بار ۵۱ مع اللہ سرہ

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دعلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانو، او تخویف نہ منوگوتہ او تسلی منوگوتہ وغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۴ نفی دعلم غیب باندے واقعہ دموئی ذکر کوئی چہ او گورہ موسیٰ دخیل لائے پہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۳ واقعہ دسلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر او گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدہد ورتہ پہ ڈاگہ وائی۔ ایت ۲۲: قتال اعلت بہا لم تحط بہ

دے دواؤ واقعات خلاصہ راوا باسی: ایت ۶۵ کے چہ قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہ ہمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان نوئی۔

(۴) ایت ۳۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ دلوٹ راؤزی چہ او گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزتہ کوونو مانج کڑو۔

دے دواؤ واقعات خلاصہ راوا باسی۔ پہ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خیر الامم لیسر کون

دے دواؤ واقعات او دودہ مسکن نہ روستو لائیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کسی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار اولیٰ طور سے نازل نہیں دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱-	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱-	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک آیت القرآن الیمین پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوں نے نوح خلق بہ درتہ بدے رے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳-	انبیاء سے سلا تیا در کڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳-	دودی امتونورہ ہم ماجاؤ او سلا تیا در کڑے وو۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴-	نئی دلم غیب مخلوق نہ پہ واقعاتو دو پیغمبرانو	۴-	آیت ۴۴ کے دنیٰ نئی دلم غیب کوی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۵-	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵-	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفت تباہی دظالمانو دہ۔
۶-	آیت ۶ کے اووے چہ قرآن تاتہ در کوشی د اللہ طرف نہ۔	۶-	آیت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوں نے نوح خلق بہ دشوری۔ خو چہ دشکر کانوملگر تیا او نہ کڑے۔
۷-	آیت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائیل و دو پارہ اثبات د الوہیت د اللہ او رد دشکر	۷-	آیت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد دشکر کوی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۸-	آیت ۸۳ کے اووے چہ ٹول پہ جمع کرم صف در صف	۸-	آیت ۷۵ کے دانی چہ دشکران بہ ترے ٹکے راو باہم
۹-	عالم الغیب اونچ کولو والا زہ یم	۹-	بلہ نموندیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کزل د فرعون نہ۔
۱۰-	دلائیل عقلیہ نہ بعد آیت ۶۳ کے مشرکینو تہ چلیچ چہ ہاتو برہاکم	۱۰-	نودانہ بیا آیت ۷۵ کے چلیچ مشرکینو تہ ہاتو برہاکم پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۱-	نئی دشکر فی العلم پہ واقعاتو موسیٰ اولیماق او خلاصہ پہ آیت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ	۱۱-	آیت ۸۸ نئی دشکر فی الدعاکوی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۲-	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲-	نودا سورة ہم پہ توحید سرہ تمگی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔

انتیازات د سورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۲ باندے چہ دمرنا علیہ مرضح (پہ موسیٰ) مونگ دوزو خزو پھی بند کڑے وو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے اٹوک سرہ مزشو۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی وک لاقتلوہ
- ۴- سورة ممتاز دے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوٹو گڈو تہ او بہ درنگو لے دے۔ فسخی لہما
- ۵- سورة ممتاز دے پہ واقعہ د تباہے د قارون آیت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۸۵ چہ قرآن مے در باندے فرض کڑے دے۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے دغور زولو، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو امدین تہ پہ لو باندے۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان د خزاند قارون
- ۱۰- سورة ممتاز دے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزانو اثاث باث د قارون

مقصد د سورة: تسلی محمدؐ تہ پہ واقعہ موسیٰؑ حالک کمال موسیٰؑ

تقسیم د سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) آیت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ آیتوں بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال د مطلب چہ سپوگئی نکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ڈیرو کو قتلو تہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ براءت استحال کے پومفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ڈیکم خلق پرے پوہگی۔ سپوگئی بیارو روٹگی نودرے / اٹلور روزے پس ہر چاتہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ آیت ۷ کے بیا کمل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰ کے تسلی دہ محمدؐ پارہ۔

(۲) آیت ۴۳ - آخر د سورة پورے پہ دیکے بیان د مفاہم د براءت، زبرنگرینو تہ او ترہید من ادنا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة القصص	شمار	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شوہ۔	۱-	نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲-	تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشکر فی الدعاء وہ دے سورة کے پہ آخری آیت ۸۸ کے۔	۳-	نودلتہ ترغیب فی التسلیح ذکر کو لے شے چہ شاید مسئلہ بیان کڑہ خلقوت۔
۴-	ذفرعون او قارون و حالاً تو ذکر او شو۔	۴-	نودے سورة کے دورو اتوا موزھلکا و حالات بیان کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دشکرینو ذکر شول۔	۵-	تباہی دشکرینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۵ کے قبطی عمل سے ڈھیلن عمل او دے۔	۶-	آیت ۳۸ کے دورو دشکرینو اعمالو سے اعمال ڈھیلن و پہلے دی۔
۷-	بیان دو سپر سورة کے مستضعفین اکرزو دے او چتومہ آیت ۵	۷-	نودے سورة کے سبب داوچتو لو خائی۔
۸-	آیت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸-	آیت ۵۶ کے ہم ترغیب الی ہجرت دے۔ (ان ارضی واسعة فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان ذفرعون طرف نہ	۹-	پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نو او پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	آیت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موربی بی تہ او دے لاشخانی و لاشخانی	۱۰-	فرشتے لو طو تہ آیت ۳۳ کے فرمائی لاشخانی و لاشخانی

امتیازات دوسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان دمدت و تبلیغ ذور باندے (آیت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال سے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے مثال چہ دشکر کا نو دشکر مثال یہ دشکر اودھنے جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی من خفاء و اتمک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۸ باندے چہ اپنے پیغمبرہ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوری ۵۲ کے ہم دغے شہہ مگر پہ نبل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنے نہو دوسو ڈھیلن چہ ہنے سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ آیت ۵۶ او ر دستو نورو ایتو نو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سلما)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھنے پہ متازلو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتلو قسمہ عذابو نو پہ پو آیت کے آیت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دشکر اودھنے دکر آیت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۶ (لجادی الذین امنوا ان ارضی واسعة فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے ندے۔

مقصد دوسورة : الا ابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو او تسلی مومنانو تہ)

خلاصہ دوسورة سورة کے دا ابتلاء / دا امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف ندرازی، ثمرہ زمانہ بدوی۔ او پہ کوم کیفیت بدوی۔

- منازل دا امتحان درے دی: (۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بدوی آیت ۶۔ مگر زان بہ کلکہ دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منج کو ی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواص شروع شو پہ پختہ چکلہ پہ ختمیگی۔ او کہ زده کڑے دا قرآن نو بیابا۔ و بیان تہ نفس نہ پریدی چہ زان لرہ جلاوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سلی او خیل قبر کے بہ سلم۔ نو ڈوبے از ماش نفس طرف نہ بدوی۔ (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ آیت ۸۔ ہنوی بدے بیان تہ نہ پریدی۔ وائی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہنے۔

(۳) چرمور پلار دین مقابلہ کے اونہ نے نووی بہ لاشی ملا عنکبوت بدرپے مناظرے دپارہ راوی۔ دغے ملاتہ بہ ستاپہ نکلے والی چداھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نووے بہ درتہ والی چااختلافی مسئلے مد چیزہ۔ کہتہ درتہ اووے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اوتسی۔ گناہگار بہ شم۔ نووے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اسے زما اونہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماو کدوانو پانڑے ویلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ ددے سورۃ پڑھاو کڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا اوتختی بیابہ بہ شانہ گوری۔ اوتہ بہ دا مقابلہ او گئے۔

نورے منازل شود امتحان: (۱) نفس طغ نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/ پیرا نو طرف نہ

اوس ددے نہ پیس مراتب امتحان نوو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ دا امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نووے دپارہ واقعہ نووے راوڑلہ۔ چہ کہ عمرو د نووے حومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمرو دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے اوتر میرے پورے دہ۔ (ہفتہ واقعہ در زمیندار/ گیڈی/ اودھتہ دغزے)

(۲) دا امتحان بہ وی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہمیم۔ راوڑلہ۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غوزولے شے ایت ۲۳: قالوا حقوہ او اقلوہ

نووہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ وی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ وی۔ لکہ چہ اور کے او غوزولے شے۔

ایت ۵۶ نہ دروستوہتہ نہہ/ ۹ دوسے دفع کوی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے اوشوی۔ نو جواب ان الرضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑکڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دا بہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانڑے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کارو بار دے تجارت/ نوکری دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیث جانداران باندے چل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد روری ستا مسئلے بیانو لوسرہ بہ داخل ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دغزے سپو گئے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد روری۔

(۶) او بہ بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے ادج شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ ابا کڑم۔

(۷) دلندے دغزے دے مزے دی۔ خلق درتہ تنگے راوڑی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل ژوند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہم ددے زائے نہ مگر وارل تنہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/ گاڑی مے ڈیر پیرا کڑے دی۔

(۹) یہ ہفتہ بل زائے بہ شنگہ وی۔ ہسے نہ چہ ہفتہ خلق مایا زما پچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شنگہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دغے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے یا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فینا لنھدھم سبلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورۃ ختم شو۔

سورة البروم (کسی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنكبوت	شمار	سورة البروم
۱-	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دیکھے پیغمبرانو۔	۱-	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہ در باندے خوشحالی راوی) لکھ شگہ چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعر لیرا
۲-	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲-	نودن ہفتہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ اوہل تشیح بالتلیخ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳-	آخر کے اووے ان اللہ الحسین	۳-	ایت ۴ کے دے غے خصوصی امداد مثال چہ بدرینو سرہ اللہ کرے وو۔ نو دے نو مومنانو سرہ ہم کوی۔
۴-	مسئلہ دو حیدر ذکر شوہ۔	۴-	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵-	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نوح ملگری مے خلاص کزل۔	۵-	ایت ۴ کے قانون ذکر کوی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچاوا زما قانون دے ہمیشہ ہفتوی پنج کوم۔
۶-	ایت ۹ کے اووے چہ چا مسئلہ او ملہ او بیان لے او کڑو نو زیکا نو خلقو کے بے شمار کڑم۔	۶-	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوی چہ دنیا خوش۔ چہ آخرت کے بے پہ ہانچو کے دندہ کڑم۔
۷-	ایت ۶۵ کے اووے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ او از کوی۔	۷-	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوی۔
۸-	دے سورة کے دا قوام سابقہ دھلا کتو نو بیان او شو۔	۸-	نخ دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پپاو چہ وی یا پپا لونہ۔ دا زچلو اعمالو دوجے رازی۔
۹-	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹-	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰-	دجولاگی مثال پہ دفع دشکر ذکر شوہ۔	۱۰-	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشکر ذکر کو لے شی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱-	چہ یہ مصائب برداشت دے او کڑو۔	۱۱-	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

امتیازات دوسورة: ۱۔ سورة متازدے پہ واقعہ درو میا نو دیکشت وقتی طور او روستو پہا پتے دھنوی۔

۲۔ سورة متازدے پہ ایت ۷۔ چہ بے دینہ پہ دنیا چہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳۔ سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ لولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کڑے دہ۔

۴۔ سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پپاو چہ رازی او کہ پہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵۔ سورة متازدے پہ بیان دفرق دصحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶۔ سورة متازدے پہ دو دھو الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایا دی۔ مودہ و رحمتہ۔ چہ دمیماں بیوی پہ میز کے مے مینہ اچولے دہ۔

۷۔ سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر دے شی نہ پیدا دے۔

۸۔ سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشی نو اللہ بہ زان سرہ شکر خوش کڑی۔

۹۔ سورة متازدے پہ یوے دوزے دو دھو سرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰۔ سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبی او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیہ بالتوحید وبعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلخ تا او گورہ)

خلاصہ دوسرہ:

در سالت نبیؐ یا ہیکم کال دے پدغہ زمانہ کے دقصر (بادشاہ دروم) او کسری (باشاہ ایران) جنگ شوے دے کسری دایران بادشاہ تہ بے ویل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ ویل لکہ شکہ چہ الیزبتھون نو دا انگلیڈ بادشاہانو تہ بے ویل۔ اگر چہ دروی خیل نو مہونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتحہ باندے۔ کے مشرکان خوشحال شول۔ جشنے مناو کڑو۔ اونہی او صحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دوی تہ شکست درکوڈ۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو فتحے قیاس پخیل زان اوکڑو۔ او رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے پھوسنا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبیؐ او صحابانہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ او مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دغیرتی سڑی کار دے۔

نو دیکے دا ژوسی ایٹونو نارغلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ وادریدل نو نوروی دنی دجیوں کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کافر ویتہ وائی چہمہ خوشحالیکے درے کالہ کے ستاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگورہ داسے کلک یقین پتران وصحابا وو۔ نو ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستونیا قیل کڑے) ہفتہ اووے چدا دروغ دی۔ ہفتے ورزو کے شرط للاحرام نہ وو۔ یادساتے چہ شرط جواری دہ۔ مگر ہفتے ورزو کے لادحرمت حکم نہ وورائے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شی نولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ رائے چہ داداسے اکڑل۔ نبیؐ ورتہ اووے چہ لفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہ پورے کیگی نو دوبارہ در شاہ او داوخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو او خانو نہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے مردہ یا مہاجر جو دے پدغہ شرط ادا کوی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بدر لڑا شو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ درز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ ددے رومیانو فتحے اسباب شو وو۔ شیخ القرآن ویل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وو۔ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ صلے درخواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلحہ بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے راکوے۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ ختہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ اوتا سو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰ صندوقہ جو کڑل او پہ ہراوخنے دودہ صندوقہ بار کڑل اوہ صندوق کے دودہ دودہ فوجیان سرہ د صلحے بند کڑل۔ او یو پوسڑے/فوجی ادخ سرہ روان شو۔ نو دغے یو یوادخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ او پہ طرف دایران روان شول چہ ہر کلا دھارے نہ اووے۔ نو فوجیان د صندوقہ روانوے۔ اولاول د کسری بہ دار الخلافہ کے حملہ اوکڑل۔ اوہ شہ نے لوٹ کڑل۔ زک چہ دھغی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھغے فوج تہ نے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خیر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کلا د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زئی۔ نو دایران طرف نہ ورتہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج راتخا کیگی او دے روم طرف نہ ورتہ نور رومیان دشا طرف نہ کیگی او ختہ سم یے دل دول کوی۔ چہ بیائے چہ ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کون تاسو لگے او کمزورے نے نوسبا۔ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورہ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱-	اثبات توحید بالادلہ عقلیہ اوشو۔	۱-	نودلت اثبات توحید بالادلہ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واژدہ سرہ کیگی)
۲-	آخر کے نے افرمائیل فاصبران وعد اللہ حق	۲-	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک ان زلک من عزم الامور (یعنی داہن تکلیف کے کلکیدل دزوانا نو خلقو کار دے) نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳-	ایت ۱۱ کے فرمائی چه فارونی ما ذخلق الذین من دونہ نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۳۱ کے اووے چه لاکون من المشرکین (یعنی رد دشرک نہ کول مشرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴-	ایت ۱۳ کے فرمائی چه ان الشکر لظلم عظیم نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسا نو نو کے ہم ادچہ زلمہ ہم)	۵-	ایت ۲۷ فرمائی چه اللہ درہ صفات دی چه کہ داؤل سندونہ سیا حی شی۔ او در سرہ اووہ نور شی اوداؤلے اونے قلمونشی نوو اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶-	دلہ بشارت دو مومنانو تہ فتنے	۶-	نودے سورة کے بیان دھنے مسکے (توحید) چه فتنے سبب جوڑیگی۔
۷-	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷-	نودلت اوصاف د مومنانو ذکر کولے شی۔ نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۵۸ کے اووے ولین جنتهم بایتہ (کہ چرے تہ در تہ مجزہ راوڑے ہم نو نہ منی)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ ایبتنا ولی مستکمر نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۲۷ کے اووے چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ماتہ اسان دے وهو اھون علیہ	۹-	ایت ۲۸ فرمائی چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو دومرہ اسان دے لکہ دیو انسان پیدا بکیش
۱۰-	ایت ۳۳ کے اووے چه تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عواربهم منین الیہ۔۔۔)	۱۰-	ایت ۳۳ دانی کله چه نے موجودہ سند دی لہ راگیر کزی نو ماتہ چنے دخی

مقصد دسورة: اثبات توحید بالادلہ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

امتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چه ۱۲ نصیحتونہ (اوامر و نواہی) نے بیان کڑے دی۔
- ۲) سورة ممتاز دے۔ پردہ آلا تو د موسیقے بانڈے صریحہ۔ ہے خسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارہ نو۔ اودلتہ صریحہ
- ۳) سورة ممتاز دے۔ پدایت ۲۷ چه کہ داؤل سندونہ اوددے سومرہ نور اووہ سندونہ سیا حی شی اودونے قلمونشی نوو اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- ۴) سورة ممتاز دے۔ پہ آخری ایت چه ۵ مغیبات ذکر کوی۔ چه ددے ہنز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ بانڈے چه پلار زوی تہ پہ و زرد قیامت بانڈے شہ فاکہہ نشی رسولے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے چه فرمائی چه آواز نو کے بد آواز دخر دے۔

سورة السجده (سکی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱-	دعوه دو حیدر پیدلا کیو غلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱-	نودلتر د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دون من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ایت ۳۰ کے اووے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲-	ایت ۵ کے فرمائی: یدر الامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوی۔)
۳-	آخر سورة کے اووے یلعلم ما فی الارحام	۳-	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ و بدأ خلق الانسان من طین
۴-	ایت ۲-۳ کے صداقت دقران او شو۔	۴-	ایت ۲ ترقی دہ چہ دا کتاب د رب اللہ من طرف ندے۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۵-	ایت ۷ کے اووے چہ قران داوری نو داوڑی لکہ چہ پو گوگو نو کے پردے دی۔	۵-	ایت ۹ کے فرمائی چہ پو نورو اندامو نومو دقران نداوڑی۔ لکہ پو سترگو، پو گوگو نو پو زڑہ سرہ۔ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قليلاً ما تشكرون
۶-	آخری سورة کے نفی علم غیب او شوہ۔	۶-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشهادة نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۷-	ایت ۳۲ کے دشمنانو صفتے بیان کڑو۔ چہ کجی راشی نو صرف پو اللہ تداوڑو کی او پو راحت کے بیابل تہ۔	۷-	ایت ۱۶ کے دمو منانو صفت فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تداوڑو دشتے دانی۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۷ کے اووے چہ خلق قران داوری مگر بیادقران خلاف کوی۔	۸-	ایت ۲۲ کے دانی چہ دہ خلق غمٹ طالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹-	ایت ۱۰ کے او فرمائیل خلق المسلمات بغیر عمدتروضا	۹-	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شے ۶ دن کے پیدا کڑل
۱۰-	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پیزائے دچو مشرانو دین تابع دی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱-	مسئلہ تو حیدر ثابت کڑے شوہ پو دلیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱-	مسئلہ تو حیدر ثابتگی دنتہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ نو پیدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم دکارونو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ بانڈے چہ قول دشمنانو وقالوا اءاذا ضللتنا فی الارض اءانالی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ بانڈے چہ اوصاف دمو منانو بیانوی چہ قران داوری نو کس پرے کوی او دشتے پو او گدو چو خوب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ بانڈے چہ عذاب دقبر بیانوی ولند یقضم من العذاب الادیء دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما تخفی لہم من قرۃ اصین چہ ما داسے نعتونہ پیدا کڑے دی۔ چہ انسان دھتہ دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد و شہے دشمنانو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہے دسر نہ رارواندہ - اولہ شہے داوہ چہ دوی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نو سورة انعام کے ہفتہ شہے ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دے شہے نہ را کوز شول نو بلہ شہے دے دشمنانو شروع کڑلہ چہ زموگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغہ شہے ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلتہ بیا ہم دغہ شہے چہ مونگ ورتہ خدا بان خونہ وایو مگر دا چہ زموگ شفاعت بہ کوی۔ ادد اللہ نہ بہ موخلاصوی۔ نو ایت ۴ کے دغہ شہے رد کوی۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب دا چہ داسورة تفریح دے پو نچو دوو سورونو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سوغے دوو سورونو کے دلائل عقلی، نقلیہ، وجہے درے واڑہ داوڑیل نو اوس داعقیدہ خیلہ کڑہ۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلاوڑہ کیدو نو سورة السجده اسورة ملک بہے اووے مطلب دا چہ (و شیا بک فطر) زہ او دیکیم پدے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے تختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران تہ ناست نہے نو شہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لشرح الناس من الظلمات النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغہ شہے او شکوک و شہاتوتہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۱ بعد از الم اسجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از ال عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم اسجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱-	رد و شیعہ دشمنوں کا نواوشو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱-	نودتہ ددے مسکے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲-	آخر کے اودے چہ ترے واڑوہ چٹوک قران نہ منی۔	۲-	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف مخ نہ بلکہ جبرہ نے ہم مہ منہ لا تطلع الکفرین ولنا فقیین
۳-	رد و شرک وو۔	۳-	نودتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴-	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴-	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیانگی۔
۵-	رد دشمنوں کا نواوشو۔	۵-	نودتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنوں کی بیانیگی چہ ہنوی پیدیدہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶-	ایت ۴ کے اودے چہ باز مکہ ادا سان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶-	ایت ۷ کے دایا نوی چدے زکے ادا سانو نوتے نپل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے وکیلے دو چہ پیدر الامر نودتہ ہفتہ تدبیر دکارونو خائی چہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا توتے۔
۷-	نفی دشمنی قہری اوشو پہ ایت ۲۹ کے ادا اثبات و توحید ہم اوشو۔	۷-	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ توحید بیانگی۔
۸-	ایت ۲ کے فرمائی چہ قران اللہ رانا نزل کرے دے۔	۸-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ یاد کرے دا قران۔
۹-	ایت ۲۲ کے اودے چہ مجرمونہ بہ انتقام اہل	۹-	مثال دا انتقام بیانگی۔ چہ لکھ شنگہ دے دینو قریظے نہ و اہستو۔
۱۰-	بیان اوشو۔ دہلاکت د اقوام سابقا و	۱۰-	نودے سورة کے بیان کیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- ۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۳ خطبات باندے نبی او امت تد پارہ د تخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطبات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوی چہ تو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پار قصد شرط دے ایت ۵ و لیس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ماتعمدت قلوبکم
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تا سوتہ دھر چاند او ہر شہ نہ خوگ دی۔ البنی اولی بالموء منن من انفسہم و ازواجہم
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والود پارہ د نبی سننو کے نموند جو نہ تیر و اودہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسیہ
- ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ ہنوقریظہ ایت ۲۶
- ۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زید و حضرت زینب پہ میمز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
- ۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تا سوسر و کے دچاہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
- ۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دہ۔
- ۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانوں، زمکو، غرونو تہ نچل احکامات پیش کرل نو ہنغوی او مثل نگر انسان او مثل انسان ڈیر نظام دے۔
- ۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم اہستو د حضرت زید (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے د مہمنی باندے۔
- ۱۳) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینب د نبی سرہ چہ اللہ دا نکاح چلہ ورتہ کرے دہ۔

مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) و التشییح للمبلغ (اوسلغ لہ بہادری و رکول)

خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسورۃ: اول درے اور پیش کوئی (۱) یا بھائی اللہ یعنی ہفتے کے مسئلہ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔

(۲) دویم امر لا تطع الکفرین والمنافقین (مناقہ بہ درتہ وائی چہ نرم نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے وتیح مایوچی الیک (چہ مناقہ دے قرآن واتباع بندوانڈوی۔)

نودے در یو او امر وسرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کوہم نودا نول خلق بارانواوڑی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع ددغے شہبے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ خلقود فتود نہ مدیریکہ۔ تہ مسئلہ بیانہ۔

(۴) بیما ایت ۲ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دتھکے سورۃ دسکے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ڈویسے مثال (واجعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شریک یو بدن کے دہوہ زرو نہ نشی کیدی دعشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دویم مثال (واجعل ازواجکم الی ظہرون مہنن المستکم) غنکھہ چہ ستاد ابی بی ستاپہ خلد ستامور کیدے نشی نودا رائکے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت ورکڑی نوہفہ الہ (کار ساز) کیدے نشی داحض دغلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (واجعل ادعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزو لے اللہ تعالیٰ ستاسو مند بولایا/مصحفی ستاسو حقیقی زامن نودعشان ستاپہ خلد ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی نوہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذالکم توکم فانواہکم) داحض ستاسو غلے خبرے دی۔ کہ تہ گتے تاوسپنہ وائے نودا یکنہ ستاپہ خلد دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیاد ایت ۶ نودر خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتیح مایوچی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من اللہین بیئنا قہم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درنہ ناستے دہفہ پورا کرہ (وہیابک فطہر) چہ سباماتہ نہ دے اللہ پد بارکے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی اللہ قل لا ازواجکم... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ماکان علی التبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی اللہ انبی سنا رسلک شاہد او مشراؤندیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی اللہ انبی انا صلناک ازواجک ائی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی اللہ نبی قل لا ازواجک وحبک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی اللہ انمو اتقوا اللہ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

امت تہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدرخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فانترو...) خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا حکم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعا توسرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شدے: چہ اللہ صفت اوجن مخلوق تدر کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کارا کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دینی اوصحابو دور کے) چا نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہے ہیبت (لکہ سنتو/جتازے نہ روستودعا کول) در کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چا نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیبا خودعت دے) نوداے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تشکیکی۔ نبی در رسم ماتو کی تدرے وارے دعا کرے دہ دہرے پہ موق۔ چہ عربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موق بالکل نہ خردو بلکہ رکولے گووہے نو نبی

اوفرمانی: رحم اللہ علی کلقتین نوصحابو بہ تیوس اوکڑو علی المقصرین نو نبی بہ بیبا افرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین نوصحابو بہ بیبا تیوس اوکڑو علی المقصرین نو نبی پدریم

زل اوفرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین و المقصرین نو رسم ماتو کی تدر رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تشکیکی لے کو لے شے۔

نو لکہ شنگہ چرد وشرک اوبدعا تو لازم دے دغدرنگ رد رسوماتو ہم پہ عطا باندے لازم دے۔ دا صرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نودے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نو ایت نمبر کے چہ کوہم درے رسونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے توڑ اوکڑو اوحاص طور ددغے دریم رسم توڑے پہ نبی اوکڑو۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چاہت ۳۷ وغیرہ کے ہئے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً ۳۳ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ)

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱-	نودلتہ پر شروع سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ یعنی اثباتِ توحید کے اوکڑو
سرد مخلوق نہ	۲-	آیت ۲ کے اصولِ دینی و علمِ غیبِ خانی او زان لہ کے ثابتی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳-	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یا لوے اللہ بہ دھنے اجر در کڑی۔
اوشو۔	۴-	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مئی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکر کوی۔
ہتے بیان کوونکے	۵-	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چوڑو لے دنیا تے لیگلے۔ ومارسلک الاکاتہ للناس بشیرا...
متبارہ کے۔	۶-	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہ دھ سوال بیابیا نیگی۔
فرین ولامنفاقین و	۷-	نودلتہ حالت دسکرینوخانی: وقال الذین کفرو ان نوء من بھلد القران ولا بالذی بین یدیه
	۸-	آیت ۲۳ کے نمونہ دھنے بدو روو بیانوی۔
	۹-	عاجزی و نورو انبیاء و جناتو او اولیائے کرامو بیابیا نیگی۔
ذکرشو۔ وجمہال	۱۰-	نویات ۳۱ کے انکار کافرو دقران نہ ذکر کوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکر شوے دو۔
دیغیر گناہ او کڑی نو	۱۱-	آیت ۳۷ کے فرمائی چہ اے مومنانو تا سورہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابو نہ دی۔ او بالا خانے دی۔
مڈیل ثواب د	۱۲-	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی د علم غیب نیگی د جناتو نہ۔ فلما خر صیحت الجن
نہ او شوہ۔		

نہیے و مشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار و رکڑے دے) نو پے تلور و طریقو سرہ د غے شہیہ رد نیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ یہ تقسیم سورۃ کے دد غے طریقو بیان بہ اوشی
وئی / عصا سلیمو
د ڈیم دسبا واد

وأسلنا لعین و
باتندے چہ دبیر
قطر مونگ جاری کڑے دے سلیمین دپارہ چیدہ تانے

دو یا سخوتو پہلک
و مارسلک
۸) سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددے چہ داؤد تہ اللہ اسپندہ نرمہ کڑے دہ۔ آیت ۱۰ کے والناہ الحمدید
۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگلے کافرو لیسے حصے تہ ہم نہری پہ طاقت کے
الاکاتہ للناس...

دخلو رق
دواو
دیسہ ہورے شہ
نیکا نو مخلوقا تو عاجزی اللہ تہ ذکر کوی دے سورۃ کے - (۱) انبیائے کرام (۲) بادشاہان - لکہ داؤد اولیماں دواڑو ہم انبیاء
ہم بادشاہان (۳) فرشتے (۴) جنات
ہے مشرکانو کوی۔ چہ دے اولیاؤ لہ اللہ اختیار و رکڑے دے او خلاصوں کو لے شی۔ نو آیت ۲۲ کے دغلار پہ تلور و طریقو سرہ ہندی۔

تقسیم سورۃ او تقسیم دقران پہلخ او گورہ

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۵ بایں دے (۱) آیت ۱ - ۹ بیان دے مقاصد اربعاء عالیاء (اثبات دے توخید رسالت صداقت الکتاب ایمان با اودے سرہ متعلق زبرد خوئیف و رکوی نہ منو کو تہ۔

(۲) آیت ۱۰ - ۲۱ عجز و شرفاؤ اربعاء ذکر کوی۔

(۳) آیت ۲۲ - ۳۰ عجز دا اولیاء ثابتوی پہ خلور و طریقوسرہ - اثبات دے قیامت دلیل عقلی ۶

(۴) آیت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرینو قرآن تہ، دھقوی حالات دینی او اخروی او اثبات دے قیامت

(۵) آیت ۴۰ - آخر عجز دے ملائیکو زجر بالشکر او اثبات دے قیامت اونی دے شفاعت قہری

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۱۰۱ بایں دے (۱) آیت ۱ - ۱۰ بیان دے مقاصد اربعاء عالیاء (اثبات دے توخید رسالت صداقت الکتاب ایمان با اودے سرہ متعلق زبرد خوئیف و رکوی نہ منو کو تہ۔

آن: دے زائے نہ قرآن خلور حصہ شروع دے۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار دے فہم خلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - مائدہ: الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شیز ماجوز کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: المرئی لکل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہغہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہغہ ما چولے د

(۴) سبا - ناس: اثبات دے قیامت اونی دے شفاعت قہری

ہر حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخر حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دے سورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلہ دودہ مسئلے ذکر کولے شی۔ (۱) اثبات دے قیامت او (۲) نئی دے شفاعت قہری

سورۃ فاطر (کی)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۳۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱-	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا تابینہ شوہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱-	نودتہ پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راڈرو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ راہ وایہ۔
۲-	رد د شرک ادشو پہ ثلور و جو ہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲-	نودے سورۃ کے اثبات دتو حید کوی بالادلۃ العقلیہ
۳-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعاد ادشو اوصاف طور د حضرت داؤد او سلیمان	۳-	نودتہ آیت ۱۵ کے زیادت کوی چہ یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴-	آیت ۴ کے اوے چہ زہ پد دے منو کو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴-	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہم و رکرم۔
۵-	نفی د تصرف وہ دائیباؤ نہ او دملکونہ	۵-	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کوی اللہ جیل زان د پارہ
۶-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے ثابت شوہ داخرہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔	۶-	نودتہ آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء د پوسکی واکداران ہم ندی۔
۷-	آیت ۲۲ کے اوے لایملکون مشقال زرۃ.....	۷-	آیت ۱۳ کے دانی لایملکون من قظیم
۸-	آیت ۲۷ قل ارونی الذین الحنتم پیشر کاء	۸-	آیت ۴۰ قل ارء یتم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ما ذاخلقون من الارض....
۹-	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹-	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰-	آیت ۲۸ کے اوے ومارسلک الا کا کتہ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰-	آیت ۲۳ کے فرمائی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات دسورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان د فرشتو و زرو آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لہے تے سر حاکم و نیچے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ صیٹ ٹوک بہر بل بوج نشی او چتو لے اگر چہ دا دہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ لورو زائینو کے شتہ لاترو وازہ و زرا اخرہ مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال د معبود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجہ کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غر و نوہیا نو
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ پہ مخلوقا تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما ینفخ اللہ من عباده العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ جیل دیوگی لہ او چتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۳ باندے چہ جہنمیان بہرانی چہ الحمد للہ الذی اذہب عنا الحزن

مقصد دسورۃ: اثبات دتو حید بالادلۃ العقلیہ اودا غا جو ی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۳۱ بعد از جن

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱-	مسئلہ توحید کے ثابت کرنے پر دلائل عقلیہ اور دلائل نقلیہ کا مجموعہ۔	۱-	نودے سورۃ کے پہلے مسئلہ دلیل نقلیہ یا بیانیگی و طرفہ صاحب یاسین۔
۲-	آیت ۷ کے اوپر لہم اجر کبیر	۲-	آیت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳-	آیت ۱۹ کے اوپر چڑھند (مشرک) او بیٹا (مکوح) پوشان ندی۔	۳-	نودے سورۃ کے دوڑا و انجام خانی۔
۴-	آیت ۲۳ کے اوپر۔ لن تجد لسنة الله تبديلاً (دعا الفیو یہ حق دے دا اللہ پہ فیصلو کے تہا پہلی نہ)	۴-	آیت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کڑل پشان دسرے ایرے
۵-	نفی و شفاعت قہری او شوہ عقلی دلائل اور۔	۵-	دلہ پرے مثال پیش کوی پہ دلیل نقلیہ دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ماسبق دہ۔
۶-	آیت ۱۳ کے اوپر مایمک من قظیم	۶-	آیت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد نہ محتاج دی دغا اولیاء او مڑی۔
۷-	آیت ۴ کے اوپر چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا ہتھوانے طریقہ ددے مکرینو	۷-	آیت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب کے کڑے دود دے پیچہ برانو۔
۸-	آیت ۹ کے اوپر کذالک العنور	۸-	آیت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب پہ ہم کیگی دغل۔
۹-	آیت ۸ کے فرمائی چہ شیطان ورتہ بد عمل خایرہ کڑے دے۔	۹-	نودے سورۃ کے پہلے مثال دے چہ او گورہ دصاحب یسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوہ دو۔
۱۰-	مسئلہ ثابت کرنے پر دلائل عقلیہ اور دلائل نقلیہ کا مجموعہ۔	۱۰-	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پہ واقع دصاحب یسین چہ او گورہ پوتن دو۔ دمرگ پرواہ کے ندہ کڑے۔ او مسئلہ کے بیان کڑے دہ۔
۱۱-	آیت ۱۴ کے اوپر چہ ستا اواز نہ اور دی مڑی۔ او نہ ستا حاجت پورا کولے شی۔	۱۱-	آیت ۳۳ کے فرمائی چہ امداد شوہ کے چڑھ کے غرق کرم نو امداد بے ہم شوہ کئی کولے۔
۱۲-	دے وارے توحید ذکر شوہ۔ آیت ۱۳ ۳ ۱۳	۱۲-	دے وارے لفظ صیہ ذکر کیگی۔
۱۳-	آیت ۱۰ کے اوپر قللہ العزۃ جمیعاً	۱۳-	مثال ددے عزت لکہ شگہ عزت چہ صاحب یسین نہ در کڑو۔
۱۴-	آیت ۶ کے فرمائی چہ انالشیطن لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴-	آیت ۶۰ یعنی آدم لالتعبدا لشیطن

امتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعے دصاحب یسین چہ استناز انوصفائی کے کڑے دہ۔ او بیا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳ بانڈے چہ زہ کے ڈوب کرم نو شوہ کے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۵۹ بانڈے و امتناز ایوم لکھا لجر مون جدائشہ نوزراے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۵ بانڈے چہ دے مشرکانو دا کوم مددگار ان نبوی دی چہ امداد رہ۔ نو ہتھیت کے داسرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۸۰ بانڈے چہ ماد شہ اونے نہ اور پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دصاحب یسین بانڈے آیت ۲۷ و جعلنی من المکرمین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۶۵ بانڈے ایوم ختم علی افواہم

مقصد دسورۃ: نفی و شفاعت قہری او اثبات و توحید او پہ دے دواڑو مسئلو بانڈے دلائل عقلیہ او نقلیہ فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شی قلب و قلب قرآن یس دہرش یوزرہ وی او قرآن زرہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیان کوی چہ دے سورۃ تہے قلب قرآن و دل و جلیے دے۔ فرمائی چہ دل و بدن او ددے داعضاء و صحت دار و مدار پوزرہ وی۔ لکہ چہ ہنہ حدیث دے چہ خبر دار پہ بدن کے یوٹو شدہ دعوے چہ کہ داسمدی نوٹول بدن سم وی او کہہ دا خرابا بہارہ شہ زلزل بدن او داعضاء دسرہ خراب وی۔ ڈھم دغریگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اور نوٹو ہن وی نو دا پہ مثال داعضاء وی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات و توحید او اثبات د

قیامت اونٹی دشفااعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ارقیامت کے ماٹوک داللدنہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او بخدی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل
حرمت اوپہ اوامرو اونو اسی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم
و غیرہ بہ ہیٹ کلمہ عمل اونہ کڑے شی زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامتقصد ویریوی داللدنہ پکڑنہ پورزد قیامت چہ دقران پہ نور و امرو او نواہی عمل او کڑہ۔
شیخ القرآن صاحب بددے وجہ اسے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شے دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطقہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے
لفظ صحیحہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے د نطقے او پیدائش دے پہ صحیحہ مرگ دے پہ صحیحہ او قبر نہ راوتل دے پہ صحیحہ نو چہ راستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی دے
کوے۔ او دقران، داللدنہ او درسول خلاف دے لے کوے۔

ہفہ یوحیدیش کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھنے دامتقصد نہ دے چہ زنگدن او بے ہوشے کے درینہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے
ژوندے دے او ہوش کے دے نو داسورۃ درتہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ ہے درست شی۔ او پدے پوہشی چہ قیامت کے ماداللدنہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یادساتے چہ دقران دثلورے حصے دا روہے باب دے۔ چہ یکے درے سورتوں دی (سبا فاطر او یس) چہ درے واڑہ اثبات د قیامت اونٹی دشفااعت قہری کوی۔
پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نفی دشفااعت قہری کڑے دہ پندر یو و جو ہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفااعت اختیار و رسرہ شتہ۔
نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی دہ چہ خلاصول زک نشی کو لے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ
ان یردن الرظن بضر الاتعنی شفا عتھم شیما و لا یتفقون۔

سورة الصفحہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفحہ
۱-	چہر کل دے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلائلو عقلیا و اد نظلیا و سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ کئے تھے	۱-	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل دسورة مریم ذکر کیگی چہ جز شوہ مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہتہ عاجزہ دی۔
۲-	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کئی ذکر شوہ۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲-	نودتہ عجز جز شوہ مخلوقات تو ذکر کوی چہ شیکہ داعف غف کائنات عاجزہ دی دغہ رنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳-	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳-	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴-	ایت ۷۵ کے زجر شکر کا نوتہ وو چہ اولیاء ستا سواد اڈنی کولے بلکہ اڈ ستا سواد اڈتہ محتاجہ دی۔	۴-	ایت ۲۵ کے دائی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈنی کولے۔
۵-	ایت ۵۲ کے دقیر نو و الو حسرت نے بیان کڑو۔	۵-	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سرہ۔
۶-	دسورة خاتمہ اوشوہ پہ تیج سرہ	۶-	نودا سورة ختم کیگی پہ ہم سرہ
۷-	اثبات در رسالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷-	نودے سورة کے مقصد رسالت ذکر کوی۔
۸	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شوہ	۸-	پہ نولہ پیغمبران و اسلام پہ آخر دسورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹-	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لبعثنا لکرمون	۹-	ایت ۲۳ و تفوہم انہم مسئولون

انتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵ چہ مکالمہ جنتیا نو ذکر کیگی کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۵ چہ زقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول نوح اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰۲ بانڈے چہ ارادہ دذبح کولو کوی ابراہیم ذبحل پگی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۲۵ چہ الیاس د قوم درابلو بیان دے بعل نوبے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۱ چہ یونس متعلق کشتی والو گرہ اچولے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۷ چہ یونس د قوم تعداد نے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ وکیلے نو ترقیامتہ بدکب پہ غیب کے وو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۶ چہ پہ یونس اوند کدو راونچولا اودنمر نے بچا و در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۹۷ چہ ابراہیم دسوز ولولہ مینار جوڑو لشی۔

مقصد دسورة: عجز المصطفین پشان دسورة مریم (دجز شوہ مخلوقات عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے دجانا تو

دے سورة نہدقران آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سور تو ندی سورة صفحہ ص زمر
تھے ٹوہے حصہ کے نفی و شفاعت قہری اوشوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے چلہ عاجزہ دی اللہتہ۔

سورة ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از نمر

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة طافات	شمار	سورة ص
۱-	چہر کلہ دے سورة کے عجز المصطفین (عاجزی و چہر کڑے شوے مخلوقا تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورة کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ایتلو بالمصاب تکالیف پرے ہم راغله دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شوے۔
۲-	دے سورة کے د (۷) ادلی العزم پیغمبر انوعا جزی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبر انوعا جزی بیانگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم احق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذکلفن
۳-	ایت ۳۵ کے اوے چہ دوی تہ تو حید بیان شی نوخ اڑوی۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چہلہ رخ ناڑوی بلکہ نور ہم اڑوی ایشو ایشو زانے ترے دا پیغمبر یاں دی اولیاء نہ می۔ او زکہ چہ اجعل الالهة الھما واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے اوے ان چند نام الغالیون زموگ ٹکرے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ دے غلبے عذاب خالی۔
۵-	چہر کلہ دے سورة خاتمہ یہ تو حید او شوہ۔	۵-	نو اوس پدے سورة کے پہ مسئلہ تو حید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دسکے تو حید نہ۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنیو تکبر اسکیم وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافر اوز کردہ یہ قیامت کے پہ چیل مابین کے	۷-	نودے سورة کے دشمنیو جگوار ذکر کولے شی پد نیان کے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنیو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دانہ پتہ بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی فسید المملکتہ کلھم اھمھون
۹-	ایت ۶۶ کے د کافر و خوراک پد دوزخ کے لا کون مھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلید و قوہ جمیم و غساق گرے اوسہ او پیپ در غم نو پیہ کی
۱۰-	دے سورة کے دشمنیو جگوار د موحدینو سرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابر اھیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲: دغہ شرکان بہ والی چہ و قالوا مالنا لالی رجالا کننا لھم من الاشرار

امتیازات و سورہ

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ ایشو ایشو زانے ترے زانے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
  - (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پد یوال سڑی راغله دو
  - (۳) سورة ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چہ اسود جہاد سرہ بیہ کوئی ایت ۳۱
  - (۴) سورة ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چہ ویلے یے دو چہ زماہ دومرہ کی پیدا کیگی چہ ہنوی نہ بلکہ دجاہدینو جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو ویلے نوھیٹ او نہ شو۔ ایت ۳۳
  - (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی چلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خالی
  - (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۲ باندے چہ نعمیان بہ والی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالی رجالا کننا لھم من الاشرار
  - (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤد انا جعلک خلیفۃ فی الارض
  - (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ حضرت ایوب پہ پیچہ جینہ کے دلا مہلو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد و سورہ: الابتلاء علی انبیاء بالمصاب یعنی دھکے نہ پہ زیادتہ ترقی چہ او گورہ ایتلو بالمصاب تکلیفونہ پرے راغله دو۔ زانے ندو بیچ کڑے شوے۔

سورة الزمر - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱-	چہر کھردے سورة ص کے مسئلہ بتلووا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔ مصیبتونہ پرے راغلے دو۔	۱-	نو پیر مردے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کھڑول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کزہ صرف دے یو اللہ لہ (یہ طبع میں د خداے توب)
۲-	پہ اول ددے سورة کے ترغیب الی القرآن دو۔ اوپا خرد سورة کے ہم۔	۲-	نو دے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳-	دشترکانو اعراض دسکے توحید نہ ذکر دو۔ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہا واحدا	۳-	نو دے سورة کے ددے اعراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نو ی۔
۴-	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بہ دیکھے نہ کولووی۔	۴-	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵-	ایضاً	۵-	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کتہ چہ درتہ نزدیکی نواچا تک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶-	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہفتہ دے چہ قرآن کے تدبر کوی۔	۶-	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہفتہ دے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷-	نو پیر دے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی پہ دغہ مسئلہ توحید باندے۔
۸-	دآدم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۱۷ وغیرہ کے	۸-	نو دے سورة کے ایت ۶ کے دآدم دا اولاد تخلیق ذکر کولے شی خلقکم من نفس واحدہ
۹-	دشترکانو یو اعتراض دو پہ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہ واحدا	۹-	ایت ۳ کے دشترکانو یو اعتراض بقر یونالی اللہ زلفہ
۱۰-	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددوی شحال دے۔	۱۰-	نو دل تہ آخرت حوالے سرہ ددوی بد حال ذکرے کولے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشترکانو چہ اولیاء زمونگ دتقرب ذریعہ دی
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ بچے دمور پہ خبیہ کے پیر دے پردے کے پروت دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابھامثالی
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشترکانو مثالے پیش کڑے دے د مشترک خر سرہ۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے ننگ شی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت داول تران دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ شردو د کافرانو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ اعلیٰ ہفتہ روح چہ فیصلہ نے شوہ دہ دمرگ۔ او ناغلی ہفتہ روح چہ لا فیصلہ نے ندہ شوہ۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلۃ العقلیہ او رد شہادتو دشترکانو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روتے دے دھوشکو سورتونہ چہ سورة سبانه را شروع دو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصدو نئی دشفاغت قہری۔

- ۱) سورة سبا کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے پیر دغہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی دو۔ (۳) نو سورة یس کے پیر دغہ مسئلہ باندے دلیل نقلی دو۔
  - ۲) نو پہ صفات کے پیر دے مسئلہ باندے نورا ترقی وہ۔ چہ نچلہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نورا ترقی وہ چہ ابتلووا بالمصاب
- نوردے غے جگے ۵ داڑہ سورتونو نچوڑ پیر دے سورة کے راوڑی۔ دل تہ دغہ توحید بیا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتمدوارے توحید ذکر کوی چہ کیے خلاصہ دجگو سورتونو وہ۔

سورة المومن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دورة الزمر نہ تراخاف پورے دو لوگوں کو ترتیب نزول مسلسل روان دے)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المومن
۱-	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری او کڑو۔	۱-	آوردت ایت ۱۴ کے فرمائی فدو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۲-	ترغیب الی القرآن دو شروع کے ہم اوپہ در میان دسورة کے ہم بار بار	۲-	نودا سورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳-	پہ آخردے سورة کے اووے چہ فرشتے ہر دوخت داللہ تا بعد ارے دی۔	۳-	نوادے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو پارہ دودی د والدینو پارہ اولاد او خزے دپارہ دافرشتے دعا او استغفار ہم غواڑی۔
۴-	ایت ۳۶ کے اووے چہ اللہ نے گراہے کے پریدی نو مہر دگراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴-	دھنے مثال چہ او گورہ پو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوی مگردنہ فرعونیان پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر دگراہے وغلے ووپہ چہ دودی دضداد و عناد۔
۵-	ایت ۳۷ کے اووے اللیس اللہ یز ذوالنقمام (آیا نہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵-	ایت ۴۵ کے مثال پیدنے پیش کڑو۔ چہ او گورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیان نے تباہ کڑل۔
۶-	ایت ۵۹ کے اووے چہ دوی دحق تکذیب کوی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶-	نودے سورة کے پرے زیادت کوی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۶ کے وچیلے دو چہ دیو اللہ بندگی کوہ	۷-	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کہے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۸-	ایت ۵۴ کے اووے چہ ستا سواد ادیہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد شہ وائے بغیر اللہ نہ۔	۸-	ایت ۱۸ کے فرمائی ما نطالمین من جیم ولا شفیج یطاع
۹-	ایت ۲ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳ اکا اللہ الدین الی اللیس	۹-	ایت ۱۴ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰-	آخرد سورة کے اووے وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰-	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فشمک اللہ رب العالمین
۱۱-	ایت ۴۵ کے دشرک حال ڈکروو۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنہ گشی او غرضی۔	۱۱-	ایت ۱۲ کے نور حال دوے دشرک بیانوی ڈاکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفرتم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲-	سات بار توحید ذکر وو۔	۱۲-	دلنہ سات بار توحید ذکر وو۔

امتیازات دسورة

(۱) سورة ممتاز دے پہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ پہ نوے انداز کے۔

(۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ پہ دعا و فوستو د ملائیکو د موحدینو پارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ دپارہ۔

(۳) سورة ممتاز دے پہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د عذاب قہر د فرعونیانو ایت ۴۶ چہ پہ فرعونیانو سحر او ماخام عذاب وژانڈے کولے شی۔ النازیر ضون علیہا عندوا و عسیا

(۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۳ بانڈے چہ کہے بیان دھنے علما د دے چہ پہ چیل علم مشرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کینی۔

(۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے یلعلم خامیۃ الامین

(۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ چہ دایینا دے فرعون وہ انی اخاف ان ینبدل دیکم

(۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ بانڈے و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یواللہ تہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعا او اثبات دتوحید پہ عقلی نفی او وحی دلائیلسرہ او طریقہ تبلیغ او پیدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات پہ توحید د طرفہ دمنکرینو

(شاہے خبرے بل ختہ او گورہ)

او دھنے جو ابونہ۔

(۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریح کو لے شی یہ نکلے سورتو نو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریح شوے دو۔ پہ نکلے سورتو نو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریح دو پہ نکلے سورتو نو باندے۔ سورۃ یونس کے باند مقاصد راجحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مسکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی و شرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نو سورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتے نو سورۃ الرعدے پرے تفریح کڑو چہ ہر کلمہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق

(۲) دغشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی و علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نو سورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم راعے دو۔ نو سورۃ الانبیاءے پرے تفریح کڑو۔ چہ فلم تمدحون نو بیاد لے ورتہ ادا زونہ / چنے وٹے چہ اور سے او رآمد شے۔

(۳) نو ہم دغے اسورۃ المؤمن تفریح دے پہ نکلے سورتو نو باندے لکہ سورۃ سہا کے نفی و شفاعت قہری وہ او عجز و انبیاء او اولیاء ذکر و نو سورۃ فاطر کے پہ دفعہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاً و سرہے دفعہ مسئلہ ثابتہ کزلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی و صاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیتہ ان یردن الرحمن بضر..... نو سورۃ طافات کے پرے ترقی پیش کزلہ چہ عجز و انبیاء او نور و مخلوقات توے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نو سورۃ الزمر کے ددغے نکلے سورتو نو خلاصہ وہ دعویٰ و توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کزل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نو اسورۃ المؤمن پچھنے نکلے سورتو نو تفریح کو لے شی۔ چہ ہر کلمہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعہ کے دا فا تفریح دپارہے راوڑے دے۔

(۴) نو مقصد سورۃ نفی و شرک فی الدعا اثبات و توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن

(۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ ددے زانے ندا دریم باب و آخری حصے شروع دے آخری حصہ و قرآن شروع وہ۔ سورۃ سہانہ چہ اثبات و آخرت کوئی۔ پدے دریم باب کے ۷ سورتو نہ دی چہ دے تہ حوامیم سیخ وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتو نہ چہ تم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباس فرمائی چہ لکل شیء لباب و لباب القرآن حوامیم دے تہ ولے لباب و قرآن وائی زکہ چہ قرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان و توحید دے نو چہ پہ دفعہ مسئلہ و توحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیخ کے دھنے ۱۱ اعتراضونو جوابونہ ذکر دی نو پدے و جدے حوامیم سیخ تہ لباب القرآن دے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن وینکلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجده کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجده
۱-	چہر کلمے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کڑلہ پہ عقلی، نقلی، اور وحی دلائلوں سے چلائی گئی تھی۔	۲-	نودلے رد و شبہات تو شور و گونگی۔ زکہ چدا دہاٹل پرستوہ خوائے طریقہ چکلہ مسئلہ بیان شی پہ دلائلوں سے بل ٹوک نشہ۔
۲-	ایت ۳۰ کے اوے چہ تاسو یروم دعا یونونہ	۲-	ایت ۱۵ کے تفسیر دے عذاب یونونہ۔
۳-	ایت ۵-۴ کے اوے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ کوے۔	۳-	ایت ۲۶ کے ہفتہ طریقہ ددوی دجگہوے بیان نوے چدوی والی چہ شور جوڑ کڑے واللہ یہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴-	ایت ۸۳ کے زجر ہونے کا بیان ہے۔ چہ ہونے والی چہ مونگ لہ نہ چل علم کافی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم نہ چل علم نازیل	۴-	ایت ۵ کے زجر و روکی امیانونہ چدوائی چہ مونگ یہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکرہہ مما تدعون الیہ
۵-	ایت ۱۶ کے اوے یوم ہم ہمزون پدغہ روز کے بدوی اللہ تہ جناح وی پٹ پٹی	۵-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پیدل شکوے چہ ددوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوے۔
۶-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶-	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷-	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یونیل پے دی۔	۷-	ترتیباً او نزولاً یونیل پے دی۔
۸-	جگہ ادا کافر و ذکرہ پہ ایت ۴ کے مایجاد فی ایت اللہ الذین کفروا	۸-	وچہ جگہوے ذکر کوے ایت ۵ کے وقالوا قلوبنا فی اکنہ
۹-	ایت ۳۱ کے اوے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کڑل۔	۹-	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکمر وا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستحو العمی...
۱۰-	ایت ۷ کے اوے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والود فرشتے رازی اولی و روکی۔

انتیازات دسورة (۱) سورة ممتاز دے پہ شبہات وابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدجان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تاسو دھنوی پدروسونو/بیانونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت بی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یوچدا نشان سرہ فرمائی چہ زہ بددے قرآن حفاظت کووم سورة حجر ایت ۹ کے پہ چدا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہفتہ دودہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگر دل نہ پہ چدا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہفتہ دے چہ زکوٰۃ نہ و روکی۔

مقصد سورة: نفی و شرک فی الدعا او دفع و شبہات و ارجاؤ (دے حواہم یونول یو مقصد دے چہ ہفتہ نفی و شرک فی الدعا دے او دفع دعوہ نکلے سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکہ ایت ۱۳ اللہ فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حواہم لہ اللہ اھو فدعوہ مخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغہ دعوہ بیان کڑل نودھے جو ابونہ و سرہ بیانگی۔

(خلاصہ د سورة بل مخ تہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ مشرکین و اودھنے جو ابونہ ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرین و قرآن تہ ذکر دے۔ یہاں ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایت ۵ و قالوا قلوبنا انک نہ ستا چہرہ مونگ نہ پوہیگو۔ بتاخرے ز مونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن ایمان والی چہ مونگ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ زک

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہدہ دتخوانہ راروان دہ۔

نواہت ۶ کے جواب دے۔ چہ قرآن ہم داخبرہ کوی چہ قل انما انما بشر منکم زہ ہم ستا سو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی دا قرآن نو ستا سو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوگی الی فرق زما او ستا سو مابین کے دادے چہ ماتو جی کیگی او تا سو نہ کیگی۔ دشو جی کیگی؟ انما الہکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسلدہ اخرو لے ستا سو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستاخرہ زک نہ منو چہ شپے بابا/ولی پہ خوب کے راغلے وو۔ او کوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ زما پہ نوم دے نذر سختہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکزم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زوژدین پے زو۔

نواہت ۲۵ کے جواب: وقفینا لہم قرآن۔... دا بابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستا سو ہفتہ دوست ابلیس دے چہ پتا سو مقرر دے او ستا سو دوست دے۔ اولیاء خوستا سو د حال نہ

بہ جہرہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ ہرہ دا کتاب دا اللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راغلے دے۔ تہ ہم عربی یے او دا قرآن ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

چلہ جبہ کے او بیائے خلقوتہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب و نو بلہ جبہ کے بہ راغلے وو۔

نواہت ۳۴ کے جواب ء اُحییٰ و عَزَّوَجَلَّ کہ قرآن بلہ جبہ کے راغلے وو نو بیاب دے دا اعتراض کو چہ قرآن عجیبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو دا قرآن۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ کہ دا قرآن رشتیا دا اللہ طرفہ دے نو پہ یوزل بہ راغلے دے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے لشی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نواہت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راغلے وو۔ ہفتے کے ہم تا سو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تا سو انہ منو۔ یعنی تا سو بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نو دا غلو و شہدہ منکرین و سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے دے شہدے منجھے سورۃ الشوریٰ کے بیانگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - دعویٰ میں ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دواڑہ سورنوںہ ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔	۱-	دغہ جگے ے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لہ۔ ایت ۱۴ کے فادعوا اللہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے ادوے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیہم الا تخافوا دغے موحدینوتہ فرشتے تسلی درکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ جگے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلت والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشترکہ نوظرفہ شلور شپے وے پے دعوہ دتوحید باندے۔ ادوہنے جو ابونہ دو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید ادوہنے جو ابونہ بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے ادفرماں چہ انما الھکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پدے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اھواھم پدے دعوہ دتوحید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ اوگورہ اھواھم ے دیتلے دے دشتم ے ندے دیتلے
۵-	ایت ۱۲ کے ادوے وادعی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چک او امر مقرر کر ل۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا الھ اوھینا الیک روحنا من امرنا داستا بیخبر کول ہم زم د او امر و نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ والہشروا بالجمیع الھی کلتم تو عدون فرشتے موحد تہ دجنت زیری درکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پدے دغے ترقی دہ فی روضت الجنت لھم ما یشاءون عند ربھم نہ صرف باغیچے دجنتونو بلکہ پورا جھکیل دخواہشا تو بندے ہلنہ براہرشی اے موءجدہ
۷-	دقران ددہ نومونہ ذکر شول ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے ددہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے ادوے وقالو قلوبنا انکنہ مشرکین وانی چہ زمونگ زڑہ نہ ستاد مسئلہ نہ کوزگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پدے مشرکانو ڈزیرہ خندہ او بدہ گئی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے دوجی در یواقسا مو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پدے در یو پریقو یو قحیا الہام (زڑہ کے خنبرہ اچول لکہ دعویٰ موربی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکہ موسیٰ سرہ پیکوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً رایکل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة ممتاز دے پدے در یو اعتراضونو دمنکرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورونو کے خندہ۔

(۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے بھب لمن یشاء انا فابھب لمن یشاء الذکور او یزوحم ذکرانا وانا ہا.....

(۴) سورة ممتاز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان دیتلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کمنگہ سرہ چہ اللہ یشان کے مثالونہ میانوہ زکہ چہ اللہ مثال نشینہ۔ دشرک دے۔

(۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ گئی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الذعا (دا ڈولو حوا میں مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة بل تہ اوگورہ)

خلاصہ مختصر: حواصی سب سے دوسرے شروع دی۔ ہلکتے ڈولوں کو امیوسج دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین صرف واللہ دعا غواڑہ بل چاندہ غواڑہ دادعوہ درے دارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اشول۔ چہ ہفہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکتہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان یم شہ بل مخلوق خونہ یم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

(۲) مونگ ستا خبرہ زک نہ منوچہ دشتہ مہ بابا/ اولی یروی چہ درہ خبرہ مہ منہ نوجواب ایت ۲۵ کے وودچہ ابابانہ بلکہ شیطان دے چتا سوری۔ چہ قتران نہ لرے نوشیطان پیدے ملگرنے

دی لکھ سورۃ الزخرف ۳۶ من یعش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ ترین

(۳) چہ قتران دھڈائے کتاب وے نوبلہ جہ کے وے نہ راتلو۔ نوجواب ایت ۴۴ کے وء اعجمی و عربی راشداتماشا او گورہ چہ قتران عجمی جہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داتران پیرہ یو دارے وے رانغے چہ لگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تورات پیرہ یو دارے رانغے نو ہفہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے دے نور اعتراضونہ ذکر کوی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ دو حید چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نہ زانہ کوے بل شاخ: دا خبرہ ستانہ نکلے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلك دا خبرہ نہ درانہ نہ کوے بلکہ پیدے تاتہ دہی کیگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہنخو انو پیغمبر انونہ ہم دہی کڑے شوہ۔

دے مسکے چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نودواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی کیگی ددغے دین دہی نوح تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ نوچہ میز کے کوم پرینخول ہفہ

ہم دیکے راغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی دا کومہ چہ تہ کوے چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پیرہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودائی چہ ویلے شتہ

وے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نہ دے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۴ کے و ما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ باغیان دی چہ وائی چہ اللہ بئیر ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرعوا ہم من الدین ایادوی بل خدا تہ شتہ چہ ہفہ خدا تہ ورتہ دین رالیگے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذوا توشتہ۔ اود اللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ تہ کیگی۔

(۳) دریم اعتراض: ہنخوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسکے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوی

(الف) ایت ۱۰: و ما خلقتم فیہ من شیء فحمدہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ اللہ پیرہ کتاب یعنی پیرہ قران سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ اسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: و قل امنک بما انزل اللہ من الکتاب ما پیرہ قران ایمان راوڑے دے پیرہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ کے دذوا تو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوقمیدہ چہ پیرہ قران تہ اولو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قران۔

مومہ ۶۰ وقال ربکم الدعوی ایتجملکم پیرہ کے راتہ وسیلہ دذوا تو ثابت کڑہ یا لجیب دعویۃ الدارح اذا دعان دیکے راتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم دعقیدے باب کے نور و کتابونہ پیرہ نہ زہ۔ بلکہ دچیل رب کتاب پیرہ لاڑش۔

(ج) ایت ۵۲: وکذا لک اوصینا الیک روحا من امرنا ما کنف تدری ما لکتب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً نھدی بہ من یشاء من عبدنا دایمانیا تو دپارہ قران کریم کانی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت تختہ دعقیدے زده کولود پارہ۔

یادساتے داٹول اودہ اعتراضات/ شبہات شول دسکرینو طرف نہ پیرہ دعوہ دو حید باندے۔ نکلے پیرہ ہم بیانیگی پیرہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سوره (اگرچہ بعضے علماء دوسے نوردخوایمیں سبج ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لوجوایمیں مقصد دے۔ مگر بعضے علماء دا شاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱-	دشکرکا نوڈنلورواعتراضونو جوابونہ پہ ہم سجدہ کے او درپو اعتراضونو جوابونہ پہ شوری کے اوشول	۱-	نودے سورة کے دشکرکا نوڈبل (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہ ایت ۸۶ کے
۲-	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ وکذا لک اوصینا الیک روحامن امرنا....	۲-	نودے سورة افتتاح کیگی یہ ترغیب الی القرآن باندے ادبیا ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کولے شی۔
۳-	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہ ایت ۲۲ کے	۳-	نودے سورة کے تصبیلاً د جنت بیان کولے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴-	ایت ۵۲ کے اوے چقران رزادہ۔ وکن جعلنا نوراھدی بہ من نشاء من عبادنا	۴-	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چہرہ بددے قران اثور بارہ کے تپوس کووم بانہ لذکر لک و لفقوک و سوف تسلون
۵-	ایت ۳۳ کے اوے چہ کشتی م دررہ پیدا کڑی دی پسمندر کے پشان دغر (لکہ بحری جہاز)	۵-	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک و لانعام ماترکون (نوشکر یہ ادا کڑہ کہ دے اللہ)
۶-	ایت ۲۸ کے اوے ان الانسان لکفور	۶-	ایت ۱۵ کے ترقی وہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷-	ایت ۲۸ کے اوے چہ غلغولنا او میدو نردستوباران کووم	۷-	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سورائی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ترناھذا و ما کننا لہ مقرنین وانا الی ربنا لمتقلبون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دو توحید پہ چہل پشت کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکرکا نوبہ وکیل چہ دقران دے کے یاد طائف پہ یومالدارسوی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۶-۳۷ باندے دمن لعش عن ذکر الرحمن فیض لہ شیطاناھو لوقرن و انھم یصدونھم عن السبیل و یحسبون انھم محضون
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چقران ستا او ستا دووم امت دپارہ شرف دے۔

مقصد دسورة: نفی دشکرکا فی الدعاء (د او و اژدوسرتو نو - مومن نہ احتاف پورے - ہم دا یوہ دعوہ/مقصد دے) او پہ دے سورة کے داتے شہبہ/

اعتراض رد کولے شی ہنہ داچہ مشرک وائی چہ نیک وہ مونگ خودوی نہ شہ خدایان نہ واپو۔ مگر داچہ دوی مونگ خلاصوی داللہ نہ او زمونگ دپارہ داللہ نہ سوال کوی مونگ خودوی خدایان نہ واپو۔ نہ مونگ تھے مشرکان وائے۔ مونگ دوی نہ سوال کوو۔ دوی زمونگ دپارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصوی داللہ نہ۔ نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ اورھنے جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانیگی۔ چہ ہنہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رامد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجونا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی نہ رامد شے واپو۔ نوپدے اللہ خوشحالگی۔ و قالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ چہ علماء داسکے مونگ نہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ وانا علی الخیرم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نوپدے دوی نے جادو چلیدے دے۔ ولما جاء ہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ دقران دخدائے کتاب دے نوپدے یولوے عالم ولے نہ راتلو۔ دا پیدائشی ہتیم او فریب او امی باندے ولے رائے۔ دے رات لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتوں لے نہ رالیگہ بطور پیغمبر پزائے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوامیودعوہ (فدو اللہ مخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق وہ ہنہ داچہ ۸۶ کے چہ مونگ دوی نہ چہ دا راور سے رامد شے واپو۔ نومونگ خودوی

خدایان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زمونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصوی اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ نہ دے وکرے۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱-	شروع سورة پي ترغيب الى القرآن سره شوع ده۔	۱-	نودا سورة هم پي ترغيب الى القرآن سره شروع كيگي۔
۲-	دشركي نود شيعه جواب ايت ۸۶ كے اوشو چ سفارشيان ندي۔	۲-	ايت ۶ كے فرمائي چ ستا سوال صرف اللہ ادري / قبولي بل ٹوك نہ۔ یعنی تقي پہ ما سبق ده۔
۳-	دني خبره ايت ۸۸ كے ذكر شوع ان طوع لاء قوم لايوع منون	۳-	ايت ۲۱ كے دموي خبره: وان لم توع منوا لي فاعتر لون۔ كز ما خبره نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴-	مومنانو نہ بشارت اخروي۔ و۔ ايت ۷۰-۷۳ پورے: اذ خلوا الجحيم اتم وازوا حكم تحمرون	۴-	ايت ۵۱-۵۷ هم بيان د بشارت اخروي۔ چہ صرف نچلے بيہيانے نہ بلکہ وزو جھم بخور عين
۵-	ذرعون د هلاکت ذكراوشو اجمالاً مختصراً پ ايت ۵۵ كے	۵-	نودے سورة كے تفصيلاً ذكر كولے شي۔ ذرعون د هلاکت۔
۶-	ايت ۴۴ كے اووے۔ انہ لذكر لك ولقومك....	۶-	ايت ۳ كے فرمائي چہ انا انزلناہ في ليلة المبارک
۷-	ايت ۶۷ كے اووے چہ متقيا نودوتی پہ آخرت كے هم دي۔	۷-	ايت ۴۱ كے فرمائي چہ كافران يودوست بہ بل تہ پہ آخرت كے هيٹ فائدہ نشي در كولے۔
۸-	ايت ۳۰ كے كافرو قران تہ جادو ويجلے دے۔	۸-	ايت ۱۴ كے رسول تہ مجنون والي۔

انگيزات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پ ايت ۴ باندے فيھا يفرق كلن امر حكيم (پہ دنے شپے كے فيصلے دكارونو جدا جدا كولے شي۔)

(۲) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۰ باندے يوم تاتي السماء بدخان مبين آسان پہ لوگے شي او يعطى الناس دا خلق پہ پت كڑي۔

(۳) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۴ باندے چہ ابناء دافردہ۔ در رسول متعلق: معلم مجنون ڈير پوہ ليونے دي۔ (پہ دنے خبره سوچ اكرے پوہ او ليوے)

(۴) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۴ واخر ك البحر رهوا خشك / ولا لا درياب پريده

(۵) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۵-۲۷ پي نمتونود دنيا فرعون لہ۔ چہ بانو نہ، چپے، مقام كريم دغيرہ دو۔

(۶) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۹ فنا بكت عليهم السماء آسان اوزر كے ذرعونيانو پہ هلاکت اوند بزل۔

مقصود سورة: بيان د نہيے شيعه پہ دعوه د حواميموسج چہ هغه دعوه پہ سورة مومن كے درے وارے بيان شوع ده۔

(ايت ۱۴ كے فدو اللہ مخلصين لہ الدين ايت ۶۰ كے وقال ركب الدعوي اتجب لكم... او ايت ۶۵ كے هو الحق لا اله الا هو فدعوه مخلصين لہ الدين)

سورة تم جده كے پ دنے دعوه باندے ثلور شيعه اودھے جوابونہ بيان شول چہ هغه دا دو۔

(۱) ايت ۵: مونگ ستا پي خبرو نہ پوھيگو جواب ايت ۶ كے: زہ هم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوھيگي زما پي خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبره / مسلك زك نہ منو چہ دشپے خوب كے باہام يروي جواب ايت ۲۵ كے چہ باہانہ بلکہ شيطان دے يروي

(۳) كہ قران د اللہ كتاب وے نوبلہ جبہ كے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۴ كے غ انجي وعربي

(۴) كہ د قران رشتيا د اللہ كتاب وے نو پہ دارے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۵ كے چہ تورات تانوكوم اومنو حالانكہ هغه پہ يودارے را غلے دو۔

بيادرے اعتراضات اودھے جوابونہ اوشو پہ سورة شوري كے:

(۵) دا خبره دتوحيد (فدو اللہ مخلصين لہ الدين) تہ دزانہ كوے۔ اودا خبره هكے پي خبره انونہ كڑے۔ نو جوابونہ ايت ۳ + ۱۳ كے اوشو۔

(۶) ٹول مليان ستا خلاف دي هغوي خودا خبره نہ كوي بلکہ هغوي دائي چہ سيلے شتہ۔ بابا گان رارسيد شي۔ ولے آدم دني پہ وسيلہ نہ وود خلاص شوع۔ جواب ايت ۱۴+۲۱ كے

(۷) پخواني ٹول كتابونہ ستاد نغے مسلكه خلاف دي۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ايت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۷، او ۵۲ كے

(بل طرف تہ هم او گورہ)

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہنہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خور تہ خدا یان نہ وایو۔ تہسے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز مونگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز مونگ ویلے دی۔ ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ
ز مونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولا یمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے نہہ شہبہ:

(۹) اصل کے دا د ہنہ اتے شہبہ دویم شق دے۔ ہلتیہ نئے جواب اوکڑو۔ چہ نہ دوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ واوروی۔
نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبح العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوڑی بغیر غوگونو۔ (پہ سمج بانڈے الف + لام د پارہ د تخصیص دی۔ چہ دا صفت صرف دا اللہ
دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غوگونو واوروی چہ دا اتفاق مسلدہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ واوروی بغیر غوگونو۔ ز کہ چہ دا باغوگونہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ
شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشتہ۔ د قوت سماعت د پارہ نوح اول شرط دے ددہ پہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: اللهم ارحل یشون بھا... اللهم
اذان یشمون بھا... نو چہ ددغے اللہ پہ اور یدو کے ہیٹ شک نشتہ نو بیا دہنہ ذات نہ و لے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية

(ترتیباً ۲۵ بعد از دخان - نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱-	شروع دسورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱-	نودا سورة هم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	نہم شبہہ وہ دحوامیسو سج پہ دے سورة کے: چه مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردورہ دہ چه زمونگ سوال اورى۔ او الثرتہ وژانده کوی۔ نو جواب ادشوا بیت ۶ کے اندر سبع العليم	۲-	لسمہ شبہہ پیدے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چه زمونگ دین پخوانے دے old is gold نودے سورة کے ددغے شبہہ دفع کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۳-	فرعون دمویٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۳	۳-	ایت ۹ کے فرمائی چه ٹوک زما تینو پورے ٹوٹے کوی هغه عرق کو دم۔
۴-	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴-	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق ده ذالک هو الفوز الیمین
۵-	ایت ۳۲ کے افرمائی چه بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلهم علی علم علی الخلمین	۵-	ایت ۱۶ کے ترقی ده پہ ماسبق وفصلنا هم علی الخلمین
۶-	ایت ۳ کے فرمائی چه قرآن م دجیر او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶-	ایت ۲۰ کے فرمائی چه هذابصار الناس وهذی ورحمة لقوم یوقنون
۷-	ایت ۳۵ کے دقیامت نہ دکافرو انکار ذکر دو۔	۷-	ایت ۳۳ کے ددغے مکرینو دقیامت والودپارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

امتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چه ہر امتی پہ چلے اعمال نامے ترانگو تے شی ایت ۲۸ کل لیتہ تدعی الی کتابہا
- (۲) سورة ممتاز دے دکافر و پیدے دائینا چه مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۳ وما یھلکنا الا اللہ
- (۳) سورة ممتاز دے پیدے خبرہ چه فرمائی چه کلہ پوھشی پہ حقہ مسکہ یا قرآن نوھلہ دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من ایئناھیمان اتخذھاھووا
- (۴) سورة ممتاز دے پیدے خبرہ چه قرآن پہ ذرا بل دا سے کوم کتاب دے چه دی پرے ایمان راڈوی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لکہ۔ ایت ۶-۷
- (۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلقو باندے پہ وجد ۵ دجو ہاتو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فلیتو نہ پہ خلقو باندے ایت ۱۶

مقصد دسورة: بیان دسے شبہہ دمنکرانو او جواب ددغے شبہہ هغه دا چه:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پے زو۔ چه هغه تابعداری زمونگ دشترانودہ۔ چه پہ دغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔ اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریح من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین هغه دے۔ چه واللہ طرفہ دے۔ اودین هغه نہ دے چه پہ خواھشا تو مینی دی۔ یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواھشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینبرانو نہ علی شریح من الامر واضح دین دہخو انو پیغمبرانو چه هغه فدعو اللہ مخلصین

لہذا دین دے یعنی نوروالفاظو کے هغه لا الہ الا اللہ دے چه دہ پیغمبر دین دے۔

دے دے دحوامیسو سج ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة اھتاف (چه آخری دحوامیسو سبوعون دے) دخلا سے بل طرف تہ

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے ود۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة هم پہ من اللہ العزیز الکریم اذخاتمہ ہم پدغے سرہ اوشوہ۔	۲-	نوددے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الکریم کے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ما خلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے ود۔ وختم علی سمعہ وقلبہ... زکہ چر دوی ددے نہ چل مقصد وانہ غمٹو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وانفذنا فما غشی سمعهم والبصائر ولا نفخنا لهم من حیثی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھو۔ الٹا بدوی دا بحرمان پہ قیامت کے (پہ شلور بوڑی بدوی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شلور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شہبہ وہ دعوا میسوح اودھنے جواب	۶-	نوددے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شہبہ پہ دعوہ دعوا میسوح اودھنے جواب دے۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چر دا ویدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصروا لکہ شنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذا قرأ القرآن فاستمعوا وانصوا لعلکم ترحمون۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین اور ایت ۳۱ ایسی واداعی اللہ وامنوا یہ...
- (۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن دجنا تو طرف نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ مصداقاً لما بین یدیه یحدی الی الحق والی طریق المستقیم
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ مور دے پچی نہ ۳۰ میا پشنتے پی در کڑی
- (۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق
- (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شہبے پہ مرکزی دعوہ دعوا میسوح (فدعو اللہ المخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

دا سورة آخری دعوا میسوح نہ دے شہبہ دادہ چہ مونگ خور نہ خدایان نہ دا یو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ اذخیر و برکت دے۔ نو جواب کوی پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولوا نصرہم الذین اتخذوا من دون اللہ قرباناً لہم دغے عادیانولرہ ولے ددوی بابا گانوی نہ کڑے شو۔ دا اللہ عذاب نہ۔

﴿ خلاصہ شہادتوں و دعویٰ مسموع ﴾

دعویٰ مسموع دعویٰ ذکر وہ ہے سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۳ کے فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا هو فدعوه مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعویٰ ذکر شوہ نو منکرینو پے در پے اعتراضات / شہادت شروع کر ل چہ ہفہ دادی:

سورۃ تم سجدہ کے پدغے دعویٰ باندہ سگور شہبے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوہیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سو پشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ / مسئلہ زک نہ منو چہ دھنے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دا اللہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ قرآن رشتیا دا اللہ کتاب وے نو پو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفہ پو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ اوشو پے سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی وائی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رار سیدیشی۔ ولے آدم دنی پو ویلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۳ + ۲۱ کے

(۷) چوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ کے

بیا بلہ شہبہ پے سورۃ الخزرف کے وہ۔ ہفہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ اودوی زونگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونگ ویلے دی۔

ددوی پے شفاعت سرہ اللہ زونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعتہ

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے وو چہ انہ لسمیع العلمیم

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زور دین پے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب ووپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پے سنگ کے یا لمن کے نجات دے اوجیر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عادلہ ولے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پے سنگ کے نجات گنڑے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱-	مسئلہ ثابتہ کفر لہ پیدائیلو عقلیہ نقلیہ او وجیہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ منی نوقال ورسرہ او کثرہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲-	ایت ۵ کے اووے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودت ایت انکے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے برباد دی۔
۳-	بیان دجنت مختصراً او شو	نودت ایت ۵ کے تفصیل ددنے جنت کوی۔
۴-	بیان دشہما تو دشراکانو او جو ابو نہ او شول۔	نودت بیان دحالا تو دشرفاقو کوی چہ دشہما نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵-	ترغیب الی القران و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقوتہ)	نودت حالات انکار یا نودقران ذکر کوی۔
۶-	قوم عاد دینبیر و حضرت ہود خلاف او کفرل نوجاہ م کفرل	نودت ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تباہ کگی۔

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔

(۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست کپے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔

(۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ غفلت و قسم و لے/شہر و نہ ذکر کولے شہ دجنت چہ صفحہ پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔

(۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۳ افلا نجد یرون القران ام علی قلوب انفاھا۔۔۔

(۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوھ کڑہ زان نہ طولی مہ جوڑوہ۔

(۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق برباددی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔

(۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۷ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو سول مال غوستے دتے نوجمل بہ ذکر کولے دتے۔

(۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترھے وختہ پورے جہاد کوہ چہ تر شو ہتھار او غور زوی/شکر پریدی۔

مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال و منافقانو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریح کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال و منافقانو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مشول کوی بہ جہاد کے ہم او انفاق کے ہم

اودوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا قران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتو حید او رسالت بیان کڑی۔ نوورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتو حید قران او سنتو جہاد

او انفاق نہ دینبیر نشی خوریدے۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت درکوی نفعی۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او انفاق اونکر و نو۔	نودے سورة کے پرے مثال بیانوی و صحابا و سپا ایت ۲۹ کے چہ ہنوی بہادران دو۔ او پے دینے زانو نہ قربان اللہ بہ بل قوم راوی چہ ہنوی بد اللہ پے دین جانثاران وی۔
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نو لہرہ چہ جہاد او انفاق نہ کوی۔	نودلہ ایت ۱۷ کے جہاد نہ کو کونے شے خلق مستحق کڑل چہ ہنہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی دے زجر نہ نفع دی۔
۴-	ایت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد ایت طلب گاردی نو ہنہ توفیق دھد ایت درکوی	نودے سورة کے مثال دھنہ خلق چہ طلب دے دھد ایت او کڑو نو ہد ایت در نصیب شو۔ چہ ہنہ صحابہ دو۔
۵-	ایت ۱۵ کے بیان درجنت نہر نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہر نہ ہو۔	ایت ۲۶ کے اوے زما نیل چہ و اللہ ہم کلمۃ التقوی صحابا و سرہ کے کلمہ تقوا اولگولہ۔
۶-	ایت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقا و مشرکینو عمل بر باد دے۔	ایت ۵ کے فرمائی پے دے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۷-	ایت ۲۵ کے اوے چہ منافقا بہ تا سو نہ تنہی پے شاگانو۔	نودے سورة ایت ۶ کے فرمائی چہ پے دوی د اللہ لعنت دے او دوی دوزخیان دی۔
۸-		ایت ۱۰ کے فرمائی چہ صحابا او مومنا بہ در سرہ بیعت کوی۔ د دین پے کارونو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۸ چہ بیان کوی دھنہ اونے چہ دکوے لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پے بیان و صلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پے زید فحقو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پے خواب پیغمبر ایت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پے صفا تو صحابا و جہان دھنہ صفا توے شوے دے پے انجیل او تورات کے ایت ۲۹

مقصود سورة: البشارة للمؤمنین

تفسیر دایت (۱) انفتح لک فتحا مینا مونگ فتح در کڑہ تا نہ فتح نکارہ۔ کوم فتح ترے مراد دہ۔ کون فتح دے ترے مراد و انہنہ شے نو ہنہ بہ ۸ ہجری کے شوے وہ او صلح حدیبیہ پے ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہنہ پے فوری دے سورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ فتح مکہ ترے مراد شے نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گر زید و فتح کے۔

پے شگم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک د بیت اللہ شریف طواف کوی ٹوک سرد نہ خرابی او ٹوک دے واڑہ کوی۔ چہ کونہ د پیغمبر خوب وحی وی چہ صابانے صحابا و نہ بیان دے خوب

او کڑو۔ نو صحابا پے ہوش چہ دا خود مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحابا پورا پوہ شول پے تعبیر دے خوب چہ کال پس بہ دا خوب پے تعبیر سرہ پورا کیگی۔ نو پے و لکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہ دو تعبیرے بل کال تہ برابر کیگی مگر نبی دے کال تہ عمرے تیارے او کڑو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحابا ہم عمرے تیارے کوی۔ چہ کونہ د پے مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ نکلے شو چہ تا سو کے تہ

نشے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگلو چہ سرداران دے راضی کڑی پے عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ رانگلے پے۔ سردارانو دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو اڈرہ مگر نور

ٹوک بہ نہ کوی۔ عثمان او دے چہ رسول پے عمرہ نہ کوی نوزہ شگہ او کڑم نکلے رسول نہ۔ دا آداب او محبت د و صحابا و رسول سرہ۔ پے دھنہ حدیبیہ کے چہ رسول و وضو کوی نو صحابا و رسول د چار اندام او پے پہنیل

خ اپوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دل تہ کفارو لیدل دوی دا حالت چہ صحابا و رسول سرہ دو دھنہ وضو او پے ہم لاندے زکے تہ پے پیدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شگہ پے پیدی۔ نو داخل دپارہ درعب او چولو د پے کافر و باندے۔ لکہ شگہ چہ د بیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحابا ہنہ نور او بیماران و لے نہ وی۔ مگر طواف دوران کے دے

چہلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ بینگ و صحابا و دو دے کفارو چہ دا حال صحابا و اولیدو نو کے تہ نے خبر و کڑو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ اونکرے۔

بحر حال عثمان ہلہ لگ لیت شو دل تہ شیطان او از او کڑو چہ عثمان ہلہ شہید کڑے شو۔ پے دے خبر سرہ رسول د زینہ شواو غصہ شو۔ او نے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ تر مرگہ مرگہ پورے

بہ دوی عثمان بدلہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورتہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پے دے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ زینل ملگری پے سر صحابا و نوزہ غیرت کوے۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھیگی بیعت رضوان چہ پے ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے د کافر و طرف نہ شدا سے شرا بیط ہم دو چہ ظاہراً د مسلمانا نو د کزورے نشانی وہ۔ او عمر

پے بار بار ہنہ شوے ہم دے مگر رسول بار بار منع کڑے دے اوتلی دے و کڑے دہ۔ آخر دا چہ کافر و دے معاہدے چہلہ خلاف ورزی پے ۸ ہجری کے او کڑے۔

د معاہدہ صلح حدیبیہ او دے خلاف ورزی سبب او گر زید دفتے کے چہ پے ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحابا کے پے مجاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۰۶ بعد از مجادلہ)

رابطہ مابقی سہرہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱-	چہر کلہ دلنہ بیان رفتے او شو۔	نوادس نئے سورة کے بیان دامور منظر مآذ دے۔ (اشارہ دے کپے دے خبرے تہ چہر فتح بدے حلد نصیب کیگی چہر دے امور و خیال اوسانے)
۲-	ایت ۲۶ افر مائیل چہ صحاباؤ سرہ داکلمہ و تقوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پیدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ کے فرمائی ان اکرم عند اللہ القلم (چہر توحید کلمہ دے عمل نصیب شی نوعہ تمند بہ شے)
۳-	خاتمہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: و صد اللہ الذین امنوا و عملوا الصلحت۔۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا ایہا الذین امنوا۔۔۔۔۔
۴-	دے سورة کے کافر و سرہ د جنگ بیان دو۔	نودلنہ باغیانوسرہ د جنگ بیان دے۔
۵-	آخر کے افر مائیل محمد الرسول اللہ	نودلنہ فرمائی چہ ٹوک در رسول بے ادبی کوی۔ نودھنہ عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دمعاشرے د اصلاح د پارہ او دہ آداب چہ ہنہ سہرہ ستا جماعت مضبوط کیگی)

دائل آداب پہ یا ایہا الذین امنوا سہرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منگے کیگی۔ مطلب د اچہ اللہ حکم او در رسول طریقہ موجود دہ۔ نوجہل پیبر، خواہش او رسم رواج دگی او طریقہ دشمنان پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: جہل اواز د پیغمبر پہ اواز نہ اوچتوے یعنی رسم رواج در رسول طریقے نہ مہ او چتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے در رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: در کن بارہ کے مکمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک در تہ در رخ او دوائی او دیور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نوجہت بدے گڈ ووشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کہ جماعت ارکان چلو کے پہ شہر و دران شی صلحے او کڑہ۔ او کہ پوتن جادوہ کپے صلح نہ کوی نوہنہ بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہنہ سڑی صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: یورکن دہیل زکن تحقیر نہ کڑی۔ در نہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چہل اختیار کے ندی۔ مگر گمان باندے عمل کول خواہتیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بہ دے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھنہ چا چہ ہنہ تہی دی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے ندی۔
- بیار دستونو روا تہ نو کے فرمائی چہ منافق بہ چہ ہم دے ادب او لحاظ نہ کوی۔ داحاصل د سورة دو باقی ترجمہ اسانہ۔

انتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادب و معاشرے چہ دے بل سورة کے نشہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک در رسول تہ درے نہ یاد کور د شطرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقل دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خو ش کڑے دے تا سورہ ایمان او نہ دے خو ش تا سورہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و الحصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب امانا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورۃ ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۳۶ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الحجرات	سورۃ ق
۱-	آیت ۱۳ کے اوڑے ان کریم عند اللہ انکم	نور لہ آیت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دینی منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲-	آیت ۱۸ کے اوڑے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۶ کے فرمائی چہ سزا ہرزہ پے دوسوہ ہم پوہ دے و نعلم ما تو موس پے نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریڈ
۳-	دے سورۃ کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نور دے سورۃ کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ معاشرہ سدوی نوقیامت کے ہر دے اجرد رت نصیحت کوی۔)
۴-	آیت ۲: چا چہ دنیا بڑے ادبی او کڑہ نو عملے بر باد دے۔	آیت ۱۴: چا چہ دنیا بڑے تکذیب او مخالفت کڑے دے نو ہفتہ لہ اللہ تبارہ کڑے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے تعجب دکافر و پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د جبل الوریڈ باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورۃ ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لے کر شی - آیت ۲۲

(۴) سورۃ ممتاز دے پے ہونو فرشتو چینی او گس طرف تہ تاتے دی - آیت ۱۷

مقصد سورۃ: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز داسورۃ ق پے مانزہ کے ڈیروستو۔ کذا لک الخروج داوے؟ زکہ چہ داختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل جبل لباس کے راوتے وی دکورنہ۔
نور دے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ تلور حصہ دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الحاق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ (۳) کہف - احزاب پورے: البیابک فی کل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ تلور حصہ کے دسباند واخلمہ تر حجرات پورے کوم سورۃ نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری اوشوہ۔ اودا نکلے سورۃ نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۵-۶ کے فرمائی انما تو عدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پے دے سورۃ نو کوی۔
اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقران دا تلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورۃ سبا + فاطر + یس (دے سورۃ نو دی)

باب (۲): سورۃ الصافات + ص + زمر (دے سورۃ نو دی)

باب (۳): سورۃ مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + چاشیہ + احقاف (اودہ سورۃ نو دی)

باب (۴): سورۃ محمد + فتح + حجرات (دے سورۃ نو دی)

باب (۵): سورۃ ق + ذاریات + طور (دے سورۃ نو دی)

باب (۶): سورۃ نجم + قمر + رحمن + واقعہ (تلور سورۃ نو دی)

باب (۷): سورۃ حدید + مجادلہ + حشر + محمد + صف + جمعہ + منافقون + تہانین + طلاق + تحریم (لس سورۃ نو دی)

باب (۸): سورۃ ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (ہیک سورۃ نو دی)

باب (۹): سورۃ مزمل + مدثر (دوہ سورۃ نو دی)

باب (۱۰): سورۃ قیامتہ + دھر + مرسلت + نبا + نازعات + عبس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جرود + طارق (دولس سورۃ نو دی)

باب (۱۱): سورۃ الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد + شمس + لیل (ہیک سورۃ نو دی)

باب (۱۲): سورۃ ضحیٰ + انشراح (دولس سورۃ نو دی) چہ سورۃ نو نہ بیان دہ مقاصد اربہ، روشہا تو اوتہد من الدینا اور تغیب الی الآخرة کوی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**